

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 12 maj justerades.

§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tjänstgörande ålderspresidenten anmälde att utdrag ur prot. 2021/22:33 för tisdagen den 31 maj i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från civilutskottet.

§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2021/22:512

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:512 Höjd pension
av Julia Kronlid (SD)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 22 juni 2022.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 1 juni 2022

Socialdepartementet

Ardalan Shekarabi (S)

Enligt uppdrag

Andreas Krantz

Expeditionschef

Interpellation 2021/22:513

Till riksdagen

Interpellation 2021/22:513 Behov av kraftfulla åtgärder för att stoppa
välfärdsbrottslighet

av Julia Kronlid (SD)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 22 juni 2022.

Prot. 2021/22:123
2 juni

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 1 juni 2022
Socialdepartementet
Ardalan Shekarabi (S)
Enligt uppdrag
Andreas Krantz
Expeditionschef

Interpellation 2021/22:522

Till riksdagen
Interpellation 2021/22:522 Förbifart Stockholm
av Thomas Morell (SD)
Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 27 juni 2022.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 1 juni 2022
Infrastrukturdepartementet
Tomas Eneroth (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2021/22:523

Till riksdagen
Interpellation 2021/22:523 Arlandabanan
av Jens Holm (V)
Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 27 juni 2022.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 31 maj 2022
Näringsdepartementet
Tomas Eneroth (S)
Enligt uppdrag
Annica Sandberg
Expeditionschef

Interpellation 2021/22:524

Till riksdagen
Interpellation 2021/22:524 Europeiskt bokningssystem för tågresor
av Jens Holm (V)
Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 27 juni 2022.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 1 juni 2022
Infrastrukturdepartementet
Tomas Eneroth (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

§ 4 Anmälan om faktapromemoria

Prot. 2021/22:123

2 juni

Tjänstgörande ålderspresidenten anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2021/22:FPM94 Viseringsfrihet för Kuwait och Qatar *COM(2022) 189* till socialförsäkringsutskottet

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2021/22:4754, 4756 och 4757 till socialförsäkringsutskottet

EU-dokument

P9_TA(2022) 0129 till konstitutionsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 14 juli*.

§ 6 Riksrevisionens rapport om AP-fondernas hållbarhetsarbete

Riksrevisionens rapport om AP-fondernas hållbarhetsarbete

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU43

Riksrevisionens rapport om AP-fondernas hållbarhetsarbete (skr. 2021/22:54)

föredrogs.

Anf. 1 JOAKIM SANDELL (S):

Herr ålderspresident! Vi har i dag att debattera Riksrevisionens rapport om AP-fondernas hållbarhetsarbete, och jag vill inleda med att yrka bifall till utskottets förslag om att lägga skrivelsen till handlingarna.

Oavsett vilken debatt vi har om AP-fonderna är det viktigt att påminna om vad deras uppdrag är, nämligen att förvalta fondmedlen så att de blir till största möjliga nytta för inkomstpensionssystemet. Förvaltningen ska ta sin utgångspunkt i pensionssystemets åtagande.

Uppdraget är reglerat i lag och utgör tillsammans med placeringsreglerna ramverket för AP-fondernas arbete. Ur placeringsreglerna kan man bland annat utläsa att fonderna är ålagda att ta hänsyn till miljö och etik i placeringsverksamheten utan att göra avkall på det övergripande målet om hög avkastning. Fonderna ska inte ha näringspolitiska eller ekonomiskpolitiska mål.

Herr ålderspresident! Riksrevisionens granskning omfattar samtliga sex AP-fonder utifrån deras respektive uppdrag. Sjätte och Sjunde AP-fonderna har ju andra uppdrag än Första–Fjärde AP-fonden, och alla har alltså granskats utifrån sina uppdrag. Den övergripande frågeställningen gällande alla fonder var om deras hållbarhetsarbete är ändamålsenligt.

Den övergripande slutsatsen i rapporten är att hållbarhetsarbetet är ändamålsenligt i samtliga AP-fonder givet deras uppdrag men att mer behöver göras för att främja riksdagens mål och intentioner om en hållbar

utveckling liksom för att stärka uppföljningen. Riksrevisionen riktar därför rekommendationer såväl till AP-fonderna som till regeringen i rapporten. Sammanlagt lämnas fem rekommendationer till AP-fonderna och tre till regeringen.

Sammanfattningsvis kan det sägas att rekommendationerna för AP-fonderna främst handlar om att förtydliga målsättningar och rapportering. När det gäller rekommendationerna till regeringen handlar den första om att ta initiativ om ett hållbarhetsmål för Sjätte AP-fonden, vilket ju faktiskt klubbades i går i riksdagen. De andra rekommendationerna handlar om att utveckla den årliga skrivelsen till riksdagen om AP-fondernas verksamhet och att det samlade resultatet av AP-fondernas hållbarhetsarbete bör redovisas tydligare.

Avslutningsvis, herr ålderspresident: Den 26 april höll finansutskottet en öppen utfrågning om AP-fondernas placeringar med fokus på hållbarhet. Bland deltagarna fanns riksrevisor Helena Lindberg. Hon konstaterade att både regeringen och AP-fonderna har tagit till sig Riksrevisionens rekommendationer och att Riksrevisionens uppfattning var att det nu pågår ett arbete med att implementera deras rekommendationer.

Jag delar den uppfattningen.
(Applåder)

Anf. 2 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Herr ålderspresident! Riksrevisionen har gjort en granskning av AP-fondernas hållbarhetsarbete och finner att AP-fondernas arbete är ändamålsenligt i förhållande till deras respektive uppdrag. Riksrevisionen lägger också fram förslag på åtgärder som AP-fonderna och regeringen bör vidta. De har, enligt betänkandet, också vidtagits.

Det stämmer säkert att hållbarhetsarbetet är ändamålsenligt i förhållande till fondernas uppdrag. Men fondernas uppdrag är inte tillräckligt tydligt när det gäller hållbarhetsarbetet. Det märks inte minst på att fonderna tolkar uppdraget så olika. Medan några fonder har sålt sitt innehav i bolag som är involverade i produktion av kärnvapen väljer en att behålla ett sådant innehav. Medan några AP-fonder avvecklat sitt innehav i fossil verksamhet är det några som har det kvar.

Flera av fonderna har investeringar i Lundin Energy, där företrädare för företaget är åtalade för medhjälp till folkrättsbrott. AP-fonderna har investeringar i företag som är involverade i fossilgasprojekt som bedöms få stora konsekvenser för klimatet och den marina miljön och som innebär tvångsflyttning av lokalbefolkning. En annan investering är i ett bolag som äger en kolgruva som anmälts till OECD för övergrepp mot mänskliga rättigheter och miljöförstöring. Genom köp av statsobligationer lånar AP-fonderna ut pengar till flera diktaturer. Listan kan förstås göras längre.

AP-fonderna har samma riktlinjer, men de tolkar dem olika. Medan den ena avvecklar sitt innehav i till exempel företag inom fossildrivmedelssektorn behåller andra sitt innehav för att kunna påverka företaget i en positiv riktning.

I fallet med Lundin Oil eller Lundin Energy, som företaget heter nu, skulle det vara intressant att veta på vilket sätt de AP-fonder som har innehav i bolaget påverkade i samband med folkrättsbrotten. Jag har ställt frågan, men jag har inte fått svar.

När AP-fonderna tolkar riktlinjerna så olika borde riktlinjerna vara tydligare och skärpas. Ett annat problem med riktlinjerna är att målet om långsiktigt hög avkastning är överordnat målet om hållbara investeringar. Även där verkar fonderna göra olika tolkningar om vilka investeringar som både är hållbara och ger långsiktigt hög avkastning, eftersom några har avvecklat innehav i till exempel fossil verksamhet medan andra har behållit det.

I samband med redovisningen av AP-fondernas verksamhet till och med 2020 motionerade Vänsterpartiet om förändringar av AP-fondernas inriktning. Vi menade, och vi menar fortfarande, att det är tveksamt om hållbarhetsmålet för placeringsverksamheten gör tillräcklig skillnad. Vi menar att det måste ställas tuffare krav på alla AP-fonder när det gäller miljö och etik.

I vår motion föreslog vi att placeringarna ska vägledas av följande riktlinjer:

- Miljömässiga och etiska hänsyn ska likställas med målet om hög avkastning.
- AP-fonderna ska inte göra några nyinvesteringar i kol, olja eller fossilgas.
- AP-fonderna ska divestera befintliga innehav i fossilindustrin, och detta ska ske inom två år.
- Samtliga AP-fonder ska ha kvantitativa mål för investeringar i förnybar energi.
- Samtliga AP-fonder ska redovisa beräknade utsläpp av växthusgaser för sina investeringar.
- AP-fonderna ska inte investera i bolag som använder skatteparadis för att undgå beskattning.

Vänsterpartiet anser också – vilket vi även föreslog i vår motion – att ett oberoende råd bör tillsättas i syfte att årligen följa upp AP-fondernas placeringar och kontinuerligt utvärdera verksamheten. Rådets uppföljning och utvärderingar bör inriktas på huruvida de företag som AP-fonderna investerar i lever upp till de etiska riktlinjerna om mänskliga rättigheter och vilka miljömässiga hänsyn de tar. Såväl uppföljningarna som utvärderingarna ska presenteras för riksdagen och vara föremål för debatt.

Herr ålderspresident! Riksdagen har valt att avslå vår motion, och det beklagar jag. Verkligheten visar att regelverket för AP-fonderna behöver skärpas så att svenska folkets pensionsinvesteringar arbetar för en mer hållbar värld och inte kränker mänskliga rättigheter.

Anf. 3 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr ålderspresident! Miljöpartiet har mycket länge drivit på för att öka hållbarhetsfokuset i förvaltningen av de svenska pensionärernas pengar. I samma stund som Per Bolund kom in på Finansdepartementet som finansmarknadsminister 2014 satte arbetet igång, och det blev ett lagkrav 2019. Motståndet var stort, och argument som att det kommer att minska avkastningen och att det inte kommer att göra skillnad, för att sådana hänsyn redan tas, var vanligt förekommande i debatten.

Det känns därför extra bra i dag när Riksrevisionen konstaterar att det lagkrav som infördes för Första–Fjärde AP-fonden 2019 om att fästa särskild vikt vid en hållbar utveckling har haft en effekt för arbetet. Tack vare vårt enträgna arbete med hållbarheten har ägandet i fossila tillgångar minskat med 11 miljarder, vilket motsvarar en minskning av AP-fondernas klimatavtryck med hela 23 procent. Vi vet dessutom att avkastningen inte har lidit skada.

Fortfarande fokuseras det dock mest på klimat- och miljöområdet. Riksrevisionen rekommenderar därför fonderna att utveckla sitt arbete och förtydliga sina målsättningar även inom social hållbarhet, så att de speglar fondernas vision på det sociala området. Här behöver politiken också fortsättningsvis vara tydlig.

Även om vi har kommit en bit på väg och Sjätte AP-fonden nu också fått krav på sig måste betydligt mer hända. Bara det faktum att Sjunde AP-fondens hållbarhetskrav verkar ha strandat någonstans mellan Regeringskansliet och Pensionsgruppen är oroande och visar tydligt att de flesta andra partier inte alls vill gå mot mer hållbarhet, snarare mindre. Men det är ju helt oacceptabelt.

Under hösten förbereddes för att AP7 skulle få samma hållbarhetskrav som de övriga fonderna, men arbetet tycks ha avstannat sedan Miljöpartiet lämnade regeringen. Vi ville gå längre i kraven på AP-fonderna, men på grund av ett kompakt motstånd från riksdagen gick det inte.

Herr ålderspresident! Klimatkrisen är akut, och i stället för att låta arbetet sakta ned och ambitionerna minska måste de öka. Att förvalta svenska pensionspengar är ett förtroende. Staten har ett ansvar att leverera avkastning men också att se till att pengarna inte verkar mot de mål vi har för hållbar utveckling i Sverige och världen, utan för. Tyvärr har många exempel på motsatsen kommit fram den senaste tiden, såsom avslöjanden om investeringar i kärnvapen, misstänkt tvångsarbete och utlåning direkt till diktaturers statskassor. Det här måste upphöra.

De olika fonderna har olika mål och sätt att mäta. Ibland investeras pengar i helt ohållbara branscher med argumentet att det som aktieägare går att påverka. Det kanske kan gå ibland, men oftast blir det bara greenwashing och något som leder till att kampen för att rädda klimatet bara kommer att ta ännu längre tid och kosta ännu mer.

Det här gäller dock inte bara klimatet utan också kriget. För en tid sedan avslöjade Aftonbladet att Sjunde AP-fonden har investerat hundratals miljoner i ryska banker och andra bolag tätt knutna till den ryska staten, vilka nu står på EU:s sanktionslista. EU har förbjudit långsiktig finansiering till dessa banker. Indirekt har AP-fonderna ändå finansierat den ryska statsapparaten och därmed kriget i Ukraina.

Hela Sverige står bakom att hjälpa Ukraina och motarbeta Putin på alla sätt det går, med direkt hjälp, med sanktioner och nu äntligen också genom importstopp för rysk olja och gas. Men samtidigt har stora statliga fonder agerat tvärtemot det. Så kan vi inte ha det.

I regering tog Miljöpartiet konstant strid för att reformera AP-fonderna. Vi kom långt men inte så långt som vi hade velat, inte minst på grund av motståndet här i kammaren. Kriget i Ukraina bör nu leda till insikten att kraven på AP-fondernas förvaltning måste skärpas. Våra pensionspengar ska varken gå till Putins krigskassa eller gå till fossilindustrin.

Miljöpartiet vill därför att Sverige ska införa samma hållbarhetskrav på Sjunde AP-fonden som på AP-fonderna ett till sex. Det finns ett förslag på bordet som helt enkelt bör genomföras. Vi vill också att kravet på hållbarhet i förvaltningen inte längre ska underställas kravet på avkastning. Det är fullt möjligt att göra hållbara investeringar som samtidigt ger bra avkastning till våra pensionärer. Det ska vara instruktionen för alla AP-fondernas placeringar.

Vidare vill vi ha en utredning om ett förbud för AP-fonderna att investera i eller låna ut pengar till stater som begår krigshandlingar eller bryter mot mänskliga rättigheter. Vi tycker också att det i direktivet behövs ett förstärkt krav på social hållbarhet.

För oss i Miljöpartiet är det väldigt enkelt. Svenska folkets pensionspengar ska inte gå till Putins krigskassa eller till att driva på klimatförändringarna, exploatera människor eller bygga kärnvapen. Vi vet också att det inte finns någon motsättning mellan detta och att få god avkastning. Det är därför hög tid att AP-fonderna får tydliga instruktioner om att också förvalta våra pensionspengar på detta sätt.

Jag vill rikta ett tack till Riksrevisionen, som har gjort granskningen och föreslagit förbättringar. Nu måste också vi inom politiken gå vidare.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

§ 7 Idéburen välfärd

Idéburen välfärd

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU28
Idéburen välfärd (prop. 2021/22:135)
föredrogs.

Anf. 4 EDWARD RIEDL (M):

Herr ålderspresident! Inom vård, skola och omsorg jobbar drygt 1,3 miljoner personer runt om i vårt land. Det är lärare, kuratorer, sjuksköterskor och många fler som varje dag går till jobbet. Det här är alla de som gör att de viktiga välfärdstjänsterna fungerar. Barnen i skolan ska få undervisning och kunna nå sina drömmar. Den som har det jobbigt hemma ska kunna träffa någon att prata med för att få hjälp att kanske bara orka med livet. Den som är gammal och sjuk ska få bästa tänkbara sjukvård och omsorg.

Den svenska välfärden, herr ålderspresident, sover aldrig. Den fungerar dygnets alla timmar, alla dagar om året. Den finns alltid där. Det handlar om akutmottagningar och äldreomsorg. Allt fungerar alltid och hela tiden.

Den svenska välfärden är fantastisk. Vi betalar för den tillsammans och efter förmåga, och den finns också till hands utifrån de behov som vi medborgare har. Den betalas via skatten, vilket ger en trygghet. Självklart finns det, herr ålderspresident, brister och möjlighet till förbättringar inom detta område, men själva grunden finns det bred uppslutning för i vårt land. Grunden är att vi betalar för välfärden tillsammans och att alla har rätt att ta del av den.

Inom den svenska välfärdsproduktionen jobbar 1,3 miljoner personer. Av dessa har 300 000 en annan arbetsgivare än det offentliga. Det är inte kommunen eller sjukvårdsregionen som betalar ut lönen, utan det finns andra utförare av detta. Som medborgare märker man inte alltid om vårdcentralen eller äldreboendet drivs av kommunen eller en privat utförare. Det kostar inte mer att gå till den ena eller den andra. Samma regelverk gäller för båda.

Vi betalar för den svenska välfärden tillsammans, men vi har också rätt att i stora delar välja vem som ska utföra de välfärdstjänster som vi har rätt till. Äldreboendet kan drivas av en kommun, ett privat företag, ett personalkooperativ eller Röda Korset. Som medborgare kan du sedan välja vem du vill ska utföra din välfärdstjänst.

I Sverige har vi kombinerat det bästa av två världar: tryggheten i att vi betalar tillsammans och att alla har rätt att få välfärden efter behov. Men vi har också rätten, herr ålderspresident, att som medborgare välja vem vi vill eller inte vill ska utföra välfärdstjänsten. Man har möjlighet att välja vilken skola barnen ska gå i. Man har rätt att själv välja vilken vårdcentral man vill besöka eller på vilket äldreboende man vill bo.

Jag, precis som de flesta av oss i det här landet, har goda erfarenheter av både offentlig skola och friskola, av privata vårdcentraler och offentliga vårdcentraler. Det som förenar alla verksamheter är att vi betalar för dem tillsammans och att vi alla har rätt att välja.

Herr ålderspresident! Svensk välfärd är fantastisk. I dag har regeringen lagt fram en proposition för att underlätta för idéburna aktörer, exempelvis Röda Korset, att vara med och erbjuda välfärdstjänster inom ramen för lagen om valfrihetssystem. Och vi moderater är i grunden väldigt positiva till att fler kan vara med och bidra till den svenska välfärden, att medborgarna har ännu fler att välja mellan.

Men det är också positivt för alla de 1,3 miljoner människor som arbetar inom den svenska välfärden att det finns fler än en arbetsgivare på den ort där man befinner sig och att man har möjlighet, om man vill, att kanske också prova egna idéer och starta verksamhet. Allt detta bidrar tillsammans till att utveckla den svenska välfärden.

Vi moderater var lite oroliga, herr ålderspresident, för att det förslag som regeringen från början lade fram skulle begränsa möjligheten för medborgarna att välja. Det innebär att vi i första hand ville avslå den proposition som regeringen lade fram och i stället be regeringen att arbeta igenom och säkerställa att valfriheten skulle öka för medborgarna och inte minska. Men det gick inte att få majoritet för detta.

Kristdemokraterna och Liberalerna har gjort betydande förbättringar i det förslag som regeringen från början lade fram. De finns nu i det huvudförslag som vi har att ta ställning till i dag, herr ålderspresident. Det tycker vi är bra. Det innebär att primärvården undantas från den förändring av lagstiftning som genomförs och att stora delar kommer att fungera precis som tidigare. Vi kommer såklart att få fortsätta följa de här frågorna mycket nära.

Jag vill rikta ett stort tack till både Jakob Forssmed från Kristdemokraterna och Mats Persson från Liberalerna, som gjorde ett mycket gott jobb för att vi skulle kunna förbättra den liggande lagstiftningen.

Herr ålderspresident! För oss moderater är det viktiga att vi betalar tillsammans för den välfärd som alla ska kunna ta del av. Vi betalar för den via skatten och efter förmåga. Alla har rätt till den. Men man har också rätt att välja vem som ska utföra välfärdstjänsterna.

Prot. 2021/22:123

2 juni

Idéburen välfärd

Anf. 5 DAVID PEREZ (SD):

Herr ålderspresident! Sverigedemokraterna ställer sig bakom reservation 1 i betänkandet, som innebär avslag på propositionen om idéburen välfärd.

Den idéburna välfärden består oftast av ideellt arbetande själar som lägger ned stora mängder tid i förhoppning om att hjälpa en specifik grupp. Det kan röra sig om alltifrån tjänster inom vård och omsorg till områden där myndigheter saknar specifik kompetens.

Det råder inga tvivel om att denna verksamhet behövs och efterfrågas. Men vad regeringens proposition föreslår gör det inte lättare för verksamheter att agera inom den idéburna sektorn – tvärtom. Regeringen är dessutom öppen med att målsättningen är att få in fler idéburna aktörer i välfärden utan närmare eftertanke om hur, när och varför, oavsett vad som efterfrågas av olika branscher.

Behoven och efterfrågan inom hälsofrämjande verksamhet kan skilja sig enormt från vad som efterfrågas inom studiefrämjande verksamhet. Men det beaktar varken propositionen eller regeringen i förslaget. Det föreslagna registersystemet kan lika gärna exkludera aktörer som i dag tillhandahåller en lösning som är av god kvalitet och som individer efterfrågar men som råkar bedrivas i fel associationsform, då myndigheter kommer att utestänga dessa från att delta i en upphandling.

Propositionen föreslår en rad saker i förhoppning om att främja denna typ av välfärd. Bland annat, som har nämnts, ska det införas ett register som är frivilligt, där de organisationer som vill ska kunna registreras. Syftet med registreringen är att ge en snabb överblick över vilka som finns och verkar inom den idéburna sektorn. Den ska i förlängningen också fungera som ett kvalitetsindex där en rad kriterier ska uppfyllas, och detta ska granskas av en myndighet. Det ger även kommuner och regioner möjlighet att främja just denna typ av verksamhet till nackdel för andra privata verksamhetsformer.

Betänkandet *Idéburen välfärd*, som presenterades i december 2019, titade närmare på denna verksamhet. Där fastslogs att organisationerna ofta vänder sig till människor som är i behov och inkluderar individer med egna erfarenheter av till exempel missbruk, hemlöshet, långvarig arbetslöshet och funktionsnedsättning, samtidigt som de har en stark lokal förankring i en specifik bygd eller ett specifikt bostadsområde. I jämförelse med andra europeiska länder är aktörernas andel av välfärdssektorn liten, och verksamheten är särskilt viktig på de platser där kommersiell service försvunnit.

Den sista meningen tål att ägnas en hel del eftertanke.

Herr ålderspresident! Gällande själva tillsynen över den idéburna verksamheten föreslås i propositionen att Kammarkollegiet ska vara den myndighet som ges i uppdrag att sköta övervakningen och tillsynen. Detta försvaras med att myndigheten sköter liknande uppgifter i dag gällande exempelvis statsbidrag eller det stöd som samtliga partier härinne och utanför denna kammare erhåller från kommunalt, regionalt eller statligt håll.

Vi är alla väl medvetna om att antalet välfärdsbedrägerier har ökat markant de senaste åren. Den tillsyn som krävs tror vi är mer omfattande än att bara granska transaktioner eller uppgifter på ett papper. Möjligen kommer de myndigheter som betalar ut bidragen att själva ansvara för att sköta tillsynen på plats, men då faller ju behovet av ännu en övervakande myndighet. Fusk bör straffas hårdare, i synnerhet när det kommer till välfärden.

Förutom de problem som nämnts tidigare har propositionen fått kritik från flera remissinstanser, däribland Konkurrensverket, Kommerskollegium, Svenskt Näringsliv och Upphandlingsmyndigheten. Dessa påpekar bland annat att propositionen inte är förenlig med EU:s upphandlingsdirektiv eller EUF-fördraget, då frågan om den inre marknaden inte är tillräckligt utredd. Kommerskollegium framhåller även att det redan i dag är möjligt för myndigheter att reservera vissa kontrakt under särskilda omständigheter, vilket påminner om det som presenteras som tanken bakom utredningen. Alltså finns det egentligen inget behov av detta, då möjligheten att exkludera vissa aktörer finns redan i dag. Risker är att vi beslutar om att lagstifta om en välfärdsform som sedan behöver skjutas upp i väntan på prövning av EU-domstolen, något som vore ett slöseri med statens tid och resurser.

Avslutningsvis vill jag fästa uppmärksamhet på ett stycke som enligt mig är lite besvärande. På sidan 13 om upphandlingar står följande: "Enligt regeringen skulle visserligen en reservationsmöjlighet kunna missgynna privata aktörer i förhållande till idéburna organisationer. Regeringen anser dock att det bör framhållas att privata aktörer och idéburna organisationer inte konkurrerar på lika villkor, och att de bedriver sin verksamhet med olika syften."

Jag tycker att det är beklämmande att denna beskrivning saknar närmare eftertanke när det gäller alla privata aktörer som bidrar till välfärden och vars främsta drivkraft inte är att fokusera på några kronor och ören eller någon vinst, som många socialdemokrater härinne verkar tro. Det handlar i stället om många företagare vars främsta drivkraft kommer från viljan att hjälpa och bidra till ett bättre samhälle och en bättre omgivning, och det ska vi främja.

I detta anförande instämde Charlotte Quensel (SD).

Anf. 6 LARS THOMSSON (C):

Herr ålderspresident! Jag ska börja med att säga att jag till väldigt stor del instämmer i det ledamoten Edward Riedl sa tidigare.

Dagens debatt handlar om idéburen välfärd. Om man läser innantill handlar det om när upphandlande myndighet ska ges möjlighet att reservera rätten att delta i upphandlingar av vissa välfärdstjänster till idéburna organisationer. Syftet är att öka möjligheterna för idéburna organisationer att tillhandahålla offentligt finansierad välfärd.

Det låter bra och rätt ofarligt. Vi har en lite annan syn på det i Centerpartiet. Centerpartiet instämmer verkligen i vikten av att möjliggöra för idéburna organisationer att i större utsträckning verka inom den offentligt finansierade välfärdssektorn. Det är väldigt viktigt att vi kommer dit.

Idéburen organisationer besitter ofta kompetens och unika synsätt som stärker förmågan att möta människor och behov på ett mer personligt sätt

än vad andra organisationer gör. Jag tror också att de skapar mervärde för både brukare och samhälle.

Idéburna organisationer har ofta också ett starkt nätverk i samhället som många andra inte har och kan bidra till en stärkt välfärd. Genom att förbättra förutsättningarna för idéburna organisationer att vara med på marknaden för offentligt finansierade välfärdstjänster kan vi diversifiera välfärdssektorn, och vi skulle kunna öka resultatet.

Men – och det är ett rätt stort men – man måste göra det på rätt sätt. Det ser vi inte att man föreslår i propositionen som behandlas i betänkandet. Man måste göra det utan att man exkluderar andra aktörer. Det är det stora problemet med förslaget som det ligger just nu.

Det handlar om det övergripande syftet med en reformering av upphandlingen. Man måste komma ihåg: Varför gör vi detta? Det handlar om att stärka kvaliteten, mångfalden och valfriheten. Det är det övergripande syftet. Det kan inte ske genom att offentliga aktörer kan trycka ut enskilda aktörer från marknaden på grund av organisationsform. Det är vad som riskerar att ske just nu.

Jag konstaterar också att ett rätt stort antal remissinstanser anser att propositionen vilar på en svag laglig grund. Både Konkurrensverket och Kommerskollegium anser att detta riskerar att strida mot EU-rätten. Konkurrensverket är rätt tydligt med att förslaget inte kan ligga till grund för lagstiftning. Det är rätt tung kritik som kommer därifrån.

Jag går över till att tala om Centerpartiets väg. Vi vill gärna uppmuntra idéburen verksamhet, IOP, som det kallas. Men vi får göra det på så sätt att vi inte exkluderar andra organisationsformer, vilket det här förslaget innebär. Det är fel väg att gå. Vi är lite oroliga för att det riskerar att införa förslagen i Reepalutredningen bakvägen.

Vår väg är att vi vill förstärka idéburna aktörers möjlighet att delta i upphandlingarna. Det är en bättre väg. Då får man inte negativa effekter av att man exkluderar andra aktörer.

Därför föreslår Centerpartiet att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om hur det offentliga kan stärka idéburna aktörers möjligheter att delta i offentliga upphandlingar av välfärdstjänster.

Det finns också två mindre detaljer i propositionen som vi är lite tveksamma till. Det föreslås att det ska upprättas ett särskilt register för idéburna organisationer, visserligen frivilligt. Vi ställer oss frågande till syftet med det registret.

Om syftet är att avgränsa vilka som ska komma med inom idéburen sektor är det problematiskt. Om syftet inte är det vet vi egentligen inte varför det ska upprättas. Om man gör ett sådant register är det tydligt att det ökar den administrativa bördan, och det bidrar kanske till exkludering. Vi är tveksamma till hela syftet och registret.

Den andra detaljen är också rätt liten. Vi ser inte att den statistikinsamlade funktionen är tillräckligt omfattande och har en tillräckligt tydlig definition. Vi hade hellre sett att man valt att göra det via den vanliga statistikinsamlade myndigheten, till exempel SCB, och gett den ett tydligt uppdrag och en uppgift.

Sammanfattningsvis kan jag och Centerpartiet konstatera att vi verkligen behöver underlätta för de idéburna organisationerna att verka inom offentlig upphandling. Men vi måste göra det på så sätt att vi inte exkluderar andra organisationer utifrån företagsform. Vi ska underlätta för idé-

burna aktörer att vara med i offentlig upphandling. Det är Centerpartiets ingång i hela diskussionen.

Herr ålderspresident! Med det yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 6.

Anf. 7 ALI ESBATI (V):

Herr ålderspresident! Propositionen som nu ligger på riksdagens bord har ett lovvärt syfte: att förbättra villkoren för idéburna organisationer att verka inom välfärdsområdet.

Det görs dels genom att det föreslås en frivillig registrering för idéburna organisationer som vill verka inom dessa områden, dels genom att det föreslås en möjlighet för upphandlande myndigheter, i praktiken oftast kommuner, att reservera rätten att delta i vissa upphandlingar av välfärds-tjänster till idéburna organisationer.

Det handlar om icke-kommersiella organisationer vilkas allmännyttiga syfte bidrar till att uppfylla ändamålet med den tjänst som upphandlas. Möjligheten föreslås i propositionen också kunna ges när den upphandlande myndigheten använder sig av lagen om valfrihetssystem, LOV.

Det här är förslag som Vänsterpartiet i huvudsak välkomnar. Vi har en motion med några yrkanden som jag kommer att återkomma till mot slutet av mitt anförande. Men i huvudsak är detta bra förslag byggda på en gedigen och kunnig utredning. De är inte av karaktären att de omdanar hela välfärdssektorn. Men de är steg i rätt riktning och efterlängtrade.

Utredningen som propositionen bygger på tillkom som ett resultat av den överenskommelse om ordning och reda i välfärden som Vänsterpartiet drev igenom i början av förra mandatperioden och som då slöts med Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Det är bara att konstatera när vi nu ser ut över välfärden att svenska folket hade varit betjänt av handling på det området. Vi fortsätter i dag att se det fullständigt nedslående och stundtals bisarra läget med pressade kunskapsresultat och skriande segregation inom marknadsskolan.

Vi ser den snabba tillväxten av appar där läkare hjälper företrädesvis friska stockholmare med förkylningar samtidigt som köerna till livsviktiga operationer är alldeles för långa. Vi ser återkommande skandaler inom äldreomsorgen där vinstkrav och ibland rena skojare till ägare pressar personalen.

Det lades som bekant också fram konkreta förslag mot vinstjakten som huvudresultat av överenskommelsen. Det var förslag som röstades ned av kvartetten som tidigare var känd som Alliansen plus Sverigedemokraterna.

Detta skedde efter att Sverigedemokraterna hade varit föremål för en intensiv men inte särskilt svårbedd uppvaktning från de organiserade kapitalintressen som finns runt extraktionen av skattemedel från välfärden. Det var en exceptionellt god avkastning av en investering i bättre middagar och några glas dyr konjak från välfärdsprofitörernas sida, får man säga. Det är ett helt centralt element för att förstå dynamiken bakom formeringen av det blåbruna block som vi nu har i svensk politik.

Jag går tillbaka till propositionen om den idéburna sektorn. Den är en inte oviktig sidoprodukt av den överenskommelse som jag tidigare nämnde. Skälet till att förslagen om den idéburna sektorn behövs är i grunden att den kommersiella logiken petar ut också idéburna, det vill säga privata men icke-kommersiella, alternativ.

Vi har haft exempel här i Stockholm. Röda Korset skulle bort från sitt arbete med specialistsjukvård för flyktingar med trauma från tortyr. Det är ett område där Röda Korset har extremt stor och viktig erfarenhet. Och detta skulle ske eftersom kommersiella aktörer utan den erfarenheten hade slängt in billigare bud i upphandlingsprocessen.

Samma dynamik gör att kommersiella skolkoncerner som är på jakt efter avkastning gör läget svårare för inte bara kommunala skolor utan även andra typer av skolor, till exempel de som för övrigt en gång i tiden användes för att sälja in friskolekonceptet.

Herr ålderspresident! Inte ens den mycket modesta förbättring som nu föreslås för att fler privata men icke-kommersiella verksamheter ska kunna vara med och erbjuda välfärdstjänster kan man fördra på högerkanten. Tre partier vill se avslag rakt av på hela propositionen.

Det är förstås Moderaterna. För Moderaterna är det viktigt ”att värna den fria etableringsrätten inom välfärdens verksamheter”, vilket man kan läsa i deras motion. Det som avses är alltså den fria avdragsrätten på skattemedel för kapitalägare. De kärnväljare som Moderaterna värnar bygger i allt högre grad förmögenheter på extraktiv verksamhet som är garanterad av det offentliga.

”Välfärden blir sämre om patienter och brukare förhindras att välja privata alternativ”, kan vi också läsa – som om det vore patienter och brukare som längtar efter att deras sjukvård och äldreomsorg prompt ska generera god räntabilitet i någon riskkapitalists concernresultaträkning.

Centerpartiet håller sig också krampaktigt fast i sina marknadsfundamentalistiska rättesnören i det här fallet. Här tar man strid för den svårt utsatta grupp i samhället som utgörs av ägarna till kommersiella vård- och omsorgsbolag. Man vill skydda dem mot hotet från sådana aktörer som Röda Korset och Stadsmissionen. Man säger några obligatoriska fraser i motionen om att ideella verksamheter är bra och så vidare, men införandet av bättre villkor för dem får inte ske ”på ett sätt som omöjliggör för andra aktörer i välfärdssektorn att delta”.

Argast av dem alla är Sverigedemokraterna. SD skriver att förslaget om icke vinstdrivande verksamheter ”är ett sätt för regeringen att försöka snedvrída frågan om vinster i välfärden”. Vidare säger de: ”LOU ska inte användas i syfte för att främja särskilda politiska intressen såsom vinster i välfärden” – den språkliga hanteringen lämnar kanske en del att önska. Motionärerna blir framför allt oerhört arga av bara tanken på att några välfärdsprofitörer – de som har varit så vänliga mot SD på sistone – skulle gå miste om skattemiljoner till sina bolag.

Så långt om partier som vill avslå propositionen helt.

Kristdemokraterna och Liberalerna vill inte det – kul! Det är ju partier som ofta talar sig varma för privata men icke-kommersiella alternativ. KD och Liberalerna har dock fått kalla fötter när det kommer till hälso- och sjukvården och de så kallade vårdvalssystemen, som organiseras med den eufemistiskt namngivna lagen om valfrihetssystem, vars syfte är att tvinga fram mer privatisering.

Liberalerna uttrycker det i sin motion som att det ”föreligger risk för att regioner byter ut redan fungerande valfrihetssystem mot drift i egen regi”. Man vill med andra ord inte underlätta för idéburna aktörer inom primärvården eftersom man krampaktigt vill fortsätta skydda de områden

där de mest lukrativa profitmöjligheterna redan har erbjudits kommersiella aktörer.

Herr ålderspresident och eventuella åhörare runt om i landet! Detta är ett prima exempel på att den ideologiskt marknadsliberala hållningen i praktiken är ett skydd för mycket konkreta, mycket välsituerade ekonomiska intressen. Ett ord som täcker det här ganska väl är ”skamligt”.

Den ändring i propositionens utformning som den samlade högeroppositionen, från Centerpartiet till Sverigedemokraterna, nu driver igenom är skraddarsydd åt en bransch som är byggd på att plocka ut skattepengar ur primärvården på ett sätt som vi vet leder till fördjupade sociala klyftor. Det dyker upp vårdcentraler på Östermalm och i andra områden där befolkningen är friskare och mer resursstark, medan pressen ökar på vården där behoven redan är större. Detta är vad högern kan samlas kring. Det är ganska skamligt.

Herr ålderspresident! Jag måste ändå notera att Socialdemokraterna har intagit en ganska anmärkningsvärd position här. När det har uppstått en förmodad riksdagsmajoritet för den ändring som jag har beskrivit har Socialdemokraterna också anslutit sig till den, i stället för att reservera sig till förmån för förslaget från den socialdemokratiska regeringen. Man skriver i sitt särskilda yttrande att man ”välkomnar ... att en utskottsmajoritet har kunnat enas kring ett gemensamt förslag” och att man visserligen hade föredragit att primärvården var med, men nu är man i stället med och skapar en ”bred politisk enighet”.

Det är alltså inte en förhandlingskompromiss som försvaras. Det säger kanske snarare något om svajigheten i den socialdemokratiska positionen mer allmänt och väcker en del frågor om vad man ska hålla fast vid och lita på när det gäller den retorik som vi kommer att höra i valrörelsen. Men jag hoppas på det bästa. Vi får se.

Herr ålderspresident! Jag har talat länge. Jag ska bara säga något kortfattat gällande Vänsterpartiets två motionsyrkanden.

Vänsterpartiet vill att regeringen återkommer med förslag som löser problemet med att varje lokalorganisation i idéburna organisationer – det kan vara fråga om väldigt stora demokratiska strukturer – ska behöva registrera sig separat i det föreslagna registret. Det skulle kunna leda till att mindre aktörer i onödan avstår från att delta i upphandlingar.

Vänsterpartiet vill också att regeringen ska återkomma med en närmare juridisk analys av möjligheterna till undantag i lagen om valfrihetssystem när det saknas bestämt gränsöverskridande intresse. Det är något som utredningen föreslog. Vi menar att det utöver själva sakfrågan, som återigen skulle underlätta för idéburna organisationer, är viktigt att Sveriges förhållningssätt till EU-rätten inte präglas av att vi hela tiden avstår från att agera där det juridiska läget är något oklart. Ofta måste sådana frågor faktiskt prövas utifrån rimliga överväganden för att förbättringar ska kunna ske.

Med detta yrkar jag slutligen bifall till reservationerna 2 samt 7.

Anf. 8 EDWARD RIEDL (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag begärde från början ordet för att jag, för tydlighetens skull, vill yrka bifall till reservation 1.

Herr ålderspresident! Det var ändå underhållande att lyssna när Ali Esbati delgav oss de olika synpunkterna om vad de andra partierna tycker är viktigt.

Låt oss vara tydliga! Det finns inget parti i Sveriges riksdag som är emot den skattefinansierade välfärden. Alla partierna står bakom den. Och det finns en bred uppslutning hos svenska folket bakom just detta.

Det som skiljer oss åt är att några partier på vänsterkanten inte tycker att medborgarna, när de har betalat in skatt, också ska ha rätt att välja vilken skola barnen ska gå i, vilken vårdcentral man ska gå till eller vilket äldreboende man ska bo på. Det ska kommunpampar bestämma och inte medborgarna själva. Där skiljer vi oss åt, men inte när det gäller finansieringen av detta. Vi vill att allt det ska finnas sida vid sida under reglerade former, herr ålderspresident.

Moderaterna har i god anda gjort upp med Vänsterpartiet om mer pengar till äldreomsorgen. Moderaterna har under pandemin gjort upp med Vänsterpartiet om mer pengar till sjukvården. De här två partierna har alltså förstärkt välfärden tillsammans. Det framgick inte riktigt av Ali Esbatis tal, herr ålderspresident.

Anf. 9 ALI ESBATI (V) replik:

Herr ålderspresident! Det är alltid trevligt att få prata mer.

Jag är jätteglad över de överenskommelser som våra partier har gjort tillsammans. Ibland har vi sammanfallande synpunkter, i det här fallet till exempel att det har behövts mer pengar till kommunerna.

Men vi är oense om organiseringen av välfärdssektorn.

Vi är uppenbarligen också oense om hur verkligheten ser ut. Det finns skäl till att man när man byggde upp välfärdssystemen tänkte att det är verksamheter som bör organiseras på ett annat sätt; de har nämligen andra syften än man kan shoppa sig till på vanliga marknader.

Resultaten ser vi ju. Jag var inne på några av dem. Runt om i Sverige ser vi det varje dag. Vi ser vad som händer med skolsystemet. Det som står i lagen om skolans kompensatoriska uppgift kan inte göras på ett lika bra sätt med de kommersiella intressen som finns inom skolans värld. Vi ser det när etableringen av exempelvis nya vårdcentraler mer styrs mot socioekonomiskt starka områden än mot de områden där de hade gjort mest nytta.

Det handlar inte om att kommunpampar ska bestämma vart Edward Riedl eller någon annan ska gå; det handlar om hur vi använder våra gemensamma resurser på bästa sätt. För mig, och för ganska många andra som tycker att resurserna ska användas på det sätt som det offentliga gemensamt beslutar och för att lösa samhällsproblem i stället för att skapa nya, är det ett problem att kommersiella intressen, marknadens logik, får styra mer av verksamheterna. Där är vi uppenbart oense – ja.

Anf. 10 EDWARD RIEDL (M) replik:

Herr ålderspresident! Jag ska inte förlänga den debatten. Vi kommer att ha den många gånger under valrörelsen.

Det som är viktigt för er som lyssnar på den här debatten är att vi från Moderaternas sida, tillsammans med de sju andra partierna i Sveriges riksdag, står upp för den offentligt finansierade hälso- och sjukvården, för den

offentligt finansierade skolan och för den offentligt finansierade äldreomsorgen – allt det vi betalar tillsammans för.

Det som skiljer oss åt – och det tycker jag också att Ali Esbati förklarade på ett bra sätt, herr ålderspresident – är frågan om det är kommunpamparna som ska välja vilken skola dina barn ska gå till, om det är kommunpamparna som ska välja vilken vårdcentral du ska höra till och om det är kommunpamparna som ska välja var äldreomsorgen ska ske någonstans, eller om medborgarna själva är förmögna att fatta den typen av beslut.

Vi kommer att ha en valrörelse där flera av vänsterpartierna kommer att vilja busa skolelever som sociala experiment runt om i landet. Vi kommer att ha en valrörelse där flera av partierna på vänsterkanten kommer att vilja bestämma mer över välfärden och vem som utför den. Vi tror att medborgarna är kapabla till detta.

Det finns problem både med offentlig verksamhet och med privat verksamhet emellanåt. Men de går att lösa, och de går att lösa utan att minska människors bestämmande över den egna välfärden – som de faktiskt själva har betalat för, herr ålderspresident. Det är inte så att detta är kommunens pengar, utan det är kommunmedborgarna som har arbetat, slitit och betalat skatt. Vi förvaltar deras pengar och säkerställer att de får en god välfärdsproduktion. Det måste dock innebära att vi inte gör medborgarna oförmögna att själva välja när det faktiskt är möjligt.

Anf. 11 ALI ESBATI (V) replik:

Herr ålderspresident! Jag noterar att detta med bussande har fått en prominent plats i moderat retorik. Jag är väldigt mycket för att skolelever åker buss. Även vuxna bör göra det i betydligt högre utsträckning än i dag. Men det finns inga förslag om någon organiserad bussning för att lösa problemen inom skolan.

Däremot finns det förslag om att begränsa vinstmotivets betydelse för barnens utbildning, eftersom vi tittar på verkligheten. Det är där konflikten ligger: konflikten mellan att se problem i verkligheten inom de välfärdsområden som vi här har nämnt och den idealbild av marknaden som Edward Riedl delar med många av sina borgerliga kamrater men som möter ganska mycket problem i verkligheten, också bland många borgerliga väljare. Även de ser ju vad som händer med skolan och är inte särskilt glada över tappet i skolresultat när det inte är samhället som får bestämma vad som vore en bra strategi för att höja kunskapsresultaten utan vi är i händerna på kommersiella aktörer som gör vad de kan för att få ut så mycket pengar som möjligt ur det offentliga.

Jag noterar absolut att Moderaterna i många fall också är för att dessa välfärdsverksamheter finansieras offentligt. Men poängen är ju att resultatet blir att de offentliga medel som ska gå till vår gemensamma välfärd, barnens skola och de äldres välfärd i stället slussas in i resultaträkningarna för kommersiella bolag.

Där står vi på olika sidor. Det kommer vi nog att höra mer om i valrörelsen också.

Anf. 12 JAKOB FORSSMED (KD):

Herr ålderspresident! Det här är en stor dag, när vi får en lagstiftning på plats som kommer att underlätta för idéburna aktörer i välfärden.

Varför är detta viktigt? Jo, de idéburna aktörerna inom välfärden har historiskt och fortsatt bidragit med både innovationer och idéer om hur man löser samhällsproblem, alltifrån sociala problem och utmaningar inom sjukvård, arbetsintegration och rehabilitering till akuta påfrestningar i samhället, som när vi tar emot många flyende.

Många idéer om hur vi kan lösa människors problem har uppkommit i idéburen sektor. De idéburna har ofta särskilt goda förutsättningar. Man har en god lokal närvaro och en position som inger förtroende. Man skapar tillit och medmänsklighet med sin verksamhet. Man har ofta en närhet mellan ledning, medarbetare och de personer som verksamheten finns till för. Det gör att värden som tillit kan växa i samhället. Dessa organisationer och aktörer för alltså med sig mervärden in i välfärden.

Man har dessutom drivkrafter som gör att man återinvesterar sin vinst i verksamheten, vilket skapar långsiktiga förutsättningar för att kunna bedriva den viktiga välfärdsverksamheten och möta både dagens och morgondagens problem och utmaningar för medborgarna.

Hur är det då i Sverige jämfört med många andra länder, frågar sig kanske åhörarna. Många vill se de idéburna organisationerna som mer aktiva i välfärden också i vårt land. Men i Sverige utgör de 3 procent av välfärdsutförarna. I Norge är andelen tre gånger så stor, 9 procent. I Danmark har de fem gånger så stor andel av välfärden. Går man ännu längre ned på kontinenten kan man hitta Tyskland, med 49 procent, och Schweiz, där de står för över hälften.

Sverige sticker alltså ut här jämfört med många andra länder. Vi har bra valfrihet, men ibland har valfriheten kommit att reduceras till val mellan en stor kommersiell aktör och kommunen. Mångfalden har ibland inte riktigt funnits där. Här tas stora steg i dag. Organisationer som Stadsmissionen, Ersta, Bräcke diakoni, Hela Människan, Röda Korset, Rädda Barnen, Räddningsmissionen och andra idéburna aktörer får nu bättre möjligheter att göra det som de är så bra på – driva fontänhus, kvinnojourer, vård i livets slutskede, missbrukarvård eller vad det nu kan vara. Därför är detta väldigt viktigt och angeläget.

Kristdemokraterna har vid flera tillfällen agerat för att förbättra förutsättningarna för idéburen välfärd. Vår långsiktiga målsättning – vi har en sådan – är att idéburen sektor borde kunna stå för 10 procent av välfärdsutförandet i Sverige för att se till att vi har en mångfald som blir berikande och kan höja kvaliteten i den svenska välfärden till gagn för dem som finns i utsatthet.

Regeringen har nyligen lämnat ett av oss efterfrågat och välkommet förslag gällande möjligheter för en myndighet att reservera upphandlingar och valfrihetssystem för idéburna aktörer. Det har vi drivit under lång tid. Det kommer att ge större möjligheter för idéburen sektor att vinna exempelvis kommuners kontrakt gällande barnomsorg, hemtjänst och social omsorg för personer med funktionsnedsättning.

Vi vet att upphandlingarna i dag fungerar på ett sådant sätt att idéburna aktörer inte sällan har svårt att göra sig gällande. De mervärden som skapas i dessa verksamheter är nämligen inte alltid lätta att värdera i denna typ av upphandlingar. Det blir mer priset som blir avgörande. Därför är det angeläget att vi får förändrade regler.

Det kan också vara så att en kommun faktiskt vill att till exempel kvinnojourerna drivs av organisationer som arbetar aktivt och icke vinstdrivande för att skydda kvinnor. Det kan kanske vara så att man inte vill lägga hospisverksamhet, vård i livets slutskede, på en kommersiell aktör men skulle kunna tänka sig att organisationer som har lång erfarenhet av den typ av etiska ställningstaganden som är så viktiga när det gäller den typen av vård skulle kunna komma i fråga.

Då blir ju resultatet av detta inte att aktörer trängs ut utan att aktörer inte får komma in och bidra med det de faktiskt kan. Därför tycker jag att det resonemang som förs från Centerpartiet och Lars Thomsson blir svårt att förstå. Vi ska främja de idéburna aktörerna, säger man från Centerpartiets håll, men vi ska inte exkludera några andra.

Resultatet blir ju inte det som Centerpartiet säger, utan resultatet blir att de idéburna exkluderas när vi inte får rikta en upphandling av kvinnojourer till just kvinnojourerna utan måste inkludera kommersiella aktörer i upphandlingen. Risker är ju att det då inte blir någon upphandling alls. Det gäller många verksamheter där kommuner och myndigheter har möjlighet att välja om de vill upphandla eller inte.

Den risk som Lars Thomsson pekar på när det gäller att införa Reepalu bakvägen har vi från Kristdemokraternas sida väldigt svårt att förstå, särskilt med de förändringar som utskottet nu går fram med. Finns det en risk att de kommersiella aktörerna, som också bidrar med väldigt mycket viktigt i välfärden, exkluderas skulle det ju vara där kommunerna – i det här fallet sekundärkommunerna, eller regionerna – har en skyldighet att tillhandahålla valfrihetssystem. Det är ju inom primärvården. Utskottet har lagt fram ett skarpt lagförslag som innebär att detta exkluderas från den möjligheten för att helt säkerställa att den risk som Centerpartiet pekar på med denna proposition inte uppstår.

Därför är det väldigt svårt för mig att förstå detta resonemang. Man talar sig väl för de idéburna, men när det väl ligger konkreta förslag på bordet – där vi dessutom har tagit hänsyn till den kritik som har riktats och de farhågor som finns för att göra allt vi kan för att sådant inte ska kunna uppstå – väljer man ändå från Centerpartiets sida att yrka avslag på propositionen. Jag har svårt att förstå det resonemanget.

Herr ålderspresident! Jag är däremot väldigt glad för det förslag som kommer att antas av riksdagen i dag, och jag vill tacka många som har bidragit till detta. Jag vill till att börja med tacka för att man har tagit fram den här lagstiftningen. Jag vill rikta ett tack till Gunilla Carlsson och till Åsa Westlund för konstruktiva överläggningar om hur vi ska kunna få en bred enighet kring den här produkten.

Många andra har också bidragit för att vi ska kunna ha en bred uppslutning. Det är ju också bra för de idéburna att det finns en bred uppslutning kring detta.

Jag vill tacka Moderaterna och Edward Riedl, som jag vet har en annan grundposition men som ändå bekräftar betydelsen av de förändringar som vi nu gör i detta.

Jag tror att det här är en väldigt bra och viktig dag. Det är en dag som innebär att de idéburna aktörerna lättare kan bidra inom sådant som fontänhus, hospis, traumabehandling, kvinnojourer, behandlingshem och missbruksvård, där kommuner, regioner och myndigheter ser att de kan bidra på ett väldigt bra sätt. Detta kommer att betyda mycket för alla de enskilda

som i större utsträckning kan få del av de mervärden som skapas i den idéburna sektorn. Vi kristdemokrater är stolta över att ha varit med och drivit fram en så här viktig reform.

Det betyder dock inte att det här arbetet är klart. Mer behöver göras. Vi ser särskilt att detta med idéburet offentligt partnerskap, där man på ett nytt – eller i alla fall ganska nytt – och intressant sätt samverkar kring att lösa samhällsproblem, behöver en tydligare lagreglering. Man ska inte behöva vara entusiast för att vilja samverka med den idéburna sektorn. Därför behövs det en förbättrad reglering kring IOP som gör att fler vågar använda sig av det här verktyget.

Detta vill jag yrka bifall till, och därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet. Jag vill också yrka bifall till reservation 4.
(Applåder)

Anf. 13 JANINE ALM ERICSON (MP):

Herr ålderspresident! Miljöpartiet välkomnar varmt att denna proposition, som syftar till att förbättra möjligheten för idéburen välfärd att verka i Sverige, nu läggs fram. Alldeles för länge har vi sett att idéburna företag och organisationer haft svårt att få en plats som utförare på den svenska arenan, trots att de har unika värden att bidra med och trots att många människor gärna vill se att de får vård och omsorg av utförare som vid sidan av sin professionalitet även har en etisk utgångspunkt och ett etiskt syfte med verksamheten.

I många länder är situationen en annan. Mycket mer av den vård och omsorg som bedrivs utförs av idéburna aktörer, och ofta finns det särskilda regelverk som förbättrar deras förutsättningar att verka. Detta beror på att man har sett att det behövs. Det har vi också gjort, sedan länge, och vi är därför väldigt glada att den här propositionen kommer fram.

Idéburna organisationer utgör en viktig del av den svenska välfärden. De bedriver eller ägnar sig åt sjukvård, tjej- och kvinnojourer, vårdcentraler, verksamheter för personer med funktionsvariationer, LSS-boenden, äldreboenden, hemtjänst, psykologmottagningar, arbetsmarknadsinsatser, flyktingmottagande, stödboende, beroendemottagningar, skolor och insatser för personer i hemlöshet – ofta med mycket lång erfarenhet och stor kompetens.

Miljöpartiets utgångspunkt är att pengar i välfärden ska gå till det som är syftet, inte till vinst. Vi vill därför se mer av idéburen verksamhet, och att idéburna aktörer härmed kommer att få en bättre möjlighet att verka är ytterst välkommet. Vi ser propositionen som ett viktigt steg för förbättrade möjligheter för den idéburna sektorn att bli mer synlig och att på sikt ta större plats och hjälpa fler.

Vi är därför mycket positiva till propositionen, som innebär att idéburna organisationer som bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet nu får ett eget lagrum. Det kommer att underlätta för alla de kommun- och regionpolitiker som vill värna en sådan utveckling.

Jag vill dock lite mer än regeringen och vill därför lyfta fram några aspekter.

Herr ålderspresident! Välfärdsutredningen föreslog åtgärder för att bättre kunna följa upp idéburna aktörer i myndigheternas statistik. Regeringen skriver nu i propositionen att det inte är behövligt, eftersom registret

kommer att finnas och gör det möjligt att ta fram statistik. Vi håller inte med om att det räcker.

Det register som föreslås är frivilligt, och alla aktörer kommer inte att finnas där, särskilt inte inledningsvis. Dessutom måste det till jämförande tal om de andra två sektorerna – offentlig respektive privat och kommersiell – om statistiken ska gå att använda som ett jämförelsematerial i syfte att kunna överblicka och jämföra verksamheter.

Detta är inte en uppgift för en enskild registermyndighet, utan för detta ändamål krävs det att SCB, Socialstyrelsen, Skolverket med flera myndigheter får i uppdrag att samla in data som sedan kan sammanställas och jämföras, till exempel på SCB eller hos registreringsmyndigheten. På det sättet kommer jämförande statistik, som övergripande kommer att vara viktig för att följa utvecklingen, att finnas tillgänglig. Det vill vi tillkänna för regeringen.

Det finns en stor majoritet bland Sveriges politiker för att sätta upp ett mål för hur stor andel idéburen verksamhet vi vill eftersträva i Sverige. För att uppnå ett sådant mål behövs det underlag för att jämföra hur de ligger till i förhållande till andra verksamheter. I de allra flesta EU-länder finns dessa uppgifter; Sverige är tyvärr ett negativt undantag.

Vi ser också, till skillnad från regeringen, behovet av en specifik lag om idéburet offentligt partnerskap, så kallat IOP. I propositionen skriver regeringen att idéburet offentligt partnerskap inom offentligt finansierad välfärdsverksamhet inte bör regleras i lag. Regeringen hänvisar till att utredningen i betänkandet har konstaterat att det är svårt att reglera området eftersom lagstiftningen måste beakta såväl regleringen om statsstöd som kommunal- och upphandlingsrätten. Vidare anses det finnas en risk att lagstiftningen skulle bli onödigt begränsande och vag.

Utifrån ett civilsamhällesperspektiv ser det dock annorlunda ut. Civilsamhället efterlyser självt en specifik lag om IOP. Därför torde det vara tydligt att risken för att idéburen sektor skulle uppleva en risk att kring-skäras och till exempel bli osjälvständig är obefintlig och inte delas av dem som verkar inom området.

Det som verkligen är ett problem ur ett civilsamhällesperspektiv på basis av erfarenheter från verkligheten är att alltför många kommuner och regioner tror att IOP är förbjudet och inte nyttjar de möjligheter till samarbeten i partnerskap som såväl EU-rätten som statsstödsreglerna de facto öppnar upp för.

I Nystaprojektet, som är ett brett upplagt samarbetsprojekt mellan en lång rad civilsamhällesorganisationer, initierat med anledning av pandemin, kom flera av de deltagande teamen oberoende av varandra också fram till att en lag om IOP behövs.

Utifrån dessa argument anser vi att regeringen bör tillsätta en statlig utredning i syfte att utforma en lag om idéburet offentligt partnerskap.

Sist men inte minst: Att en majoritet nu ställer sig bakom att man ska undanta primärvården är sorgligt och visar bara hur starkt de andra partierna värnar de kommersiella krafterna och ett fortsatt vinstuttag i välfärden – snarare än omsorgen om patienterna och rätten att välja en idéburen organisation.

Detta har med all tydlighet visat sig i dag, men det förlorar vi alla på. Jag tänker på alla som behöver och vill ha tjänster från en idéburen utförare

och på ett samhälle som utarmas genom att man låter pengar styra snarare än behov.

Jag står bakom alla Miljöpartiets reservationer men yrkar bifall till reservationerna 2 och 5.

Prot. 2021/22:123

2 juni

Idéburen välfärd

Anf. 14 GUNILLA CARLSSON (S):

Herr ålderspresident! Sverige lyfts ofta fram som ett exempel på ett land där det finns ett stort intresse bland medborgarna av att engagera sig i civilsamhällets olika organisationer. De utgör en arena som är skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet. Många är aktiva i en eller flera organisationer och föreningar. De idéburna organisationerna fyller flera viktiga funktioner i samhället. För den enskilde kan de ge livet en extra mening, en gemenskap med andra och en kraft till den egna utvecklingen. Men man kan också finnas med för att möjliggöra en bättre tillvaro för andra.

Civilsamhället ser ofta andra utmaningar och bidrar med andra perspektiv än vad offentliga myndigheter och privata företag gör.

Idéburna organisationer har historiskt spelat en viktig roll i att utveckla välfärdssamhället. Men de gör det också i dag. De idéburna organisationerna är de som tidigast ser behov som ingen riktigt fångar upp. Många gånger startar de verksamhet utan att kanske fundera på det byråkratiska. De går egentligen på känslan av att det är viktigt. Men det är inte sällan så att när de har drivit verksamheten ett tag startar det offentliga eller den privata sektorn liknande verksamhet, för de ser att det finns ett behov.

Dessa organisationer har ofta en stark förankring hos de människor som har behov av verksamheten. Människorna har väldigt ofta ett stort förtroende för organisationen och dem som är verksamma inom den. Och man är i många fall väldigt duktig på att inkludera personer med egna erfarenheter av den verksamhet som man bedriver.

Ibland rör det sig om grupper som det offentliga kan ha svårt att få kontakt med. Det kan handla om misstro mot det offentliga men också om att man inte riktigt vet vart man ska vända sig. Därför är den lokala förankringen viktig liksom att man finns där människor finns. Det är ett annat utmärkande drag hos de idéburna aktörerna, vilket kan vara särskilt viktigt på platser där såväl den offentliga som den kommersiella servicen har försvunnit. Idéburna aktörer är viktiga när det gäller att bidra till mångfald och till valfrihet för medborgarna.

Jämfört med de flesta andra länder i Norden och Europa är de idéburna aktörernas andel av välfärdssektorn liten i Sverige. Däremot har vi kunnat se hur de kommersiella aktörernas andel som utförare inom välfärdssektorn har ökat. Det är ofta stora privata aktörer och stora koncerner, vilket gör att de små aktörerna har väldigt svårt att konkurrera med dessa aktörer. I dag står den idéburna välfärden för cirka 3 procent av driften inom svensk välfärdssektor. Med de förändringar som nu föreslås skulle nya förutsättningar kunna göra att denna andel ökar.

De organisationer som drivs av en idé har inte intresse av och fokus på att konkurrera med låga priser och stora vinster. De vill kunna leverera bra kvalitet, och de drivs av en bärande verksamhetsidé. Det är just anledningen till att de finns. Oftast är det ett gemensamt ändamål – och man sätter upp samhällsnyttiga mål för verksamheten. Och, som sagt, deras syfte är inte att dela ut vinst till ägarna, utan eventuella överskott ska

investeras tillbaka in i verksamheten. Det är idén och människorna som är i fokus.

Herr ålderspresident! I dagens betänkande, som behandlar regeringens proposition om idéburen välfärd, ställer sig en majoritet av utskottet bakom förslagen, med ett undantag. Det handlar om att primärvården ska undantas från möjligheten att reservera deltagande i valfrihetssystem.

Vi socialdemokrater har ett särskilt yttrande i dagens betänkande. Vi ser att de idéburna organisationerna fyller flera viktiga funktioner i samhället. Man har länge efterfrågat politiska beslut som förbättrar möjligheterna för idéburna organisationer att verka som aktörer i välfärden inom ramen för både offentlig upphandling och valfrihetssystem. Men för att idéburna aktörer ska få långsiktiga förutsättningar att verka och att etablera sig ser vi socialdemokrater att det är viktigt med en bred politisk enighet. Jag är därför glad att det finns en utskottsmajoritet som har kunnat enas om ett gemensamt förslag som skapar bättre förutsättningar för idéburna aktörer att verka, med den justering som jag nämnde: att primärvården ska undantas från möjligheten att reservera deltagande i valfrihetssystem.

Vi socialdemokrater skriver i yttrandet att vi hade föredragit att gå på propositionens förslag. Men vi är, som jag sa, positiva till att vi har kunnat komma fram med en rad förslag som kommer att främja ett ökat idéburet deltagande i välfärden. Därför vill jag rikta ett stort tack till Kristdemokraternas Jakob Forssmed och Liberalernas Mats Persson för en bra och konstruktiv diskussion. Vi har med denna förändring kunnat ställa oss bakom propositionen och kunnat lägga fram detta betänkande.

I övrigt ställer sig utskottet bakom förslaget om att införa en ny lag om registrering av idéburna organisationer och om ändring i lagen om offentlig upphandling, vilket innebär att idéburna organisationer i offentligt finansierade välfärdsverksamheter kommer att kunna registrera sig i ett särskilt register och att upphandlande myndigheter får möjlighet att reservera rätten att delta i upphandlingar av vissa välfärdstjänster till idéburna organisationer och möjlighet att reservera rätten att delta i ett valfrihetssystem till idéburna organisationer.

Jag vet att man från de idéburna organisationerna har längtat efter och väntat på det beslut som vi ska fatta i kammaren i dag. Man vill få – och man vill ta – en större roll i att vara med och utveckla välfärden. Det finns en stor potential, och med dessa beslut tar vi bättre vara på just den potentialen.

Herr ålderspresident! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.
(Applåder)

Anf. 15 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Herr ålderspresident! Det är glädjande att lyssna på alla inlägg och fina ord i denna debatt och se att vi har en stor samsyn om den stora betydelse som idéburna organisationer har för samhället och för välfärden. Vi fastslog också tillsammans år 2010 att ett nationellt mål för civilsamhällespolitiken är att förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutveckling och välfärd ska stärkas. Det är precis det som vi går fram med nu.

Dessutom har det allvarliga läge som vi befinner oss i – det gäller säkerhetsfrågorna och den pandemi som vi just gått igenom – visat på vikten

av ett starkt samhälle där idéburna organisationer utgör en viktig del. Vi har dessutom haft ett flertal utredningar som också har fastslagit detta.

Herr ålderspresident! Fina ord är viktiga, men de måste kombineras med att något händer. Det är därför som vi har lagt fram denna proposition för behandling i riksdagen. Vi har nämligen sett att det finns en stor potential i den idéburna sektorn som inte kommer till sin fulla rätt. I jämförelse med våra nordiska grannländer ligger vi lågt vad gäller idéburen välfärd, precis som Jakob Forssmed var inne på.

I Sverige bedrivs cirka 3 procent av välfärdsverksamheterna av idéburna organisationer, vilket är att jämföra med ungefär 9 procent i Norge och 14 procent i Danmark. Tittar vi lite längre bort är siffrorna ännu högre.

En av orsakerna till att den här siffran är så låg i Sverige har att göra med vårt upphandlingssystem. Det är svårt för idéburna organisationer att vara med. Många idéburna organisationer upplever också att det är svårt, ibland till och med omöjligt, att konkurrera med vinstdrivande företag.

Herr ålderspresident! Idéburna organisationer kan öka mångfalden och valfriheten för brukarna och tillhandahålla tjänster som annars inte skulle erbjudas. De idéburna aktörerna har också historiskt bidragit till innovationen inom området genom att tillhandahålla nya former av välfärds-tjänster innan de kommit att i större skala utföras av det offentliga. Det är därför av flera skäl viktigt att ta till vara de idéburna organisationernas kompetens, erfarenheter och resurser.

Mot bakgrund av allt detta har vi i den här propositionen lagt fram ett antal lagförslag som syftar till att öka möjligheterna för just idéburna organisationer att tillhandahålla offentligt finansierade välfärdstjänster. Ni har hört om förslagen i debatten. Jag återupprepar dem något här: Det handlar alltså om att idéburna organisationer ska kunna registrera sig i ett frivilligt särskilt register under förutsättning att man uppfyller ett antal kriterier, till exempel att man bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet. Man ska också förbinda sig att inte göra välfärdsöverföringar annat än till andra registrerade idéburna organisationer eller forskning.

Registreringen ska vara frivillig. Syftet är just att registret ska underlätta i kontakterna med det offentliga och dessutom fungera som ett slags kvalitetsstämpel för idéburna organisationer.

Regeringen föreslår vidare att en ny bestämmelse införs i lagen om offentlig upphandling, som ger upphandlade myndigheter möjligheten att reservera rätten att delta i upphandlingar av vissa välfärdstjänster till idéburna organisationer. Vi föreslår också att reservera rätten att delta i valfrihetssystem. Alla dessa nya förändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Vi bedömer att allt detta sammantaget kommer att leda till att vi bättre tar till vara de idéburna organisationernas kompetens och kapacitet. Det kommer också att bidra till att vi ökar valfriheten och mångfalden och bidra till målen om att stärka förutsättningarna för de idéburna organisationerna och det civila samhället att delta i välfärdstjänster och samhällsutvecklingen. Det är mycket glädjande att många riksdagspartier har ställt sig bakom förslagen i propositionen och vill underlätta för idéburna organisationer att delta i välfärden på olika sätt.

Vi hade gärna gått fram även med förslaget om primärvården, men vi tycker att det är viktigare att förslagen går igenom än att riskera att hela propositionen avslås. På det sättet har vi också lyckats att ta åtminstone ett steg. Vi har kunnat nå en hög grad av samförstånd i frågan, och så har vi säkerställt att förslagen får en majoritet i riksdagen. Det ska också noteras att den förändring av regeringens förslag som utskottet har föreslagit inte innebär något hinder för idéburna organisationer att bedriva primärvård inom de befintliga valfrihetssystemen.

Jag skulle vilja rikta ett särskilt stort tack till utskottet för en konstruktiv behandling av denna proposition. Jag skulle också vilja tacka mina företrädare Ardalan Shekarabi och Lena Mikko, som har dragit de här frågorna vidare genom regeringen tills vi nu landar i ett beslut.

Avslutningsvis, herr ålderspresident, ska vi ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden. Ett sätt att göra detta är att ge kommuner och regioner bättre rådighet över att reservera kontrakt till idéburna organisationer när det är lämpligt och när det skapar ett mervärde för medborgarna. Det är ett sätt att faktiskt ge och ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden.

Vi tror att vårt Sverige kan bättre och att de idéburna organisationerna kan bidra till det.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 11.)

*Interparlamentariska
unionen*

§ 8 Interparlamentariska unionen

Utrikesutskottets betänkande 2021/22:UU14

Interparlamentariska unionen (redog. 2021/22:RS3)

föredrogs.

Anf. 16 DAG LARSSON (S):

Herr ålderspresident! Det här är ett ärende som jag inte tror kommer att vålla så oerhört mycket diskrepans mellan de olika politiska partierna. Det är snarast tvärtom – en väldigt stor enighet.

Interparlamentariska unionen är en av världens äldsta internationella organisationer, grundad redan 1889. Det som kännetecknar denna organisation är bland annat att alla världens parlament utom det amerikanska är medlemmar. Det är en arena för diskussion och för idéutbyte både mellan helgon och antitesen till helgon. Alla världens parlament finns på plats, både de vi älskar och känner oss befryndade med och de som man kan tycka är väldigt märkliga och som dessutom representerar avskryvda regimer.

Ibland har det förts en diskussion huruvida Sverige ska vara med i Interparlamentariska unionen, just mot bakgrund av att skurkarna sitter med i samma rum. Efter diskussioner med bland annat utrikesutskottet har detta lett oss fram till att vi trots allt ska vara med. Vi har tidigare kunnat göra värdefulla insatser för hbtqi. Bland annat i länder där man så att säga inte får älska den man vill har vi via Interparlamentariska unionen kunnat genomföra arrangemang, till exempel i Qatar i Persiska viken.

För ett tag sedan var vi flera IPU-delegater som deltog på ett stort möte i Indonesien. Detta var precis i samband med att kriget i Ukraina hade brutit ut. Det var nyttigt för representanterna för de olika politiska partier som ingår i Interparlamentariska unionen att vara där, vågar jag påstå. Vi tycker självfallet att kriget i Ukraina är fruktansvärt och att det är ryssarna som ska fördömas för det övergrepp på folkrätten som kriget innebär. Men helt plötsligt märkte vi att andra parlamentariker från andra delar av världen hade en helt annorlunda syn. De försvarade Ryssland och tyckte att hela kriget i Ukraina är en amerikansk konspiration. Då kunde vi ta diskussionen med dessa människor som har förstått världen på det sättet. Det var nyttigt att möta dem där, sida vid sida.

Den svenska delegationen leds av Cecilia Widegren från Moderata samlingspartiet. Nu är inte Cecilia här i salen, även om jag vet att hon hade begärt ordet. Men jag vill ändå ge Cecilia en eloge. Jag tycker att hon leder delegationen med excellens och att hon lägger ned ett fantastiskt jobb. Det är ett mycket gott samarbete, oavsett partibok och annat. Vi arbetar och slåss tillsammans för våra värderingar och ideal, samtidigt som vi realistiskt sett inser att det finns en lång rad länder som ser väldigt märkliga ut. (Applåder)

Anf. 17 MATTIAS KARLSSON i Norrhult (SD):

Herr ålderspresident! Putins barbariska invasion av Ukraina visar att världen är på väg in i en ny tidsålder, en tidsålder som är präglad mer av konflikt och multipolaritet. I en sådan tidsålder tror jag och Sverigedemokraterna att multilaterala organisationer som IPU, som är väldigt tydligt inriktade på fredsarbete och som erbjuder ett helt unikt forum för debatt och dialog mellan olika stridande parter, är väldigt viktiga.

Jag är stolt över att ha varit en del av IPU-delegationen under de senaste fyra åren. Det är första gången som Sverigedemokraterna har ingått i delegationen. Vi har en bra dialog och ett nära samarbete mellan partierna.

Jag tror att det skulle vara terapeutiskt för många medborgare att ta del av IPU-delegationens arbete. I den nationella debatten kan man ibland få intrycket av att de olika partierna står otroligt långt ifrån varandra, att vissa partier inte står upp för mänskliga rättigheter eller demokrati. Den typen av anklagelser slängs ofta omkring i debatten.

Men det faktum att vi unisont gemensamt har stått upp för demokrati och mänskliga rättigheter i alla frågor i IPU-delegationen visar på motsatsen. Vi är svenskar, demokrater och vi står alla upp för grundläggande mänskliga rättigheter. Att tillsammans med mina kollegor från Socialdemokraterna och Moderaterna ha fått arbeta för detta har varit intressant, lärorikt och viktigt.

IPU är en organisation som vid sidan av att erbjuda ett unikt forum för debatt och dialog också gör mycket goda insatser för mänskliga rättigheter. Jag är särskilt imponerad av IPU:s arbete när det gäller att stå upp för förföljda och förtryckta parlamentariker runt om i världen. Om parlamentariker inte kan verka, om yttrandefriheten inte upprätthålls, om parlamentariker fängslas för att de uttrycker de åsikter som väljarna har gett dem mandat att uttrycka, då är demokratin i grund och botten hotad. Det arbete som IPU gör att motverka detta är hedervärt och imponerande.

Med detta sagt är IPU inte en felfri organisation. Det är en organisation som består av en majoritet av länder som inte är fullvärdiga demokratier, och det finns andra brister i organisationen också. Det är bra att Sverige bidrar ekonomiskt till organisationen, men jag är skeptisk till att vi bidrar i så exceptionellt hög grad jämfört med genomsnittet av medlemsländerna i IPU. Det gäller i synnerhet med tanke på de enorma behov som finns i Sverige efter åtta år av rödgrönt vanstyre av landet. Barn tvingas frysa på vintern på grund av de skenande elpriserna, människor tvingas avstå läkarbesök, vård och mediciner på grund av de skenande drivmedelspriserna och människor är alltmer otrygga i ljuset av den skenande brottsligheten. Vi i Sverigedemokraterna anser att vi behöver vända på varenda sten för att se till att stärka tryggheten och välfärden för framför allt vår egna befolkning, samtidigt som vi givetvis ska leva upp till våra internationella åtaganden och fortsätta stödja organisationer som IPU. Organisationen är också en jätteviktig arena för nordiskt samarbete. Jag är mycket imponerad av hur det nordiska samarbetet inom IPU ser ut.

Med dessa ord vill jag också, likt min kollega Dag Larsson, avsluta med att rikta ett tack till vår delegationsledare Cecilia Widegren. Cecilia har sett till att Sverige har haft tyngd i dessa sammanhang, och hon har sett till att delegationen i IPU har agerat mer effektivt än någonsin i vårt gemensamma arbete för att stärka fred, demokrati och mänskliga rättigheter i världen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 11.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.32 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 9 Frågestund

Anf. 18 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsrådet varmt välkomna. Frågor besvaras i dag av justitie- och inrikesminister Morgan Johansson, finansminister Mikael Damberg, kulturminister Jeanette Gustafsdotter och statsrådet Ida Karkiainen.

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag och avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Anf. 19 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Moderaterna tog fram ett förslag för att i tre steg få ned bränslepriset med fem kronor litern vid pump. De höga bränslepriserna skapar problem för många människor och företag. Det första steget handlade om sänkt skatt, det andra steget handlade om att skicka in en ansökan till EU för att få ned nivåerna ytterligare och det tredje steget handlade om att sänka reduktionsplikten innevarande år. Detta röstade en majoritet i riksdagen för.

Finansministern sa till Bränsleupproret att det inte var möjligt att göra något av detta. Om han for med medveten osanning eller om det var okunskap från finansministern låter jag vara osagt.

Men det första steget är nu genomfört. Den 1 maj sänktes skatten på bensin och diesel med 1 krona och 80 öre, och nu har regeringen tagit det andra steget och skickat in en ansökan till EU, dock först efter att EU-kommissionen frågade efter den.

Det tredje steget är dock inte taget. Varför klarar regeringen inte att sänka reduktionsplikten?

Anf. 20 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Vi har höga drivmedelspriser, och de senaste dagarna har både diesel- och bensinpriserna gått upp igen till väldigt höga nivåer. Därför har regeringen agerat och från den 1 maj sänkt skatten till EU:s mininivå för dieselbeskattning. När Moderaterna först lyfte upp frågan om att sänka skatten temporärt sa de tre månader, men vi genomför det nu i fem månader, vilket sker, såvitt jag förstår, med bred enighet i Sveriges riksdag. Vi har också skickat in en ansökan till EU för att se om det är möjligt att sänka skatten ännu mer.

Jag kan i dag informera Moderaterna om att regeringen har fattat beslut om att gå vidare med en extra ändringsbudget som innebär att den drivmedelskompensation som regeringen har föreslagit kan bli verklighet. Det innebär att alla de som äger en bil får 1 000 kronor, och bor man i stödområde 1, 2 eller 3 i glesbygden runt om i Sverige kan man få 1 500 kronor.

Så regeringen agerar för att kompensera och lindra effekterna av de väldigt höga priser som just nu är på diesel och bensin.

Anf. 21 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Regeringen vill alltså ge ett kontantstöd till medborgarna ett par dagar innan valet i stället för att sänka priset vid pump ordentligt.

Reduktionsplikten behöver sänkas. Finland har klarat av att göra det medan denna regering har sagt att det är omöjligt. Varför kan andra länders regeringar göra det som krävs men inte denna regering? Det är för mig obegripligt, och jag skulle vilja ha ett svar av finansministern. Riksdagen har sagt att reduktionsplikten ska ned i år. Varför gör ni inte ert jobb?

Anf. 22 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Reduktionsplikten är inte mitt ansvarsområde i regeringen, men vi har valt att pausa reduktionsplikten i väntan på en tidigare lagd utvärdering av reduktionsplikten.

Det vi går vidare med är förslag som Sverige självt kan göra, det vill säga riksdagen kan besluta att ge alla som äger en bil 1 000 kronor och 1 500 kronor i stödområden.

Eller så gör man som Moderaterna och väntar och hoppas att EU:s 27 medlemsländer ska godkänna att Sverige sänker skatten mer. Det är en mer osäker väg, och jag vill prioritera det som ger effekt i plånboken för svenska bilister och hushåll runt om i Sverige.

Misstroendeförklaring mot justitie- och inrikesministern

Anf. 23 HENRIK VINGE (SD):

Fru talman! Morgan Johanssons misslyckande som justitieminister är ett av de mest tragiska kapitlen i modern svensk politisk historia. Jag tänker inte minst på alla mammor och pappor som har förlorat anhöriga och på alla barn som har fått sin trygghet och sina liv sönderslagna på grund av att Morgan Johansson har låtit kriminaliteten breda ut sig i vårt land och låtit Sverige bli ett gangsterland.

De enda som kan vara riktigt nöjda med justitieministerns insats är de kriminella själva, och de sitter just nu och håller tummarna för fyra år till med en socialdemokratisk regering.

Vi har kommit till den punkt när den enskilt viktigaste kriminalpolitiska åtgärden är att förtidspensionera Morgan Johansson, och det hoppas jag att vi ska kunna göra i nästa vecka. Jag yrkar på att riksdagen i enlighet med 13 kap. 4 § regeringsformen prövar förtroendet för Morgan Johansson.

(Applåder)

Anf. 24 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Då har vi hört ett prov på hur det kommer att kunna låta de kommande månaderna. Det är inte helt oväntat när högern är pressad av låga opinionssiffror, och valet närmar sig.

Vad är det då vi kommer att höra framöver? Jo, ett allt högre tonläge från högerpartierna, från Sverigedemokraterna men också från andra partier, och skarpa personangrepp, som det vi precis hörde från Henrik Vinge.

Det jag står för är en fortsatt utbyggnad av rättsväsendet – polis, åklagare och domstolar – fortsatta straffskärpningar och fler verktyg till polisen så att man kan gripa fler kriminella, det vill säga precis det vi har gjort dessa år. Detta har jag gjort under mina åtta år som justitieminister, och det ser jag fram emot att kunna fortsätta med i ytterligare fyra år.

(Applåder)

Anf. 25 HENRIK VINGE (SD):

Fru talman! Det är så här det brukar låta. Det är bortförklaringar; man skyller på andra. Det är tonläget det är fel på. Egentligen går allting väldigt bra, säger justitieministern här inne. Men sedan kommer vi ut i verkligheten, där allt går åt precis motsatt håll. Otryggheten är större än någonsin, och förtroendet för samhället trasas sönder.

Därför måste vi byta ut denna bortförklaringsmaskin mot någon som faktiskt är beredd att ta ansvar för tryggheten i Sverige.

Anf. 26 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Återigen detta tonläge och dessa personangrepp som vi nog kommer att få höra mer av de kommande månaderna. Det är ju så här högern ofta agerar. När de känner att valet håller på att gå dem ur händerna höjer de tonläget och tror att de kan vinna på det. Men det tror inte jag.

Låt oss i stället tala i sak. Jag tittar också på verkligheten och ser att det är viktigt att fortsätta att bekämpa brott. Men jag ser också hur viktigt det är att förebygga brott och satsa på sådant som bryter nyrekryteringen till de kriminella gängen, och här har, fru talman, högern ingen som helst politik.

(Applåder)

Statliga jobb i Västernorrlands län

Anf. 27 ANNE-LI SJÖLUND (C):

Fru talman! I mars 2021 ställde jag en interpellation till dåvarande civilminister Lena Micko. Den gällde en utredning om ökad statlig närvaro i residensstaden Härnösand. Det hade då gått drygt två år sedan utredaren presenterat en rad olika idéer och åtgärder.

När utredningen tillsattes sa regeringen att man menade allvar med att hela landet ska leva och att man därför skulle satsa på Västernorrland och Härnösand. Regeringen bedömde också att fler insatser behövdes i Norrlandslänen, och Västernorrlands län är det län där statliga jobb har minskat mest.

Ären har gått, men fortfarande har inget hänt. Min fråga går därför till statsrådet Ida Karkiainen, och jag ställer samma fråga nu som då: Vad har hänt med de utlovade statliga jobben?

Anf. 28 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Tack, ledamoten, för frågan!

De statliga jobben och den statliga närvaron i hela landet är en fråga som verkligen ligger mig varmt om hjärtat. När jag tillträdde som civilminister den 30 november var en av de första saker som jag påpekade att vi åter måste skruva upp de skyltar som så länge har skruvats ned. Man har centraliserat arbetstillfällena, men statliga jobb ska ut igen. Vi ska ha upp skyltarna igen.

Härnösandsfrågan ligger på vårt bord, och vi jobbar intensivt med den. Jag kan inte säga så mycket mer i nuläget mer än att vi bereder frågan i Regeringskansliet. Jag kan däremot säga att vi jobbar på med den och att vi kommer att återkomma inom kort.

Anf. 29 ANNE-LI SJÖLUND (C):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Det var det svar jag fick senast också. Jag hoppas verkligen att beredningen skyndas på, för det duger verkligen inte att ni bereder och bereder.

Jag frågar återigen: När kan Västernorrland förvänta sig att få de utlovade jobben till residensstaden Härnösand? Hur lång tid ska vi vänta?

Anf. 30 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Tack, Anne-Li Sjölund, för följdfrågan!

Jag kan inte i dagsläget säga exakt när. Jag tror att alla förstår att det är svårt för oss att ange ett exakt datum. Jag kan bara säga och lova ledamoten att vi kommer att återkomma med ett besked inom kort.

Svensk vapenexport till Turkiet

Anf. 31 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Sverige öppnar upp för att exportera vapen till Erdoğan, samtidigt som han hotar med att invadera och anfälla kurderna i norra Syrien.

Sverige skulle fortsätta att ha en självständig utrikespolitik, sa regeringen. Nu börjar det bli uppenbart vad det innebär att gå med i en militärallians med länder som Turkiet. Oppositionella politiker och journalister tystas och fängslas, och alla som inte tycker som regimen fräntas sina fri- och rättigheter. Demokratien monteras ned bit för bit, och det begås grova övergrepp mot kurderna.

Vad är regeringens ståndpunkt när det gäller att sälja vapen till en auktoritär makt som invaderar norra Irak, som planerar att invadera norra Syrien och som kränker de mänskliga rättigheterna? Regeringen måste sätta ned foten här. Det borde vara uteslutet att exportera vapen till Turkiet.

Anf. 32 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Som alla vet pågår sedan en tid tillbaka en dialog mellan Sverige och Turkiet om dessa frågor. Jag kan inte svara på i dag när den kommer att vara färdig, men jag är övertygad om att vi kommer att hitta en lösning.

I grunden är vår bedömning att Nato tjänar på svenskt och finskt medlemskap. Det stärker Nato och ökar också stabiliteten i vår del av världen. Det är den slutsats som vi har dragit.

När det gäller vapenfrågan hanteras den inte direkt av regeringen, utan det är ISP, Inspektionen för strategiska produkter, som bedömer varje enskilt ärende och varje enskild affär. Detta gör man efter att ha hört Exportkontrollrådet, där alla partier i riksdagen sitter församlade. Det är där frågor som rör enskilda ärenden ska lösas. Det var också ISP som 2019 fattade beslutet att avbryta exporten till Turkiet, så det är där frågan ligger.

Anf. 33 TONY HADDOU (V):

Fru talman! Problemet är att man i de samtal som Morgan Johansson var inne på öppnar upp för att exportera vapen till Turkiet. Man samtalar om detta. Varför utesluter inte den svenska regeringen att exportera vapen till Turkiet?

Jag beskrev precis vad den auktoritära regimen i Turkiet gör: invaderar länder just nu, begår grova övergrepp mot kurder och mot de mänskliga rättigheterna och tar ifrån människor och minoriteter deras fri- och rättigheter. Och så för man sådana diskussioner. Uteslut vapenexporten till Turkiet!

Anf. 34 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Vapenexporten är reglerad i lag, som en stor majoritet av denna riksdag står bakom. Denna lagstiftning reformerade vi så sent som 2018, och vi fick en stor och bred uppslutning kring den. Den bygger på att enskilda vapenärenden hanteras av Inspektionen för strategiska produkter, och i Exportkontrollrådet sitter företrädare för alla partier. Det är så man måste hantera detta, enligt min uppfattning.

Själva frågan ligger därför på den enskilda myndigheten nu, inte på regeringen.

Antalet fängelseplatser

Anf. 35 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! 2 600 personer går fria på gatan i väntan på att avtjäna sitt straff. Vissa tackar för den friheten genom att mörda, andra genom att hota med pistol mot någons mage och begå nya brott. Enligt *Ekots* granskning begår så många som var femte av dessa personer nya brott medan de köar till fängelse.

Fängelseköerna har eskalerat och vuxit kraftigt under Morgan Johanssons tid som justitieminister. Det är ett slag i ansiktet på alla brottsoffer. Frågan är vem som bär ansvaret. Är det kommunerna där också, Morgan Johansson, eller inser Morgan Johansson sitt eget ansvar? Det är min fråga.

Jag vill i detta sammanhang deklarerat att Kristdemokraterna kommer att stödja misstroendeförklaringen mot Morgan Johansson som justitieminister. Det är 100 dagar kvar till valet. Det är viktigt att byta ut regeringen, men vi kan börja med Morgan Johansson.

Anf. 36 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! När det gäller misstroendeförklaringen förstår jag på sätt och vis att Sverigedemokraterna lyfter upp den frågan, för de ser väl framför sig att de själva ska få flytta in på Justitiedepartementet, det vill säga att det är Sverigedemokraterna som framöver ska få bestämma över sådant som polis, åklagare och domstolar. Där är jag övertygad om att Kristdemokraterna kommer att öppna dörren in till Justitiedepartementet för Sverigedemokraterna, om de får chansen.

När det gäller fängelsefrågan dömer vi fler än någonsin tidigare. Vi har fler frihetsberövade än någonsin tidigare. Vi har över 7 000 i häkten och på anstalter. Vi hade en situation för några år sedan då man var tvungen att förlänga tiden för inställelse för att avtjäna straff från 50 till 75 dagar och sedan till 100 dagar. Nu är vi nere på 75 dagar igen. Jag ser framför mig att vi, när vi nu fortsätter att bygga ut fängelserna så mycket som vi gör, kommer att kunna pressa ned också den tiden.

Anf. 37 ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Detta är ett av många exempel på att regeringen och Morgan Johansson har missbedömt kriminaliteten fatalt. När det gäller *Ekots* rapportering blir Morgan Johansson närmast förvånad över effekten.

Kristdemokraterna vill skärpa straffen ännu mer än vad regeringen har gjort. Det är därför vi tar höjd för att kriminalvården måste byggas ut ännu mer än vad regeringen föreslår. Vi föreslår också att man ska hyra platser

utomlands för att avlasta svensk kriminalvård och få fler bakom lås och bom. Detta har Morgan Johansson sagt nej till. Varför?

Anf. 38 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vill peka på att det inte finns någon regering som har byggt ut kriminalvården på det sätt som vi har gjort. Vi bygger nu nya fängelser i Trelleborg och Kalmar, och vi bygger nytt häkte i Västerås. Vi öppnar upp det gamla fängelset i Härnösand igen – jag ska besöka det i nästa vecka. Det gör att vi successivt ökar platserna med sammanlagt nästan 40 procent på bara några års sikt.

Vi sätter alltså av resurser, men när högerbudgeten gick igenom för några år sedan fanns det alldeles för lite pengar avsatta till kriminalvården. Där har alltså Kristdemokraterna visat att det är de som inte tar kriminalvården på allvar.

Höjd skatt på investeringssparkonton

Anf. 39 GULAN AVCI (L):

Fru talman! För drygt ett år sedan föreslog den dåvarande finansministern Magdalena Andersson en ny skatt på sparande på investeringsspar-konto med motiveringen att det blivit alltför förmånligt med köp av aktier och fonder på ISK.

Den nuvarande finansministern Mikael Damberg sa nyligen att det inte är aktuellt med skattehöjning, och sedan dess har regeringen försökt blanda bort korten när det gäller vad som egentligen väntar efter valet om Socialdemokraterna får fortsätta att styra Sverige. Oron är stor bland småsparare, som redan har fått se sina tillgångar minska, med pandemi, krig, skenande priser på el, drivmedel och livsmedel och nu också stigande räntor, vilket slår hårt mot den breda medelklassen.

Givet Socialdemokraternas olika besked är min fråga till finansministern: Kommer regeringen att höja skatten på investeringssparkonton efter valet om de vinner?

Anf. 40 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan.

ISK är här för att stanna. Det är en reform som har inneburit förenklingar för vanliga människor som sparar i aktier och som gör det enklare och lättare att hantera innehav genom en mer schablonmässig beskattning, vilket har underlättat för många människor.

Regeringen har inga förslag om att förändra ISK, och det vet säkert Gulan Avci.

Anf. 41 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Det var klara besked från Socialdemokraternas sida. Men Socialdemokraterna har ett regeringsunderlag med Vänsterpartiet och Miljöpartiet som har lovat stora skattechocker för landets breda medelklass om de vinner valet. Jag är därför inte nöjd med det svar som jag får av finansministern angående Socialdemokraternas syn. Därför ställer jag återigen den enkla frågan: Kan Socialdemokraterna lova att det inte blir

Anf. 42 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag kan bara konstatera att ISK finns här för att stanna. Det är en bra form för att spara, inte minst i aktier. Regeringen har inte lagt fram något förslag om att försämra ISK, och vi planerar inte att lägga fram några förslag om att försämra ISK.

Vad jag förstår är den här frågestunden till för att svara på frågor om regeringens utövande av politik, och det är exakt det som jag har svarat på.

Sänkning av det svenska biståndet

Anf. 43 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Vi står inför ett klimatnödläge. Antalet demokratier i världen minskar. Rysslands krig i Ukraina höjer matpriserna, och miljoner människor hamnar under svältgränsen.

I detta läge har regeringen valt att minska på det svenska biståndet. Sveriges kommuner blir större biståndsmottagare än de tio största länderna som vi arbetar i. Biståndsorganisationer måste betala tillbaka.

Berätta för hungrande människor att maten måste minska så att den inte räcker till dem som svälter.

Därför vill jag fråga finansminister Mikael Damberg varför regeringen sänker biståndet till svältande människor och biståndet för att bekämpa klimatförändringarna och stärka demokratin när det behövs som bäst.

Anf. 44 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Sverige är ett av de länder i världen som satsar absolut mest på biståndspolitik därför att vi ser att vi har ett ansvar för inte bara hur vi har det i vårt eget land utan också för hur världen utvecklas. Det kommer Sverige att fortsätta med. Vi är ett av få länder som når upp till enprocentsmålet.

Däremot har vi ett krig i Ukraina, i Europa, som inte bara plågar Ukrainas folk utan som också leder till att stora grupper människor tvingas på flykt undan Ukraina. Det är kvinnor och barn som tvingas ta sin tillflykt också till Sverige. Då finns det ett internationellt regelverk kopplat till biståndet som innebär att man har rätt att ta kostnader för flyktingmottagande under det första året på flykt från biståndet. Sverige tillämpar det också i denna situation när vi nu tar emot väldigt många människor som är på flykt undan krigets Ukraina. Det är fullt i enlighet med de internationella regelverk som finns för internationellt bistånd.

Anf. 45 ANNIKA HIRVONEN (MP):

Fru talman! Sverige går med överskott. Regeringen har råd att ge mig och andra höginkomsttagare kontantstöd. Regeringen har också möjlighet att hålla kvar biståndet när det behövs som bäst.

Vi i Miljöpartiet tycker att avräkningarna för flyktingmottagande ska minimeras, för biståndet behövs för de människor som nu svälter på grund av Rysslands krig.

Anf. 46 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag har full respekt för att man kan föra den typen av diskussioner. Jag tycker också att Sverige tar ett ansvar när vi tar emot flyktingar från Ukraina till vårt land och att vi också i enlighet med internationella regelverk för biståndet använder en del pengar till det.

Jag kan också konstatera att den avräkning som sker i dag är mindre än den avräkning som skedde 2015 då Sverige också gjorde en avräkning från biståndet.

Återinförd fastighetsskatt

Anf. 47 EVA LINDH (S):

Fru talman! Det märks på så många sätt att vi är i en valrörelse. Inte minst märks det i sociala medier där Moderaterna sprider påståenden om socialdemokratisk politik.

Nu, liksom i valrörelsen 2014 och 2018, cirkulerar påståenden om att Socialdemokraterna vill återinföra fastighetsskatten. Moderaterna i Stockholms län driver en kampanj där de visar hur mycket mer bostadsrättsägare och villaägare ska få betala i fastighetsskatt om Socialdemokraterna vinner valet.

Min fråga till finansminister Mikael Damberg är: Avser finansministern att återinföra fastighetsskatten?

Anf. 48 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tackar Eva Lindh för frågan. Svaret på frågan är nej. Jag kommer inte att återinföra fastighetsskatten. Vi socialdemokrater vill inte införa fastighetsskatten igen. Det har vi kongressbeslut på.

Men att Moderaterna säger detta inför varje valrörelse är tyvärr ingenting nytt. År 2014 påstod de att vi socialdemokrater skulle höja skatten för vanliga människor med 25 000 kronor. Vi har haft en socialdemokratiskt ledd regering i åtta år, och det har fortfarande inte hänt och det kommer inte att hända. Men det tyder väl lite grann på desperation när de tvingas hitta på saker om andra partiers politik.

Men det finns andra grupper som kan vara oroliga för att man inte tar in skatter och finansierar välfärd. Vad händer med en byggnadsarbetare som blir av med jobbet och får se sin a-kasseersättning sänkt med Moderaternas förslag? Det handlar om en sänkning av a-kasseersättningen på 6 000–7 000 kronor i månaden för den som blir av med jobbet.

Därför kommer vi nog i denna debatt att behöva diskutera vanliga människors oro för sin ekonomi, inte minst a-kassan.

Anf. 49 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag noterar det tydliga svaret från finansministern om att det inte ska införas någon fastighetsskatt om Socialdemokraterna vinner valet.

Men vi står också inför stora investeringar och stora utmaningar framöver. Inte minst planeras en historiskt stor utbyggnad av försvaret, och man ska uppnå minst 2 procent av bnp.

Hur ser finansministern på finansieringen av detta i framtiden?

Anf. 50 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är en viktig fråga. Åtta partier i Sveriges riksdag är överens om att Sverige behöver ett starkare militärt försvar och att vi ska upp till 2 procent av bnp så snart det är möjligt. Det innebär stora åtaganden. Jag har som finansminister sagt att det vore rimligt att de åtta partier som är överens om att öka utgifterna också är överens om några principer för finansieringen. Jag har sagt att vi till exempel borde diskutera att i ett sådant här läge inte så snabbt betala av på statsskulden, som Danmark och Tyskland gör. Vi har exakt samma vägval för att klara detta så att det inte blir stora besparingskrav på välfärden när vi nu bygger ut det militära försvaret.

Justitie- och inrikesministerns ansvar

Anf. 51 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Sverige plågas av grov gängkriminalitet. Hittills i år har 31 personer skjutits ihjäl. Poliserna säger upp sig i frustration och hopplöshet, och begåvningskraven för sökande till polisutbildningen sänks. Var femte dömd begår nya brott i väntan på straff. Och väntetiden för nytt pass är flera månader.

Under sina åtta år som justitieminister har Morgan Johansson misslyckats med de flesta uppgifter som åligger hans ämbete. Nyss väcktes det missstroende mot justitieministern.

Tänker justitieministern föregripa processen, ta sitt ansvar och avgå självmant?

Anf. 52 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Återigen: Under de åtta år som jag har varit justitieminister har vi genomfört rekordstora satsningar på rättsväsendet. Vi har nu fler poliser än någonsin. Polisen har mer resurser än någonsin. Man har bättre verktyg än någonsin. Vi har fler frihetsberövade än någonsin. Och bara nästa vecka går det ut ytterligare 800 nya poliser från de utbildningar som vi startade bland annat i Borås och i Malmö. Ingen regering har genomfört så stora satsningar på rättsväsendet som den här regeringen har gjort.

Jag ser fram emot att fortsätta den politiken – fortsätta skärpa straffen mot gängkriminella, fortsätta att bygga ut rättsväsendet och fortsätta att fokusera på mäns våld mot kvinnor som också är ett stort samhällsproblem.

Jag har inga planer på att föregripa någon som helst process i denna del, utan jag ser snarare detta som ett utspel inför valrörelsen. Och det ska tolkas precis på det sättet.

(Applåder)

Statligt stöd till moskéer

Anf. 53 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD):

Fru talman! Jag har en fråga till kulturministern.

I SVT:s *Uppdrag granskning* framkom nyligen att välkända Stockholms moské på Södermalm förvägrar kvinnor rätten att skilja sig utan tillstånd från sina män. Man sätter alltså sharialagar före svensk lag. Länge

har också moskéns kopplingar till det islamistiska nätverket Muslimska brödraskapet varit kända – kopplingar som bland annat lyfts fram i rapporter beställda av MSB.

Trossamfundet bakom Stockholms moské finansieras trots detta med mångmiljonbidrag årligen genom Myndigheten för stöd till trossamfund. Kulturministern har även personligen besökt moskén i år och på så sätt legitimerat den här verksamheten. I en debatt med mig har ministern jämfört detta med att besöka Svenska kyrkan.

Min fråga är: Kommer regeringen att fortsätta besöka, legitimera och dela ut mångmiljonbidrag till moskéer som sätter sharialagar före svensk lag?

(Applåder)

Anf. 54 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Ett nytt demokrativillkor för statliga bidrag till civilsamhället ska införas. Det ska säkerställa att statsbidrag bara går till civilsamhällesorganisationer vars verksamhet är förenlig med samhällets grundläggande värderingar. Samma sak gäller statsstöd som går till trossamfund. Så sent som för två veckor sedan lämnade vi in detta förslag till ny lagstiftning. Där framgår att inga samfund som utövar våld, tvång och hot eller diskriminerar individer ska få stöd. De ska inte heller få stöd om de har företrädare som gör detta eller om de uppmanar till sådant agerande.

Som svar på din fråga, Jonas Andersson i Lingham: Ja, jag kommer att fortsätta att besöka trossamfund. Som kulturminister kommer jag absolut att göra det.

Moms på insatskapital i ekonomiska föreningar

Anf. 55 MIKAEL LARSSON (C):

Fru talman! Skatteverket ändrar just nu förutsättningarna för utbyggnad av bredband och andra anläggningar på landsbygden. Skatteverkets ställningstagande avseende att moms ska betalas på insatskapital i ekonomiska föreningar som driver olika slags anläggningar, vilket i de flesta fall är exempelvis vägsamfälligheter och bredbandsföreningar, förändrar förutsättningarna för fortsatt bredbandsutbyggnad.

Skatteverket har nu alltså gjort ett nytt ställningstagande gällande hur detta ska tolkas. I förlängningen kan detta innebära att en förening mitt under innevarande verksamhetsår behöver ändra i sin redovisning, administration och förvaltning. Detta drabbar människor i hela landet, framför allt på landsbygden, i sådant som berör dem i deras vardag – bland annat fiber och vägar. Jag ställde en skriftlig fråga om detta till finansministern för några veckor sedan.

Min fråga till finansminister Mikael Damberg blir: Avser finansministern att ta några generella initiativ, till exempel förslag till lagförändringar mot bakgrund av Skatteverkets ställningstagande om moms på insatskapital i ekonomiska föreningar?

Anf. 56 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Som frågeställaren väl känner till är Skatteverket en myndighet under regeringen, och regeringen ska inte ha synpunkter på vilka beslut Skatteverket fattar. Myndigheten tolkar lagstiftning och direktiv på egen hand och har att göra det. Den ansvarar således för sina beslut.

Det jag kan konstatera i den större frågan är att regeringen har vidtagit många åtgärder för att inte minst underlätta och snabba på bredbandsutbyggnaden runt om i Sverige. Vi har kraftigt ökat stödet till detta, och vi har en stor plan för att se till att hela Sverige ska kopplas upp, så att människor överallt i hela landet får möjlighet att använda modern teknik både i vardagen och i sitt företagande. Det är alltså en viktig fråga för regeringen, och vi kommer naturligtvis att följa och fortsätta att arbeta med den.

Våldsutsatta kvinnor och bodelning

Anf. 57 JON THORBJÖRNSSON (V):

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor är ett stort problem. För dem som är utsatta för fysiskt eller psykiskt våld i nära relationer är tillvaron oerhört svår – ibland livsfarlig.

Att inte kunna lämna en destruktiv relation med en partner som misshandlar kan få mycket stora konsekvenser. Det krävs mod för att lämna relationen, men när man väl har tagit steget att göra det är det inte säkert att man är fri. Det ekonomiska våldet som följer i spåret av en separation är allvarligt. Utan en bodelning och fungerande ekonomi är det oerhört svårt att till exempel skaffa en ny bostad. Genom att inte medverka i bodelningen och ständigt förhålla processen kan en förövare i flera år förstöra livet för den som försöker lämna förövaren.

Vad tänker ministern göra för att hjälpa dessa våldsutsatta personer att bli fria och slippa utdragna bodelningsprocesser?

Anf. 58 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Mäns våld mot kvinnor är en av våra allra mest prioriterade frågor. Vi säger ofta att det är gängkriminaliteten och mäns våld mot kvinnor som är våra huvudprioriteringar.

Det har också märkts i vår politik. Vi har skärpt straffet för grov kvinnofridskränkning; det gjorde vi så sent som den 1 januari. Vi skärpte straffet för överträdelse av kontaktförbud. Vi gjorde det lättare att sätta fotboja på förföljande män. Vi har sett till att permanenta och öka resurserna till kvinnojourerna så att de har mer pengar än någonsin tidigare att röra sig med. Vi går också vidare – på riksdagens bord ligger bland annat ett förslag om skärpt straff för våldtäkt och skärpt påföljd för sexköp.

Bodelningsfrågan har diskuterats ett antal gånger i interpellationsdebatter. Det är så att domstolarna har verkningfulla medel för att skynda på processen. Jag skulle kunna säga att vi nog behöver utvärdera hur de verktygen används, för jag är också angelägen om att se till att den som har tagit steget ut ur ett destruktivt förhållande kan få en ordnad ekonomisk situation så fort som möjligt. Jag ser alltså fram emot en sådan utvärdering.

Anf. 59 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Min fråga går till statsrådet Ida Karkiainen.

Att vi tar stora kliv i den hållbara omställningen är nödvändigt. Att man går före inom den offentliga verksamheten tycker jag är viktigt för att vi ska nå de hållbarhetsmål som finns, men det känns allt oftare som att näringslivet både är snabbare på bollen och har mycket enklare att lösa uppgiften. Därför har jag funderat lite grann på hur man ska kunna få våra upphandlingar inom LOU att faktiskt bidra i arbetet för att uppnå hållbarhet. Kommuner och regioner gör ju upphandlingar värda ungefär 600 miljarder varje år, och de pengarna borde kunna bidra till hållbarhet.

Att finna rätt upphandlingskriterier kan vara knivigt för en liten, enskild kommun, men det finns ju hjälp att få i form av tredjepartscertifieringar. De är anpassade, utredda och uppföljda. Min fråga till statsrådet är därför om man kan tänka sig att lagstifta om den möjligheten längre fram.

Anf. 60 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Tack för en mycket angelägen fråga, Larry Söder!

Som många känner till är upphandlingsregelverket något som kanske kan kännas väldigt komplext och svårt och som något som alltid gynnar lägsta pris, men det är inte sant. Det finns oändligt många verktyg för att inom den offentliga upphandlingen uppnå större samhällliga intressen. Vi upphandlar ju för 800 miljarder varje år, och det är klart att de pengarna ska kunna användas för att uppnå hållbarhet och för att bidra till samhället på olika sätt.

På regeringens bord har vi en del förslag som vi har jobbat med, bland annat om att beakta samhällsintressen och hur man kan beakta hållbarhet ytterligare i den typen av upphandlingar. Men det handlar framför allt om arbetet med att få på plats en ändamålsenlig inköpsorganisation hos de inköpande organisationerna. Där finns det nämligen mycket potential att faktiskt styra upphandlingarna med dessa samhällliga mål i sikte – att helt enkelt kunna nyttja upphandlingarna på ett bättre sätt. Det är inte säkert att lagstiftning alltid är lösningen på frågan.

Avskaffad internmoms för ideella organisationer

Anf. 61 MALIN DANIELSSON (L):

Fru talman! Den 20 april fattade en enig riskdag beslutet att tillkännage för regeringen att den skyndsamt ska utreda ett avskaffande av den så kallade internmomsen för ideella organisationer. Samtliga partier, inklusive Socialdemokraterna, står bakom detta.

Trots det kommer det nu signaler från civilsamhället om att Finansdepartementet inte alls tänker utreda avskaffandet av internmomsen utan helt enkelt vägrar. Det måste anses anmärkningsvärt att regeringen behandlar ett tillkännagivande från riksdagen på det här sättet. Det vore också ett stort slöseri med människors ideella engagemang ifall de i stället för att servera soppa till hemlösa, leda knattelag och teatergrupper eller hålla studiecirkel behövde lägga sin tid och energi på att administrera internmoms.

Med anledning av detta vill jag fråga ansvarigt statsråd Mikael Damberg: Vilka åtgärder avser du att vidta för att riksdagens beslut ska verkställas och en snabbutredning om avskaffandet av internmomsen genomföras?

Anf. 62 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Först vill jag säga att den ideella sektorn i Sverige spelar en väldigt stor roll. Det har vi också visat genom olika stöd och kraftfulla åtgärder, inte minst under pandemin då den ideella sektorn har spelat en helt avgörande roll för människor. Den är alltså en väldigt viktig del i hur svenskt samhällsliv fungerar, och därför är det viktigt med goda villkor.

När det gäller riksdagens tillkännagivanden bereder regeringen alltid dessa och tar dem på stort allvar. Vi återkommer när vi har nya besked att ge efter att ha analyserat tillkännagivanden och ser vilka vägar framåt som finns att gå.

Åtgärder mot mäns våld mot kvinnor

Anf. 63 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S):

Fru talman! Sedan 2010 har över 300 kvinnor mördats av en man de har levt med – en pojkvän eller en exman. Det är nästan lika många som vi är ledamöter här i kammaren. De här morderna kom inte plötsligt, utan många gånger sker sådana här mord efter en lång period då man har larmat och sökt hjälp. Den farligaste perioden för en kvinna börjar i den stund då hon väljer att lämna en man.

Långt fler kvinnor utsätts dagligen för fysiskt och psykiskt förtryck och hot och hat. Det här är inte bara ett problem för kvinnor. Över 300 barn förlorade under den här perioden sin mamma. 104 av dem fanns på plats när mordet skedde, och 57 av dem såg när mordet begicks. Över 300 000 barn lever i hem med våldsamma relationer.

Justitieministern har redan berättat om viktiga åtgärder, men min fråga är: Finns det fler viktiga delar som vi i samhället gemensamt kan jobba med för att mäns våld mot kvinnor ska få ett slut?

Anf. 64 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Vi har ett helt 40-punktsprogram som vi nu genomför steg för steg. Jag nämnde några av åtgärderna tidigare: skärpta straff för grov kvinnofridskränkning, skärpta straff för överträdelse av kontaktförbud, att det ska vara lättare att sätta fotboja på de förföljande männen och att porta mannen från den gemensamma bostaden. Vår linje måste vara den att i ett sådant här fall, när det är våld i familjen och det är mannen som utövar våldet, är det mannen som ska flytta och inte kvinnan som ska behöva göra det. Här finns fortfarande väldigt mycket att göra.

Samtyckeslagen, som reformerade sexualbrottslagstiftningen på ett påtagligt sätt, drev vi igenom. Barnfridslagen kom förra året, och den innebär att om en man slår sin fru inför sina barn begår han ett brott inte bara mot henne utan också mot barnen som blir självständiga målsägare i målet och kan få skadestånd från pappan.

Vi ser nu också över umgäncesreglerna. Min uppfattning är att en våldsam man inte bara är en dålig make utan också en dålig pappa, och det måste komma till uttryck tydligare när det gäller umgäncesreglerna.

Justitie- och inrikesministerns tjänsteutövning

Anf. 65 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! I dag lämnar konstitutionsutskottet sitt granskningsbetänkande där ett enigt konstitutionsutskott har granskat regeringen och kommit till gemensamma slutsatser. Några av de slutsatser som konstitutionsutskottet kommer till även i år rör uttalanden av justitie- och migrationsminister Morgan Johansson som har visat sig inte fullt ut visa vad som är rätt och riktigt. Det är en omskrivning för att det som han har sagt inte stämmer. Det har inte varit sant.

Det är inte första gången. Jag har som KU-ledamot svårt att komma ihåg ett granskningsbetänkande under den gångna mandatperioden där Morgan Johansson inte har förekommit och där det inte har påtalats brister.

Därför vill jag fråga Morgan Johansson: Vilka åtgärder avser han att vidta för att i framtiden undvika att återfalla i den här formen av brister?

Anf. 66 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag ska naturligtvis granska vad konstitutionsutskottet har skrivit om detta – det är en självklarhet. Men jag kan inte låta bli att göra en notering, och det är att KU tydligen inte har tyckt att de här ärendena har varit så viktiga att man har bemödat sig om att kalla mig till utskottet för att fråga mig om detta. Det är väl sådana här ärenden som man bara expedierar via papper. Det har jag sett tidigare också. Med flera av de anmärkningar som KU har gjort på flera av mina kollegor är det precis samma sak, det vill säga KU bryr sig inte ens om att kalla till utskottet för att fråga vad man menar.

Hade man gjort det från KU:s sida skulle jag ha kunnat förklara exakt vad de här frågorna handlade om. Min uppfattning är att jag har uttryckt mig på ett korrekt sätt, och sedan är det kanske en tolkningsfråga från inte minst oppositionen hur de här uttalandena ska tolkas.

Nästa gång kanske konstitutionsutskottet, innan man anmärker på saker och ting, faktiskt kallar det ansvariga statsrådet till utskottet så att statsrådet får en möjlighet att svara på frågor.

Åtgärder för sänkta elpriser

Anf. 67 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Fru talman! Långt innan Ukrainakrisen fick vi i södra Sverige känna på resultatet av de självdestruktiva beslut som tagits av regeringen. När ni drev igenom höjningen av effektskatten resulterade det i att Ringhals stängde ned två reaktorer. Resultatet blev höga elpriser på grund av elbrist. Till detta driver sanktionerna mot Ryssland upp priserna ytterligare i södra Sverige. Ännu dyrare blir elen eftersom momsens tillkommer på priset och är baserad på elpriset. Vinnaren är staten. Ju högre elpris, desto större momsintäkter.

Min fråga till finansministern är om regeringen kommer att tillfälligt sänka moms på el eller ta bort punktskatterna för att underlätta för hårt pressade elkonsumenter.

Prot. 2021/22:123

2 juni

Frågestund

Anf. 68 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det är en märklig historiebeskrivning här när det gäller hur beslut har fattats. Det var inga politiska beslut som innebar att vi stängde ned kärnkraften, utan det var ekonomiska beslut. Vi avskaffade också effektskatten i en bred energipolitisk överenskommelse i den här kammaren. Man kan notera att det största oppositionspartiet då jublade och sa att man hade räddat kärnkraften i Sverige. Det sättes att jobba långsiktigt med energipolitik för att driva fler investeringar till Sverige är viktigt, och det fortsätter vi med.

Nu har kriget gjort att vi fått en ny situation och gaspriserna i Europa har drivits upp, vilket pressar upp energipriserna i hela Europa – inte riktigt lika mycket i Sverige som i många andra länder, men det påverkar vanliga hushåll här. Därför har regeringen gått fram med ett stödpaket där vi också kompenserar de hushåll, inte minst i södra Sverige, som har haft de dyraste elräkningarna. Vi valde också att förlänga stödet just till södra Sverige därför att man har haft väldigt stora kostnader där. Det visar att regeringen tar den här frågan på stort allvar.

Säpos säkerhetsprövningar av flygplatspersonal

Anf. 69 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Fru talman! Vi ser att vi har stora problem med köer på Arlanda. Det är svårt att få fram personal som kan hantera framför allt passkontrollerna. I veckan som gick har vi haft Swedavia hos oss i trafikutskottet, och de är väldigt tydliga med att det delvis är en covideffekt, alltså för att människor inte fortsätter att jobba i organisationen och har fått jobb på annan plats. En annan fråga som också lyfts fram är kanske inte det som man hör i medierna ibland, att det skulle vara kommunerna – Sigtuna och så – som har problem utan snarare att det är Säpo som har problem att leverera säkerhetsgranskningar.

Då blir min fråga till Morgan Johansson: Vad gör regeringen för att påskynda dessa processer? Vi kan ju inte under en längre tid fortsätta att ha den här typen av kösituation. Arlanda är en central och viktig flygplats för både inrikesflyget och utrikesflyget, och detta ger just nu Sverige väldigt dåligt rykte.

Anf. 70 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag har sett att det har pågått något slags blame game i det här ärendet den senaste veckan med ständiga försök att lägga skulden på Säkerhetspolisen. Jag vill bara säga att handläggningstiden när det gäller kontroll av ny personal nu är två till tre veckor. Det har den varit sedan i mars. Faktum är att regeringen i början av året hade en dialog med Säkerhetspolisen för att kunna få ned handläggningstiderna som då var längre. Det har Säkerhetspolisen arbetat väldigt intensivt med. Det är inte i nuläget, och har inte varit så sedan i mars, någon flaskhals hos Säkerhetspolisen.

Skulle man vilja pressa det ytterligare, så att det går snabbare än två till tre veckor, är jag rädd att det inte kommer att gå att upprätthålla kvaliteten i de här säkerhetskontrollerna för personalen. Det skulle innebära att man äventyrar flygsäkerheten, och det kommer vi aldrig att vara beredda att göra.

Förbud mot omvändelseterapi

Anf. 71 ARMAN TEIMOURI (L):

Fru talman! I flera år har Liberalerna arbetat för att förbjuda omvändelseterapi, alltså häxkonst där personer ska botas från den sexuella läggning eller könsidentitet som de föds med. Härefter gjorde Aftonbladet en viktig granskning i frågan som bekräftar både vår bild och slutsatserna i utredningen från MUCF. Omvändelseterapi finns och pågår här i Sverige.

I går hoppade en pingstpastor på både mig och min kollega Robert Hannah i sociala medier och påstod att ett förbud skulle strida mot religion och yttrandefrihet. Samma person bjöd in till en omvändelseträff. Man baxnar, fru talman.

Detta pågår här och nu. Jag kan konstatera att regeringen inte direkt sprungit sig svettig för att hitta ett förbud mot den här kränkningen och denna moderna form av häxkonst. Min fråga till statsrådet Johansson är om och i så fall när regeringen kommer med ett förbud mot omvändelseterapi.

Anf. 72 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det har legat på MUCF att granska förekomsten av det här och se hur man skulle kunna gå vidare. Jag utesluter inte alls kommande åtgärder även på det straffrättsliga området. Men då måste man återigen väga in vilka aspekter detta har rörande religionsfriheten, som är grundlagsskyddad. Detta är en grannliga uppgift. Jag ser framför mig att det är en fråga som vi skulle kunna återkomma till. Nu har vi i alla fall ett underlag. Vi att det här förekommer och hur det ser ut. Låt oss ta frågan därifrån framåt! Jag utesluter inte alls straffrättsliga åtgärder på området.

Demokrativillkor för statsstöd till trossamfund

Anf. 73 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S):

Fru talman! De senaste veckorna har vi hört om trossamfund som nekar kvinnor skilsmässa och om trossamfund vars företrädare är öppna med medverkan i sexhandel. Det här är trossamfund som i dag tar emot statsstöd.

Nyligen presenterades de nya demokrativillkoren för stöd till trossamfund. Det är ett viktigt steg mot en bättre lagstiftning. Kan kulturministern garantera att de nya demokrativillkoren kommer att se till att inga skattepengar går till trossamfund som hindrar kvinnor från att ta ut skilsmässa eller tvingar kvinnor till prostitution?

Anf. 74 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S):

Fru talman! Jag tackar för frågan och möjligheten att klargöra detta. Här finns det ett enkelt svar: Ja, jag kan garantera att inga sådana trossam-

fund ska kunna få stöd. Inga trossamfund som utövar tvång eller våld, diskriminerar individer eller bryter mot principen om allas lika värde ska kunna ta emot statligt stöd, inte heller om deras företrädare gör det eller uppmuntrar till det. De nya demokrativillkoren innebär att det blir tydligare vad ett samfund inte får göra och att det blir enklare att frånta samfundens stöd. Samtliga trossamfund som i dag tar emot stöd kommer att prövas mot de nya villkoren när de träder i kraft. Då kommer inga samfund som medverkar i sexhandel eller nekar kvinnor skilsmässa att få en enda skattekrona. Det kan jag garantera.

Personer med flera identiteter

Anf. 75 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Problemen med folkbokföringen har blivit mer och mer uppenbara på sistone. På grund av den stora och okontrollerade invandringen har också problem uppdragats med att många invandrare har flera identiteter, vilket kan utnyttjas bland annat i samband med bidragsfusk och organiserad brottslighet. Migrationsverket bedömde 2017 att det fanns cirka 60 000 individer registrerade med två eller fler kända identiteter, för övrigt med ett stort förmodat mörkertal. Skatteverket har gjort bedömningen att mellan 30 och 50 procent av de nyanlända har multipla identiteter. Polismyndigheten har noterat samma problem.

Nu har regeringen lagt fram en proposition som syftar till att komma till rätta med de problem som eventuellt uppstår med nyanlända från och med nästa år, men några förslag för att lösa dagens redan existerande kaos har man inte lagt fram. Jag frågar finansministern Mikael Damberg: Vad avser regeringen att vidta för åtgärder för att komma till rätta med de multipla identiteterna?

Anf. 76 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Först vill jag säga att jag inte instämmer helt i frågeställarens beskrivning. Det gäller inte minst de sifferuppgifter som gavs.

Men det här är ett stort och allvarligt problem. Vi har gett myndigheter flera olika uppdrag kopplat till detta. Myndigheterna har fått mer pengar för att jobba med att se till att inte minst registerhållningen är korrekt. Det här är ett område där vi jobbar med väldigt stor frenesi. Myndigheterna tar egna initiativ. Vi har också haft pilotprojekt i de kommuner där vi har sett stora problem med samordningsnummer och felaktig folkbokföring. De erfarenheterna tas nu vidare gentemot myndigheterna men också i lagstiftningsarbetet framöver. Det är ett prioriterat arbete att ha ordning och reda i registren för att se till att ingen kan missbruka de offentliga uppgifterna eller få del av offentliga medel. Kriminella och fuskare ska inte få skatte-medel.

Satsning på brottsförebyggande arbete

Anf. 77 EVA-LENA JANSSON (S):

Fru talman! Fredagen den 20 maj sköts en ung man ihjäl i Varberga i Örebro. Jag passerade platsen cirka tio minuter efter mordet. I söndags

sköts ytterligare två unga män i Varberga. På lördag kommer lokala organisationer att genomföra en manifestation mot det meningslösa våldet.

Justitieministern har redogjort för hur mycket man har satsat på brott och straff, på att utöka polisens möjligheter och på att tillsätta fler poliser. Vi vet också att pengar till förebyggande arbete har kommit kommunen till del. Det förebyggande arbetet är det viktigaste vi kan göra för att förhindra nya unga män att begå brott mot andra män.

Min fråga till justitieministern är: På vilket sätt är regeringen beredd att permanenta satsningen? Det kan väl inte vara så att det bara är projekt-pengar till kommunerna?

Anf. 78 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Gängkriminaliteten är ett av våra allra största samhällsproblem. Så är det bara. Vi ser det varje dag när det gäller skjutningar och sprängningar. Vi har jobbat under de här åtta åren för att bygga ut rättsväsendet. Nu har vi därför fler poliser och bättre verktyg än någonsin. Vi har fler övervakningskameror och mer avlyssning. Vi har mer pengar till Kriminalvården, till åklagare, till domstolar och till hela rättskedjan. Det har också lett till att vi har fler i fängelse än någonsin. Sammanlagt är det faktiskt över 7 000 i häkten och på anstalter.

Ändå fortsätter skjutningarna. Varför då? Jo, därför att det för varje kille vi tar står en bakom som är beredd att kliva i de skor som blir tomma. Det talar för att vi utöver allt det vi gör för rättsväsendet måste satsa på det förebyggande arbetet för att bryta nyrekryteringen. Då handlar det om skola, socialtjänst och fritidsverksamhet, som kan göra skillnad på riktigt i de här sektorerna. Kommunerna har ett oerhört viktigt arbete framför sig att använda de överskott som de har men också nytillkommande pengar från staten och satsa för att bryta nyrekryteringen. Där ska staten och kommunsektorn jobba tillsammans.

Mäns våld mot kvinnor

Anf. 79 CAROLINE NORDENGRIP (SD):

Fru talman! Två kvinnor har i helgen hittats svårt skadade. Raden av våldsdåd mot kvinnor är lång. Så sent som förra veckan mördades en 14-årig flicka. Förra våren, då fem kvinnor mördades på tre veckor, tog regeringen fram ett program för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Ett år senare anser Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer att utvecklingen gått åt fel håll. Jag citerar dess ordförande: "Den politik de bedriver har gjort skillnad, men tyvärr inte till det bättre." Ordföranden för Unizon, som samlar över 130 kvinno- och ungdomsjourer, menar: "Om något märker vi en försämring över tid. Vårt arbete med att stötta och skydda kvinnor och barn har inte fått mer stöd, och inte heller blivit mer samordnat."

I regeringens faktablad om en feministisk regering läser man: "Mäns våld mot kvinnor ska upphöra." För 20 år sedan lovade Morgan Johansson att Sverige skulle bli narkotikafritt. För 5 år sedan hävdades det att den organiserade brottsligheten höll på att knäckas. Jag vill därför fråga Morgan Johansson: Hur lång tid kommer det att ta för regeringen att få mäns våld mot kvinnor att upphöra?

Anf. 80 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Det stämmer att vi förra året tog fram 40-punktsprogrammet, som vi nu jobbar med. Så sent som den 1 januari gjorde vi en serie viktiga straffrättsliga skärpningar. Jag har nämnt dem tidigare. Vi skärpte straffet för grov kvinnofridskränkning. Vi skärpte straffet för överträdelse av kontaktförbud. Vi gjorde det lättare att sätta fotboja på de förföljande männen. Vi såg till att göra det lättare att porta män från den gemensamma bostaden. Vi har också permanentat och höjt stödet till både kvinnojourer och brottsofferjourer, så att de nu har mer pengar att röra sig med än någonsin tidigare. Vi kommer att fortsätta på den vägen och öka stödet till de organisationerna, för de är oerhört viktiga.

Men samtidigt ska man förstå att det här är ett långsiktigt arbete. Detta är ett problem som har funnits i alla tider. För att verkligen kunna gå till botten med problemet och göra någonting åt det behöver man se att det är männen som måste förändras för att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Därför krävs det ett förebyggande arbete även där för att se till att förändra attityder och arbeta redan från början med unga män och pojkar.

Förändrat skatteavdrag för resor

Anf. 81 SULTAN KAYHAN (S):

Fru talman! Det nuvarande reseavdraget har tjänat ut och inrymmer även felaktiga avdrag. Kvinnor som åker kollektivt har också missgynnats.

Regeringen föreslår nu ett nytt, modernt, färdmedelsneutralt och avståndsbaserat system för skatteavdrag för resor. Vilka är de största fördelarna med det nya förslaget, anser finansministern?

Anf. 82 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Putins krig i Ukraina har drivit upp drivmedelspriserna, men det har också satt ljuset på hur många människor i vårt land som är helt beroende av bilen för att skjutsa till och från skolan och ta sig till och från arbetsplatsen.

Jag tycker därför att det är väldigt viktigt att vi nu reformerar reseavdraget och gör det färdmedelsneutralt och avståndsbaserat. Det innebär att till exempel en kvinna som tar tåget mellan Köping och Västerås till jobbet med det nya systemet kommer att få 8 400 kronor. I dag får hon noll kronor.

Vi förbättrar också nivåerna i dagens reseavdrag från 18,50 till 25 kronor. Det förbättrar reseavdraget för många. Det är 260 000 människor som kommer att få ta del av det nya reseavdraget som inte får ta del av reseavdraget i dag. Det är en stor reform för att göra det möjligt att resa till och från jobbet.

(Applåder)

Återvandring

Anf. 83 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Regeringen beslutade den 19 maj att uppdra åt Migrationsverket att ”analysera och föreslå insatser för att stödja återvandring och frivilligt återvändande till Ukraina”.

Det är i och för sig inget fel i detta, men det är ändå lite underligt att man väljer ut just en specifik migrantgrupp som ska vara föremål för denna återvändningspolitik. Det regeringen vill är alltså att en grupp, som till absolut största del består av kvinnor och barn, ska återvända. Samtidigt vill man att andra migrantgrupper, som till absolut största del består av vuxna män, inte bara ska stanna kvar för evigt utan också bli allt fler.

Jag tänkte höra om Morgan Johansson kunde förklara hur det här hänger ihop med den så kallade feministiska utrikespolitiken.

Anf. 84 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Först och främst: Den typen av arbete har funnits länge generellt för alla grupper, det vill säga att underlätta för den som vill åka hem igen och åka tillbaka till sitt land. Sådana uppdrag har funnits för alla; vi pekar inte ut någon särskild grupp.

Däremot är det så att en del av dem som har kommit hit under våren och fått skydd här under de här vårmånaderna nu har sett utvecklingen i Ukraina, och en del av dem vill faktiskt åka tillbaka igen. De hoppas på att situationen är mer stabil och tryggare än de kanske trodde för någon månad sedan. Då vill vi försöka se till att ge stöd så att de kan komma tillbaka till sitt land.

Men ingen kommer att tvingas åka iväg någonstans, utan detta är ett sätt att underlätta för dem som vill åka tillbaka igen. Det har varit viktigt för oss att säga: Ni får stanna i Sverige så länge ni behöver det för er trygghet! Men vill man åka tillbaka ska vi hjälpa till med det.

Idéburen välfärd

Anf. 85 SOFIE ERIKSSON (S):

Fru talman! Sverige är ett av de mest extrema länderna i världen. Vi är unika när det gäller att tillåta vinstdrivande aktiebolag att suga ut pengar ur skolan som skulle ha gått till våra barn och unga. Vi har liknande problem inom vården, äldreomsorgen och LSS. På olika sätt har marknadskrafterna ätit sig djupare och djupare in.

Samtidigt har vi en väldigt låg andel idéburen välfärd i Sverige. De idéburna har konkurrerats ut av vinstdrivande aktörer som lägger underbud och sänker kvaliteten för att göra vinst.

Nu, i dag, ligger det förslag på riksdagens bord som vi ska fatta beslut om. Jag undrar om civilministern kan berätta lite grann för oss om hur det här kan bidra till att vi återtar den demokratiska kontrollen över Sverige.

Anf. 86 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Tack, Sofie Eriksson, för frågan! Det är mycket riktigt så att ni alldeles strax ska rösta om förslaget om att försöka underlätta för idéburna organisationer att delta i välfärden.

Vi har ett system i dag där det är väldigt svårt för idéburna aktörer att vara med. Sverige skiljer också ut sig jämfört med andra länder när det gäller andelen. I Sverige är det 3 procent idéburna organisationer som deltar i välfärdstjänster medan andelen i till exempel Danmark ligger på 14 procent. Tittar man på Nederländerna ser man att andelen är 47 procent.

Många länder är alltså betydligt bättre än Sverige på det här området, så det är angeläget med en ny lagstiftning för att få de här sakerna på plats. Det är ju precis som ledamöten säger; det finns så mycket mer än vinstintresset som man behöver jobba med när det gäller välfärdstjänster. Många av de idéburna organisationerna, som återinvesterar i sin organisation, har ett annat tänk än vinstdrivna aktörer har.

På det här sättet kommer vi också att låta kommunerna få en större frihet när det gäller att välja de aktörer de tycker är bäst.

(Applåder)

Krisberedskap och statlig närvaro

Anf. 87 PER-ARNE HÅKANSSON (S):

Fru talman! Min fråga riktar sig till civilministern. Den regionala och lokala närvaron för statliga myndigheter och verk är av stor vikt för en väl fungerande samhällsservice och beredskap.

Under pandemin, och även nu under pågående krig i Europas närområde, har frågor om stärkt beredskap för krisarbete ställts på sin spets. Även omfattande skogsbränder, stormar och andra extrema väderförhållanden på senare år har oroat och utmanat den statliga närvaron lokalt.

Länsstyrelsernas roll är självklart viktig gentemot kommuner och lokalsamhällen. Men också de centrala myndigheterna, exempelvis MSB, Skatteverket, Arbetsförmedlingen, Läke medelsverket och Boverket, behöver stärkas i sitt regionala arbete.

Den satsning som nyligen presenterades av regeringen, en ny myndighetsreform i syfte att just stärka motståndskraften i fredstida kriser och vid höjd beredskap, bygger just på en indelning där det regionala behovet av ökad statlig närvaro ska tillgodoses.

Vilka initiativ avser civilministern att ta för att följa upp detta?

Anf. 88 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S):

Fru talman! Tack, Per-Arne Håkansson, för en mycket angelägen fråga! Den kan tyckas vara lite nördig och intern, men den är ack så viktig.

Det är mycket riktigt så att vi den 25 maj beslutade om en ny förordning som underlättar för myndigheter att indela sig i en liknande indelning. Det är också knutet till det beslut som vi fattade i regeringen och som jag och Morgan Johansson presenterade den 19 maj kopplat till att vi nu har beslutat om sex civilområden för att kunna uppnå den största möjliga totalförsvarseffekten i respektive region.

Den indelning av våra myndigheter som vi har i dag i Sverige ser ut som ett lapptäcke. Ingen myndighetsindelning liknar den andra. Det här är därför en angelägen reform också när det gäller att stärka samverkan mellan myndigheterna och underlätta samarbete, inte minst i tider av kris. Det handlar om vikten av att ha en god beredskap.

Frågestunden var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.07 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 15.20, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 15.20.

§ 10 Beslut om ärende som slutdebatterats den 1 juni

JuU35 En stärkt rättsprocess och en ökad lagföring

Punkt 1 (Straffflintring vid medverkan i utredningen av någon annans brott)

1. utskottet

2. res. 1 (V)

Votering:

253 för utskottet

20 för res. 1

76 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 S, 56 M, 52 SD, 26 C, 14 KD, 14 L, 9 MP

För res. 1: 19 V, 1 -

Frånvarande: 18 S, 14 M, 9 SD, 5 C, 8 V, 8 KD, 6 L, 7 MP, 1 -

Lotta Johnsson Fornarve (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 3 (Övriga ändringar i rättegångsbalken och brottsbalken)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering

2. motiveringen i res. 3 (S, C, V, MP)

Votering:

136 för utskottet

138 för res. 3

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 3.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 56 M, 52 SD, 14 KD, 14 L

För res. 3: 83 S, 26 C, 19 V, 9 MP, 1 -

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 5 C, 8 V, 8 KD, 6 L, 7 MP, 1 -

Lotta Johnsson Fornarve (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats som frånvarande.

Punkt 6 (Skärpt straff för övergrepp i rättssak)

1. utskottet
2. res. 5 (SD, KD)

Votering:

152 för utskottet

66 för res. 5

56 avstod

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 S, 26 C, 19 V, 14 L, 9 MP, 1 -

För res. 5: 52 SD, 14 KD

Avstod: 56 M

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 5 C, 8 V, 8 KD, 6 L, 7 MP, 1 -

Punkt 7 (Tillämpning av asperationsprincipen vid övergrepp i rättssak)

1. utskottet
2. res. 7 (M, C, KD)

Votering:

179 för utskottet

96 för res. 7

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 S, 52 SD, 20 V, 14 L, 9 MP, 1 -

För res. 7: 56 M, 26 C, 14 KD

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 5 C, 7 V, 8 KD, 6 L, 7 MP, 1 -

Punkt 14 (Anonyma vittnen)

1. utskottet
2. res. 14 (M, SD, KD)

Votering:

152 för utskottet

122 för res. 14

75 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 82 S, 26 C, 20 V, 14 L, 9 MP, 1 -

För res. 14: 56 M, 52 SD, 14 KD

Frånvarande: 18 S, 14 M, 9 SD, 5 C, 7 V, 8 KD, 6 L, 7 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU43 Riksrevisionens rapport om AP-fondernas hållbarhetsarbete

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU28 Idéburen välfärd

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (M, SD, C)

Votering:

141 för utskottet

134 för res. 1

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 S, 20 V, 14 KD, 14 L, 9 MP, 1 -

För res. 1: 56 M, 52 SD, 26 C

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 5 C, 7 V, 8 KD, 6 L, 7 MP, 1 -

Punkt 2 (Regeringens lagförslag)

1. utskottet

2. res. 2 (V, MP)

Votering:

245 för utskottet

30 för res. 2

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 S, 56 M, 52 SD, 26 C, 14 KD, 14 L

För res. 2: 20 V, 9 MP, 1 -

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 5 C, 7 V, 8 KD, 6 L, 7 MP, 1 -

Punkt 3 (Idéburet offentligt partnerskap)

1. utskottet

2. res. 4 (KD)

3. res. 5 (MP)

Förberedande votering:

14 för res. 4

10 för res. 5

251 avstod

74 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

214 för utskottet

14 för res. 4

47 avstod

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 S, 56 M, 52 SD, 2 C, 20 V, 1 -

För res. 4: 14 KD

Avstod: 24 C, 14 L, 9 MP

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 5 C, 7 V, 8 KD, 6 L, 7 MP, 1 -

Helena Lindahl och Linda Modig (båda C) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 4 (Stärka idéburna aktörers möjlighet att delta i offentlig upphandling)

1. utskottet

2. res. 6 (M, C)

Votering:

193 för utskottet

82 för res. 6

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 S, 52 SD, 20 V, 14 KD, 14 L, 9 MP, 1 -

För res. 6: 56 M, 26 C

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 5 C, 7 V, 8 KD, 6 L, 7 MP, 1 -

Punkt 5 (Undantag från EU-rättsliga principer)

1. utskottet

2. res. 7 (V)

Votering:

254 för utskottet

21 för res. 7

74 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 83 S, 56 M, 52 SD, 26 C, 14 KD, 14 L, 9 MP

För res. 7: 20 V, 1 -

Frånvarande: 17 S, 14 M, 9 SD, 5 C, 7 V, 8 KD, 6 L, 7 MP, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU14 Interparlamentariska unionen

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 12 Yrkande om misstroendeförklaring

Yrkande om misstroendeförklaring

Anf. 89 ANDRE VICE TALMANNEN:

Under kammarens sammanträde tidigare i dag har ledamöter från Sverigedemokraterna framställt ett yrkande om misstroendeförklaring mot justitie- och inrikesminister Morgan Johansson, Socialdemokraterna.

Det framgår av inlämnade handlingar att kravet i regeringsformen på att minst 35 ledamöter ska biträda yrkandet är uppfyllt. Ärendet bordläggs nu en första gång. Ärendet kommer att bordläggas på nytt i morgon fredag och därefter tas upp till prövning på tisdag den 7 juni klockan 12.00.

Följande skrivelse hade kommit in:

Yrkande

Riksdagen bör förklara att justitie- och inrikesminister Morgan Johansson inte har riksdagens förtroende. Härmed yrkar jag tillsammans med det antal ledamöter som stadgas för misstroendeförklaring att riksdagen i en-

Prot. 2021/22:123
2 juni

Yrkande om miss-
troendeförklaring

lighet med Regeringsformen 13 kap 4 § prövar sitt förtroende för statsrådet. Ett skriftligt yrkande kommer nu lämnas till talmannen.

Adam Martinen
Alexander Christiansson
Angelica Lundberg
Angelika Bengtsson
Ann-Christine From Utterstedt
Anne Oskarsson
Aron Emilsson
Bo Broman
Carina Ståhl Herrstedt
Cassandra Sundin
Charlotte Quensel
Christina Tapper Östberg
Clara Aranda
David Perez
David Lång
Dennis Dioukarev
Eric Palmqvist
Eric Westroth
Fredrik Lindahl
Henrik Vinge
Jennie Åfeldt
Jimmy Ståhl
Jonas Andersson i Skellefteå
Julia Kronlid
Jörgen Grubb
Katja Nyberg
Lars Andersson
Linda Lindberg
Magnus Persson
Matheus Enholm
Mats Nordberg
Mattias Bäckström Johansson
Michael Rubbestad
Mikael Eskilandersson
Mikael Strandman
Oscar Sjöstedt
Patrick Reslow
Patrik Jönsson
Per Ramhorn
Per Söderlund
Robert Stenkvis
Runar Filper
Stefan Plath
Staffan Eklöf
Thomas Morell
Tobias Andersson
Yasmine Eriksson

Anf. 90 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Europeiska rådet träffades i måndags och tisdags den här veckan. Dagordningen dominerades även den här gången av Rysslands brutala krig mot Ukraina och dess konsekvenser och av hur vi ska sätta press på Ryssland, stödja Ukraina och göra oss själva starkare och oberoende av ryska fossila bränslen.

Diskussionen präglades av att olika länder drabbas olika hårt av importstopp för rysk olja. Men trots detta kunde vi nå en överenskommelse om det sjätte sanktionspaketet. I och med det minskas EU:s import av rysk olja med två tredjedelar nu och med 90 procent vid årsskiftet. Det här kommer att minska Putins möjligheter att bedriva sitt brutala och olagliga krig.

Fru ålderspresident! Sverige och övriga medlemsstater ska fortsätta att bistå Ukraina humanitärt, som vid den givarkonferens som Sverige och Polen stod värdar för i början av maj, men också långsiktigt för den omfattande återuppbyggnad som kommer att behövas efter kriget. Det är också något som vi diskuterade på mötet.

Men för att kunna fortsätta sitt motstånd behöver Ukraina också hjälp här och nu. Kriget innebär en monumental påfrestning för den ukrainska ekonomin. Därför är det bra och viktigt att vi kunde enas om ett stöd med upp till 9 miljarder euro för att Ukraina ska kunna möta sina akuta makroekonomiska behov.

Fru ålderspresident! Rysslands krig mot Ukraina riskerar att skörda miljontals offer långt bortom Ukrainas gränser. När Ryssland nu förhindrar spannmålsexport från Ukraina sätts världens livsmedelsförsörjning i gungning. Länder och regioner riskerar akut matbrist.

I mötet deltog Afrikanska unionens ordförande Macky Sall över videolänk och redogjorde för läget på den afrikanska kontinenten, där man redan har märkt av brist på vete och konstgödsel. Vi behöver agera snabbt för att stötta utsatta regioner och möjliggöra för ukrainsk export, bland annat genom kommissionens förslag om så kallade solidaritetsfiler. Viktigast av allt är att vi fortsätter att agera för att Ryssland slutar att förhindra export från Ukrainas hamnar.

Vi ska också avvisa varje påstående om att det är våra sanktioner som orsakar livsmedelsbristen. Det är en falsk berättelse med ryska rötter. Sanningen är att den ryska statsledningen med president Putin i spetsen är fullt ansvarig för människors lidande i svallvågorna av den ryska invasionen av Ukraina.

Fru ålderspresident! Vi diskuterade också hur vi ska påskynda vår energiomställning bort från beroendet av rysk olja och gas. Här handlar det om en kraftig utbyggnad av förnybar energi. Vind, vatten och bioenergi ska främjas. Vi behöver också stärka försörjningstryggheten genom att diversifiera energiimporten.

Det är viktigt att den situation som uppkommit inte får som konsekvens att vi backar i den gröna omställningen. Tvärtom behöver den skyndas på – för klimatet, för vår ekonomi och för vår säkerhet. Den FN-konferens som ordnas i Stockholm i dag, Stockholm + 50, är ett exempel på hur viktigt det är att Sverige har ledartröjan i de här frågorna.

Fru ålderspresident! Slutligen diskuterades även EU:s försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten. Även här präglas utvecklingen av en alltmer

orolig omvärld, som ställer högre krav på ett mer kapabelt och motståndskraftigt EU.

Med detta sagt ska vi slå vakt om våra viktiga samarbeten med partner, särskilt det transatlantiska samarbetet samt det mellan EU och Nato. Den inriktning som kommissionen presenterade för några veckor sedan ska nu tas vidare på lämpligt sätt. Inga beslut fattades vid mötet.

Vi kommer från regeringens håll att säkerställa att utvecklingen sker i beaktande av sund konkurrens, utan snedvridning av marknaden och med sunda statsfinanser som bas.

Anf. 91 JAN ERICSON (M):

Fru ålderspresident! Jag tackar statsministern för åiterrapporten.

Det är bra och nödvändigt att EU fortsätter att hålla upp trycket mot Putinregimen. Det var också positivt att Europeiska rådet antog ännu ett sanktionspaket, det sjätte i raden. Att EU:s stats- och regeringschefer lyckades nå en överenskommelse även denna gång, trots frågornas komplexa och svåra natur, är ett tydligt styrkebesked från EU och visar att man klarar att samlas när det verkligen gäller. Moderaterna välkomnar detta.

Det är samtidigt välkommet att Europeiska rådet är tydligt med en vilja att stödja Ukraina i det svåra läge landet befinner sig i. Vi behöver vara medvetna om de enorma behov av hjälp som Ukraina kommer att ha för att kunna återuppbygga sitt land. Moderaterna välkomnar att slutsatserna är tydliga om den saken.

I slutsatserna nämns att EU är berett att stödja Ukraina med 9 miljarder euro redan i år. Dock framgår inte om detta avser lån eller bidrag, och inte heller hur det ska finansieras. Man hänvisar till kommande förslag från kommissionen. Jag skulle gärna vilja höra statsministerns kommentarer till hur diskussionerna gick kring detta och vilka medskick som gjordes till kommissionen.

I slutsatserna nämns också värdet av att utreda misstänkta krigsbrott som begåtts under kriget i Ukraina. Kan statsministern utveckla lite hur Sverige bidrar i detta viktiga arbete?

Fru ålderspresident! Slutligen några ord om de andra frågor som diskuterades vid mötet.

När det gäller krigets dramatiska effekter för den globala livsmedelsförsörjningen välkomnar vi från moderat sida att Europeiska rådet är tydligt i denna fråga. EU kan inte bara passivt se på när Rysslands blockad av ukrainska hamnar medför att människor i fattiga länder svälter.

Slutsatserna på energiområdet berör stora delar av energisektorn. Jag är dock frågande till varför i stort sett alla energiceller berörs i texten utom just kärnkraft. I ett läge med skenande energipriser och möjligt hotande energibrist kommande vinter kan man helt enkelt inte bortse från kärnkraftens viktiga roll. Jag vill därför avslutningsvis fråga statsministern hur hon själv stod upp för den svenska ståndpunkt som EU-nämnden fastslagit rörande kärnkraftens betydelse och som säger att man därför bör framhålla värdet av fossilfri energi och inte bara förnybar.

Anf. 92 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Det är centralt att Ukraina kan få det ekonomiska stöd som man behöver för att kunna upprätthålla statsapparaten också under den här fruktansvärda invasionen. Direkt ekonomiskt och finansiellt

stöd från EU, från internationella finansiella institutioner och från andra länder är helt centralt för att de ska kunna fortsätta upprätthålla motståndet mot Ryssland.

De 9 miljarderna euro är också helt centrala i det. Tanken är att länder ska garantera de lånen, inte att det ska vara någon gemensam upplåning. Vi diskuterade under mötet på några punkter just frågan om gemensam upplåning, och jag framförde den tydliga ståndpunkt vi har i Sveriges riksdag kring detta.

Vad gäller krigsbrott är det helt centralt att de som nu begår krigsbrott i Ukraina också ställs inför rätta. Vi ser nu fruktansvärda övergrepp mot civila, som är brott mot krigets lagar. Från svensk sida ställer vi resurser till förfogande för den internationella brottmålsdomstolen. Det handlar dels om finansiella resurser, dels om personalresurser. Därutöver har vi information till ukrainska flyktingar som kommer till Sverige om att man också här kan anmäla krigsbrott som man har blivit utsatt för eller bevittnat.

Vad gäller livsmedel jobbas intensivt med olika former av lösningar för att kunna ta ut livsmedel från Ukraina. Både på FN-nivå och på europeisk nivå diskuteras alla de möjligheter som finns, både land- och sjötransporter.

Vad gäller kärnkraft går det ju inte att få någon enighet om skrivningar om kärnkraft i EU eftersom det finns länder som är mycket kraftfulla motståndare till detta. Men den svenska ståndpunkten är det ju ingen tveksamhet om.

Anf. 93 JAN ERICSON (M):

Fru ålderspresident! Jag tackar statsministern för svaren.

När det gäller finansieringen av EU:s stöd till Ukraina är det lite oklart vad man egentligen menar. Detta att medlemsstaterna ska garantera finansieringen ger ju inget riktigt svar på varifrån pengarna ska komma som Ukraina ska få i lån eller i bidrag. Det verkar något oklart vilka medskick stats- och regeringscheferna gjort, och jag tycker att det finns all anledning att följa denna fråga noga framöver – om inte statsministern har ytterligare någon möjlighet att förtydliga vad man egentligen menar här.

När det gäller frågan om EU:s energiförsörjning och kärnkraftens betydelse kan jag egentligen bara konstatera att det är ett problem när en regering ska försvara en ståndpunkt som man egentligen inte delar. Kanske hade det varit lättare för en moderat statsminister att stå upp för kärnkraftens betydelse i olika EU-sammanhang, men jag får väl vara nöjd med att statsministern åtminstone framför detta med förnybar vid de tillfällen då detta är möjligt.

Anf. 94 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Jan Ericson har stor tilltro till en moderat statsministers möjligheter att ändra den tyska inställningen till kärnkraft. Jag hoppas förstås inte att det blir så, men om det blir så kommer jag att önska lycka till.

Det finns all anledning att följa exakt hur det finansiella stödet till Ukraina kommer att utformas på EU-nivå. Jag utgår från att man kommer att fortsätta att diskutera detta, och de ståndpunkter som Sverige har i den frågan kommer naturligtvis att förankras i riksdagen i sedvanlig ordning.

Anf. 95 MATS NORDBERG (SD):

Fru ålderspresident! På många sätt har jag egentligen samma fråga som föregående talare.

Tack så mycket för åtterrapporten, statsministern! I dessa dagar av krig i Europa är det mycket viktigt med ett samlat svar från Europas stater på den ryska aggressionen. Även om det har uppvisats mycket enighet i stödet till Ukraina och kritiken mot Ryssland också är enig finns det orosmoln.

Bojkotten av rysk gas och olja gör att det finns ett ökat behov av att producera mer energi inom Europa för att förhindra elbrist och skenande priser. I ljuset av detta har Tysklands massiva förtida kärnkraftsavveckling varit mycket olycklig. Den har starkt bidragit till den elbrist som påverkar elpriset även för svenska konsumenter, inklusive privata hushåll och industrier. Att dessutom fyra reaktorer har lagts ned i Sverige under det socialdemokratiska regeringsinnehavet har naturligtvis inte gjort situationen lättare.

Fru ålderspresident! Mycket av Tysklands el som tidigare tillverkades med kärnkraft tillverkas i dag med ryskt fossilt bränsle. Därför undrar jag om statsministern, och för all del andra länder i rådet, förde och för en dialog med Tyskland för att Tyskland, så som Belgien har gjort, ska stoppa nedläggningarna, åtminstone tillfälligt, som en följd av kriget i Ukraina.

Tyskland levererade krigsmateriel i form av hjälmar och annat till Ukraina innan kriget bröt ut, medan den svenska regeringen fortfarande hävdade att detta skulle strida mot våra regler för krigsmaterielexport. Där efter har både Tyskland och Sverige levererat, men Tyskland har tyvärr blivit försenade i sina utlovade leveranser av tunga vapen, till exempel stridsfordonssystem. Därför undrar jag om regeringen och rådet försökte att påverka Tyskland att så fort som möjligt leverera dessa tyngre vapensystem till Ukraina.

Anf. 96 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Jag uppskattar verkligen den nyfunna tydligheten kring Ryssland från Sverigedemokraterna. Jag kan inte låta bli att påminna mig om att Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson så sent som veckan före kriget – den fullskaliga invasionen av ett demokratiskt grannland – inte kunde välja vem han tyckte mest om av president Putin och president Biden.

Jag välkomnar det sena uppvaknandet också från Sverigedemokraterna, men det är synd att det krävdes ett fullskaligt krig i Europa innan Sverigedemokraterna vaknade upp och såg det som andra har sett så länge – hur en alltmer auktoritär regim förföljer och förtrycker oppositionella. Det säger något om Sverigedemokraternas ryggrad när det gäller demokrati.

Vad gäller enskilda EU-länders val när det gäller energipolitik är det väldigt tydligt att det är länder själva som bestämmer över sin energipolitik, och detta är någonting som respekteras under de diskussioner som förs i EU. Med det sagt ser jag ett stort behov av att snabbt bygga ut billig el i Sverige och såklart även i andra delar av Europa. Det finns ett väldigt stort intresse från investerare att bygga ut billig el i Sverige. Jag vill driva på för att detta ska ske snabbare än vad det gör i dag.

Anf. 97 MATS NORDBERG (SD):

Fru ålderspresident! Vad gäller synen på Ryssland kopplat till min fråga om tysk kärnkraft är det såvitt jag vet socialdemokrater och miljöpartister som styr Tyskland under denna nedläggning av kärnkraft, som skapar våra problem. Det är också Tyskland som står för den stora fossila importen från Ryssland. Vad gäller att man har velat upprätthålla relationen med Ryssland ser vi ju att socialdemokrater – och för den delen även kristdemokrater – i Tyskland också har försökt att hålla en relation till Ryssland, vilket inte har fungerat; det erkänner jag gärna.

Statsministern hävdar att EU respekterar EU-ländernas energiproduktion och rätt att själva bestämma över den, men det är faktiskt inte alls så. Vi har haft enorma problem vad gäller EU-kommissionens förslag om taxonomi och vad gäller att få arbeta med bioenergi. Där har EU verkligen varit svårt att övertala. Vad gör regeringen nu när det gäller behovet av mer lokal produktion och för att vi åtminstone ska få lättare att tillverka bioenergi?

Anf. 98 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Sverige bedriver ett intensivt lobbyarbete i EU för att få fler att se den potential som finns i den svenska skogen när det gäller att vara en del av den gröna klimatomställningen.

Så sent som för några veckor sedan var EU-kommissionens ordförande i Sverige. Jag tog med henne för att titta på där det produceras fjärrvärme här i Stockholm och hur detta görs med biomassa samt hur man utvecklar metoder för att fånga in utsläppen därifrån, så att det de facto kan bli en klimatpositiv anläggning. Jag tror att detta har gjort ett visst intryck. Vi såg också i slutsatserna att bioenergi tydligt fanns med bland de delar som man såg som viktiga för den framtida energiförsörjningen i EU.

Jag måste avsluta med att konstatera att Sverigedemokraterna nu har väldigt lite att säga om den inställning som man har och haft till Ryssland. Det är värt att föra till protokollet.

Anf. 99 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ålderspresident! Visst är det häftigt! Jag vill tacka statsministern för åtterrapporten. Man kan ibland behöva påminna sig om att vi faktiskt har en kvinna som statsminister. Det här känns väldigt tryggt och bra, även om vi inte alltid tycker samma sak!

Jag noterade att statsministern konstaterade kopplingar till bioenergin, som hade varit uppe och diskuterats. Vi från Centerpartiet har många gånger sagt att det är viktigt att man gör rätt både på kort och på lång sikt.

Det paket som vi beslutade oss för att ta sikte på – att göra en snabb omställning – har ju fått ytterligare kraft i och med det förvärrade säkerhetsläget med Rysslands invasion av Ukraina. Men det gäller ju att inte gå fel där och att inte göra investeringar i fel saker. Det gäller att både hantera det som måste åtgärdas snabbt för att minska beroendet av rysk olja och gas och se till att det görs saker som är rätt på lång sikt.

Då handlar det om saker som går att göra snabbt – inte om något som ligger, 5, 10, 15, 20 eller 25 år framåt i tiden. Det lär inte hjälpa oss; då är kriget i Ukraina förhoppningsvis slut för länge sedan.

Det handlar om det förnybara – investerare står på kö med egna pengar för att göra dessa investeringar – men också om att använda bioenergi. Här

finns det lite grann en konfliktlinje med resten av EU, som tycker att man bara ska låta skogen stå. Vår svenska erfarenhet säger att vi både kan använda skogen och låta den fortsätta att binda koldioxid. Det gäller att övertyga dem om detta.

Var någon sådan diskussion uppe vid det här tillfället? Hur går vi vidare för att flytta fram positionerna vad gäller det som är unikt och möjligt att använda här i Sverige?

Anf. 100 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Jag tackar för frågan och för att Centerpartiet är en så konstruktiv kraft i de här frågorna. Vi måste ställa om och använda det förnybara som vi har tillgång till här i vårt land – svensk el, producerad här på ett miljövänligt sätt. Bioenergin är ju en del av detta.

Nu hade vi lyckats få med bioenergi i slutsatserna redan före mötet. Vi hade lyckats med lobbyarbetet redan före mötet, så detta var inte en stor diskussion här.

Däremot hade vi en ganska lång diskussion om behovet av att snabba på tillståndsprocesser för att kunna bygga ut det förnybara. Detta är också en viktig fråga, för det finns, precis som Annika Qarlssoon tog upp, investerare som verkligen väntar på att få investera i billig el som kan produceras nu och som snabbt kan byggas ut. Här funderar EU på om man kan göra mer från EU:s sida för att underlätta och skynda på tillståndsprocesser. Det är naturligtvis en intressant diskussion att fortsätta. Vi ser gärna handling också.

Anf. 101 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru ålderspresident! Tack, statsministern, för svaret!

Min följdfråga gäller ett helt annat område. Jag tog inte upp det på EU-nämnden inför mötet, men jag vet att det finns diskussioner och delar där man tittar på hur man ska följa upp det sexuella våldet.

En av de mer hemska metoder som man använder i krig är sexuellt våld, med våldtäkter och övergrepp på olika sätt. Detta drabbar såklart kvinnorna. Det drabbar även män. Det drabbar också familjer och en hel samhällsstruktur, som får svårt att hämta sig efter detta. Hus kan byggas upp och vägar byggas om, men när en värderingsstruktur bryter samman på det sätt som sker med det sexuella våldet får det konsekvenser på mycket längre sikt.

Jag skulle vilja höra statsministern beskriva var på agendan denna fråga finns. På vilket sätt jobbar man redan nu för att samla in vittnesmål och bevis? Hur kan man koordinera arbetet för att straffa dem som begår dessa övergrepp?

Anf. 102 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Annika Qarlssoon tar upp en väldigt viktig fråga. Det sexuella våldet i kriget i Ukraina är avskyvärt, och vi ser vittnesmål efter vittnesmål om att detta sker.

Det arbete som vi gör i Sverige är en del. Det är viktigt att alla länder som tar emot ukrainska flyktingar verkligen tar detta på allvar.

I Sverige ger vi information till kvinnor som kommer hit om att man kan anmäla olika former av krigsbrott. Man kan göra det i Sverige. Det

finns naturligtvis också en struktur i Sverige för att ta hand om kvinnor som har blivit våldtagna.

Här är det humanitära stödet till Ukraina helt centralt, så att de kvinnor som är kvar i Ukraina kan få stöd i deras utsatta läge. Men det handlar givetvis också om att förövarna ställs till svars och blir dömda och fängslade för de brott som de har begått.

Anf. 103 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru ålderspresident! Tack, statsministern, för återrapporten! När bristen på livsmedel diskuteras handlar det främst om brist på spannmål och brist på konstgödsel, eftersom Ukraina och Ryssland normalt är stora exportörer av både spannmål och konstgödsel. Skördar världen över hotas av bristen och av de höga priserna på konstgödsel.

Men konstgödseln är i dag negativ för miljön både på grund av sitt innehåll och på grund av överanvändning. Den bidrar till övergödning av våra vattendrag. Den är en klimatbov vid tillverkningen och genom att kvävet ger upphov till utsläpp av växthusgasen lustgas. Konstgödsel tros också vara det som ligger bakom massdöden av insekter.

Bristen på konstgödsel borde därför innebära att ansträngningar görs för att hitta andra och mer miljö- och klimatvänliga sätt att göda åkrar än via industriellt framställd konstgödsel. Om utsläppen av lustgas via konstgödsel minskar bidrar det också till att unionen lättare kan nå sina mål i Fit for 55 om att minska utsläppen.

Rådet har i sina slutsatser konstaterat att bristen på konstgödsel innebär att det krävs mer insatser för att uppmuntra en mer effektiv användning av gödselmedel och alternativ till gödselmedel. Därför vill jag fråga statsministern om insatserna innebär att EU kommer att sträva mot att ställa om till ett mer miljö- och klimatvänligt sätt att gödsla världens åkrar och om hur diskussionerna gick här. Konstgödseln riskerar ju att inte kunna tillverkas framöver på grund av brist på råvaror, så vi måste ställa om. Och det är viktigt för hela världens livsmedelsförsörjning att vi lyckas med det.

Anf. 104 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Ilona Szatmari Waldau sätter verkligen fingret på de möjligheter som skapas när man tvingas tänka i nya banor och ställa om. På samma sätt som det fruktansvärda kriget gör att det blir uppenbart att vi inte kan vara så beroende av fossila bränslen från Ryssland – det är därför det nu sker en skyndsam omställning mot andra energislag, och vi ska kunna ha mer av miljövänlig egenproducerad energi – sätter det också fingret på vårt beroende av importerad konstgödsel från Ryssland och råvara för att tillverka konstgödsel.

Här sker naturligtvis en utveckling nu. Både företag och forskare får ju extra energi i att försöka hitta alternativ till traditionell konstgödsel. Jag hade önskat att det hade varit en större diskussion om detta på mötet. Det var det inte. Men här finns all anledning att fundera på vad vi kan göra ytterligare för att påskynda produktion och utveckling av alternativa gödningsmedel.

Från svensk sida har vi under lång tid drivit på och särskilt subventionerat och stöttat olika former av ekologisk odling. Vilken typ av gödningsmedel man har är en del av det. Men jag tror säkert att det går att göra ytterligare insatser på detta område.

Anf. 105 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Fru ålderspresident! Jag tackar så mycket för svaret. Jag vill gå över till en annan fråga. Det är otroligt glädjande och positivt att rådet nu är tydligt i sitt stöd till Ukraina – det gäller både det humanitära stödet och det övriga stödet – och att man nu har infört fler sanktioner.

Det är också glädjande att man ställer sig bakom ett stopp för import av rysk olja, men det är ett misslyckande att vissa länder kan få ett undantag för det som transporteras via rörledning.

Jag undrar om statsministern bedömer att diskussionen nu är avslutad. Går det att komma längre i oljefrågan? Och hur går det med förhandlingarna om att även gas ska ingå i sanktionerna mot Ryssland? Så länge det finns länder som har undantag och så länge länder köper gas fortsätter vi ju att bekosta kriget.

Ytterligare en fråga är i vilken mån vi kan förmå fler länder att införa sanktioner mot Ryssland. För rådet till exempel diskussioner med Indien och Kina, som ju nämns som nya köpare av den ryska oljan?

Anf. 106 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Jag tackar för frågan. Det var väldigt långa och svåra diskussioner för att komma fram till detta paket. Det är en stor framgång att vi kom så här långt.

Vad gäller sanktioner är de lägst hängande frukterna, så att säga, redan tagna. Det har ju kommit oerhört hårda sanktioner. Vi påverkas alla av det som händer i Ukraina. Men här behöver vi naturligtvis också se att olika länder är olika beroende av den ryska oljan och den ryska gasen och har olika möjligheter att ställa om. Det är klart att det för länder som inte har egna hamnar men som har oljeledningar är svårare att ställa om än för andra.

Jag tycker att det är bra att vi kom så här långt, även om vi från svensk sida naturligtvis gärna hade kommit längre.

Likadant är det när det gäller den ryska gasen. En del länder är ytterst beroende av den ryska gasen för sin energiförsörjning men jobbar nu väldigt hårt för att så snabbt det bara går ställa om.

Anf. 107 SOFIA DAMM (KD):

Fru ålderspresident! Tack, statsministern, för dragningen! Det har gått över tre månader sedan Putin brutalt raserade den världsordning som vi vant oss vid. Det är tre månader sedan de strukturer som uppstod efter andra världskriget för att vi skulle få leva i fred och frihet slogs sönder. I tre månader har nu modiga ukrainare kämpat för sina liv, för sin frihet och för allas vår frihet.

EU har, precis som har nämnts här tidigare, visat ledarskap och enad front på ett sätt som förvånat oss alla, säkerligen också Vladimir Putin.

EU:s ledare har nu enats om det sjätte sanktionspaketet. Men denna gång satt det långt inne att komma överens. Det är naturligtvis enklare att resolut fatta gemensamma beslut som får stora konsekvenser för Ryssland men inte för oss själva, och den punkten är förbi. Men om man menar allvar med att tömma Putins krigskassa måste det till sanktioner som också slår hårt mot oss själva. Att göra sig oberoende av den ryska oljan och gasen är något som kommer att slå hårt mot enskilda medlemsländer.

Europa borde, givet läget, totalt isolera Ryssland. Men man kom, precis som har nämnts tidigare, så långt som var möjligt utifrån de förutsättningar som fanns. Nu kommer det signaler om att Ungern vill göra ändringar i det överenskomna dokumentet. Det rör dock inte oljan, utan det rör specifikt sanktioner som slår mot den rysk-ortodoxa patriarken, som tydligt tagit Putins sida i kriget. Så är det i alla fall offentligt.

Vilka möjligheter har Ungern att i detta skede förändra ett redan överenskommet sanktionspaket, där en rejäl eftergift redan är gjord till Ungern i och med att olja från pipeliner i detta skede faktiskt är undantagen i överenskommelsen? Hur ser statsministern på den kommande processen för fortsatt enighet och fortsatt skarpa sanktioner? Den lågt hängande frukten är tagen, precis som har nämnts. Men vi måste högre upp.

Anf. 108 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Det är en viktig fråga. Vi fattade snabbt beslut om betydligt större sanktioner än vi någonsin tidigare har beslutat om. I takt med att kriget utvecklas ser vi den ryska brutaliteten. Vi ser hur man helt frångår krigets lagar och ger sig på civila och infrastruktur. Vi ser massgravar, massförstörelse och massvåldtäkter. Då är det klart att möjligheterna att gå vidare med ytterligare sanktionspaket har påverkats. Det är också det som har gjort att vi har kunnat få igenom ett sådant här beslut.

Det är en överenskommelse som har gjorts mellan stats- och regeringscheferna. Detaljerna i detta kommer nu att diskuteras i andra forum. Men det är en överenskommelse som vi har tecknat, och jag utgår från att alla länder står bakom den. Det är naturligtvis min utgångspunkt att det ska lösa sig, och det fanns, vad jag bedömde, inga frågetecken kring vad som gällde.

Men det är klart; alla detaljer ska sättas. Det är ju så med sanktionerna att vi behöver vara eniga. Det krävs enhällighet för att fatta beslut om sanktioner, och då är det naturligtvis viktigt att det också sätts politisk press så att man kan stå upp för det som vi har kommit överens om.

Anf. 109 SOFIA DAMM (KD):

Fru ålderspresident! Tack, statsministern, för svaret!

EU:s agerande visavi Ryssland bygger naturligtvis på enighet, även om medlemsstater också har utrymme att gå vidare med både vapenstöd och humanitärt stöd till Ukraina liksom åtgärder för att stoppa beroendet på energiområdet.

Nu får vi se vad Rysslands nästa drag blir i fråga om oljan. Om Putin säljer till andra intressenter har vi ju inte lyckats med det centrala här, nämligen att tömma krigskassan. Därför vill jag följa upp med en fråga: Hur tycker statsministern att man bör agera nu för att säkerställa att en viktig åtgärd inte blir fullkomligt verkningslös?

Anf. 110 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! När vi blockerar exporten av olja från Ryssland och bedömningen är att det kommer att påverka här och nu finns naturligtvis risken, efter en tids omställning, att Ryssland söker efter andra vägar för sin export. Därför är det viktigt med en dialog med andra länder kring dessa frågor, och den dialogen förs naturligtvis i många olika forum och på många olika nivåer.

Över huvud taget är det viktigt i den här situationen att ha en nära dialog med andra länder för att tydliggöra vilket land det är som står bakom de problem som många människor i världen nu stöter på i form av högre priser på en lång rad produkter liksom att det finns en enkel lösning på detta, nämligen att Ryssland upphör med sin illegala aggression i Ukraina.

Anf. 111 MARIA NILSSON (L):

Fru ålderspresident! Jag vill börja med att tacka för det besked som kom i dag om ett fjärde stödpaket med vapenleveranser till den ukrainska försvarsmakten. Det är på alla sätt ett oerhört välkommet besked, liksom det initiativ om en givarkonferens som statsministern tog tillsammans med sin polska motsvarighet.

I går pratade jag med Tanja, min goda vän sedan 20 år tillbaka. Hon är internflykting i Lviv oblast just nu. Hennes hus i Irpin är totalförstört av ryska missiler. Det här är andra gången hon och hennes familj flyr; de flydde från Krim 2014.

Det är välkommet med de ekonomiska stöd som nu utlovas till Ukraina, men det är långt mellan förhandlingsborden i Bryssel, Stockholm och det totalt utblåsta huset i Irpin. Hur säkerställer man därför, statsministern, att pengarna faktiskt når Tanja, Andrej och alla andra som behöver pengarna här och nu för återuppbyggnad av sina livsverk, sina hus, sina hem?

Den 8 maj, mot bakgrund av Borodjanka, hörde vi Volodymyr Zelenskij säga "Finally again!" När ska vi säga "Finally again!"?

Min andra fråga till statsministern är därför: Vad är planen framåt för EU?

Anf. 112 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Det är naturligtvis viktigt att det stöd som ges till Ukraina också når hela vägen fram. Jag kan konstatera att det president Zelenskij och premiärminister Sjmyhal säger till mig när jag pratar med dem är att det är oerhört centralt att vi fortsätter att skicka vapen till Ukraina, och därför är jag väldigt stolt över att vi i Sverige kan göra ytterligare i fråga om det och att det finns en sådan bred enighet i Sveriges riksdag om att det är rätt sak att göra och rätt väg att gå framåt.

Vi har också från svensk sida skickat direkt finansiellt stöd till Ukraina. Det finns ett konto på den ukrainska centralbanken där man kan sätta in pengar. Det har vi gjort från svensk sida, och det har det funnits ett väldigt brett stöd för i riksdagen.

Här är de 9 miljarder euro som vi är överens om att stötta Ukraina med. Det är ju viktigt att det nu snabbt förhandlas så att dessa pengar snabbt kan hamna direkt i den ukrainska statsbudgeten för att därifrån gå till alla människor i Ukraina som behöver stöd för sin överlevnad och för återuppbyggnad. Därutöver finns det humanitära stödet som också går direkt till människor i Ukraina.

Vad gäller återuppbyggnaden kommer det att vara ett oerhört stort arbete, och det är också viktigt att inte vänta för länge innan man påbörjar återuppbyggnaden. Det kommer att kräva noggrann planering och även noggrann koordinering, för det är många aktörer som kommer att vara involverade i detta.

Vi hade en första diskussion om det nu på toppmötet, men det är en diskussion som kommer att behöva fortsätta. Det krävs att detta organiseras på ett sådant sätt med alla aktörer – EU, enskilda länder, de internationella finansiella organisationerna, FN och privata företag som naturligtvis kommer att vilja vara involverade i detta – att det blir så effektivt som möjligt och kan gå så fort som möjligt.

Anf. 113 MARIA NILSSON (L):

Fru ålderspresident! Tack till statsministern för svaret!

Jag vill avsluta med två uppmaningar till statsministern. Den ena är att Sverige inte väntar utan agerar i arbetet med återuppbyggnaden och, som statsministern sa, faktiskt tar ledningen inom EU-samarbetet. Det man önskar är vapen för det första, vapen för det andra och vapen för det tredje. Låt det inte stanna vid ett fjärde stödpaket med vapen utan även ett femte, på ett bilateralt plan naturligtvis men även genom EU.

Avslutningsvis skulle jag verkligen vilja uppmana Magdalena Andersson att åka till Kiev och göra Kaja Kallas och Sanna Marin sällskap som ett tecken på att på plats visa solidaritet med det ukrainska folket.

Anf. 114 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Vi kommer naturligtvis att vara en kraft som driver på återuppbyggnadsarbetet. Jag tog upp några av de svenska utgångspunkterna och vad vi tänker oss är viktigt när man lägger upp återuppbyggnadsarbetet: dels att det sker samordnat och koordinerat så att det inte blir ett kaos, vilket det lätt skulle kunna bli, dels att det är transparent på så sätt att det inte riskerar att bli korruption inblandat i detta. Det handlar också om tydliga krav på reformering av Ukraina i samband med det här stödet så att Ukraina verkligen kan ta tydliga steg närmare det EU-medlemskap som de ju längtar efter.

Sammantaget tror jag att ett välorganiserat återuppbyggnadsprogram verkligen kan bygga upp Ukraina igen, samtidigt som det genomförs reformer som tar Ukraina närmare den europeiska unionen.

Anf. 115 MARIA FERM (MP):

Fru ålderspresident! Jag vill börja med att tacka statsministern för återrapporten.

Vi lever i en alltmer allvarlig tid som en följd av Rysslands aggression mot Ukraina, och det innebär såklart ett intensivt arbete eftersom EU:s åtgärder behöver fortsätta och behöver fortsätta att vara tydliga och kraftfulla. Vi behöver fortsätta att stötta Ukraina, och vi behöver fortsätta att rikta fler sanktioner mot Ryssland.

Det nya sanktionspaketet innehåller bland annat ett embargo mot rysk olja men med kraftiga undantag och kryphål för flera länder. Det presenterades för en månad sedan och har sedan förhandlats med länder. Under tiden det har förhandlats har EU köpt olja av Ryssland för 8,4 miljarder euro, vilket är lite intressant med tanke på att vi precis har kommit överens om att stötta Ukraina med 9 miljarder euro.

Det är inte hållbart att fortsätta på det sättet. Det är blodspengar från EU:s ficka som går direkt in i Putins krigskassa. Först vid årsskiftet ska 90 procent av all import av råolja vara slut.

Att vänta sex månader är att fortsätta att finansiera Putins invasionskrig i sex månader. Det riskerar också att under tiden ge utrymme för spekulation, uppköp av reserver och ytterligare prisökningar.

Kommer regeringen att agera för att snabbare stoppa importen av rysk olja?

Anf. 116 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Sverige har varit tydligt i diskussionerna om alla sanktionspaket – även det här sanktionspaketet. Vi har drivit på för kraftfulla sanktioner. Det är ingen hemlighet att vi från svensk sida gärna hade sett ett totalstopp för import av den ryska oljan.

För att vi ska nå en enighet inom EU och paketet verkligen ska vara verkkningsfullt kräver det att vi kan fatta beslut i enighet. Mot bakgrund av att vissa länder har motsatt sig detta är naturligtvis resultatet som alltid i internationella sammanhang en kompromiss.

Då är frågan när kompromissen har gjorts om glaset är halvfyllt eller halvtomt. Jag måste säga att det är ett oerhört kraftigt sanktionspaket som vi kunde komma överens om nu i veckan, och det är alltså fråga om mycket omfattande inkomster som annars hade gått till Ryssland. Nu kommer de inte den ryska krigskassan till del.

Det är en stor framgång, även om jag inte sticker under stol med att jag, precis som Maria Ferm, gärna hade sett ett totalt stopp för den ryska oljan.

Anf. 117 MARIA FERM (MP):

Fru ålderspresident! Jag tackar för svaret. Självklart är det ett steg framåt jämfört med utgångspunkten.

Det är oerhört tydligt att det säkerhetsmässigt och miljömässigt mest hållbara är det förnybara, precis som statsministern har varit inne på.

Det är inte hållbart att fortsätta att importera fossila bränslen från auktoritära regimer, som generellt kan använda dem som påtryckningsmedel. Samtidigt menar många länder att det sjätte sanktionspaketet kommer att bli det sista. Det är inte ens värt att försöka eftersom det är så svårt att få med Ungern. Miljöpartiet tycker inte att det kan accepteras. Importen av rysk gas till EU måste stoppas.

Kommer regeringen att verka för detta framåt? Det skulle vara ett välkommet besked, inte minst under Stockholm + 50, när den enda miljönyheten hittills har varit stora nedskärningar i klimatbiståndet.

Anf. 118 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Det är ingen hemlighet att vi från svensk sida är öppna för ytterligare sanktioner mot Ryssland, inklusive gasen. Men jag kan konstatera att flera länder i EU är helt beroende av den ryska gasen. De har inte varit lika förutseende som de hade kunnat vara. Här är det bra att vi i Sverige ligger långt framme när det gäller klimatomställningen, inte minst tack vare att Miljöpartiet under många år har varit en aktiv röst och ett aktivt parti i regeringen när det gäller att driva på så att Sverige ligger långt framme i en lång rad olika miljö- och klimatfrågor. Det är en väg som vi naturligtvis bör fortsätta att gå.

Det som är bra nu är att fler ser att vi inte kan fortsätta att vara så beroende av de fossila bränslena, och det finns nu ett stort engagemang för att göra sig oberoende av Ryssland och den importerade oljan och gasen.

Anf. 119 PYRY NIEMI (S):

Fru ålderspresident! Jag tackar statsministern för en gedigen dragning och ett starkt ledarskap under den fruktansvärda tiden för det ukrainska folket och den hårda belastningen på den europeiska gemenskapen, som ändå har fungerat synnerligen väl. Jag är tacksam för att vi har lyckats få till stånd det sjätte sanktionspaketet. Det visar på att vi i den gemensamma EU-familjen kan enas i otroligt starka former i en kris. Vi såg det under pandemin, vi har sett det nu och vi kommer säkert att se det även i framtiden.

Maria Ferm var lite inne på, och jag följer upp med att fråga, vilka möjligheter statsministern ser att även i fortsättningen få fram ytterligare sanktionspaket. Precis som statsministern sa står vi i Sverige bakom paketet, men det är nog helt nödvändigt att det kommer till ytterligare hårda restriktioner mot Ryssland. Det gäller inte minst att minska importen av gas. Det är det som kommer att vara den sista biten som leder till att det blir besvärligt för Putin.

Hur ser statsministern på rådande läge? Finns förutsättningar att få till ytterligare ett sanktionspaket?

Anf. 120 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! En förutsättning för att komma åt den ryska gasen är att fler länder hinner komma längre i att hitta alternativa leverantörer än just Ryssland vad gäller gas. Det pågår ett arbete där flera länder verkligen vill hitta andra leverantörer så fort som möjligt. Om jag ska vara ärlig finns det en risk att det kommer att ta tid.

Från svensk sida är vi naturligtvis öppna för ytterligare paket. Men med det sagt är det klart att det paket vi beslutade om nu i veckan, där den absolut största delen av den ryska oljan kommer att stoppas, kommer att påverka och skada den ryska ekonomin. Förhoppningen är att president Putin ska ta sitt förnuft till fånga och göra det som är det enda rätta, nämligen att ta hem sina soldater och låta Ukraina leva i den fred och frihet som landet förtjänar.

Anf. 121 PYRY NIEMI (S):

Fru ålderspresident! Jag tackar statsministern för ett bra svar.

Jag är naturligtvis också glad att EU har samlats kring att bidra med så pass mycket pengar till återuppbyggnaden. Vi är naturligtvis glada och stolta över den givarkonferens som anordnats av de svenska och polska regeringarna.

Vi ser också i slutsatserna att EU kommer att bidra till att stärka samarbetet med västra Balkan, Georgien och Moldavien, inte minst när det gäller energiförsörjningen men säkert också i andra frågor.

Vilka möjligheter ser statsministern att förstärka EU:s närvaro nu när Ryssland säkerligen i sitt narrativ försöker påverka västra Balkan, Georgien och Moldavien med olika påtryckningsmetoder. Hur starkt är EU i det sammanhanget, och vilka möjligheter finns?

Anf. 122 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru ålderspresident! Pyry Niemi tar upp en viktig fråga. Här är också Sverige ett av de länder som har drivit på för östliga partnerskapet, det vill säga att EU ska ha en nära samverkan med länderna längs vår östra gräns. Där är naturligtvis länderna på Balkan helt centrala. De ligger i vårt när-område, och vi ska ha ett nära samarbete med dem.

Det här är en fråga som diskuterades på mötet, och jag är säker att den kommer att diskuteras än mer på mötet i juni. Utifrån den rådande situationen, hur ska vi på olika sätt förstärka vårt samarbete och komma närmare andra länder i vårt närområde? De har precis som vi i Sverige konstaterat att de har en granne som var beredd att genomföra en fullskalig olaglig invasion av ett fredligt och demokratiskt grannland. Det är klart att i den situationen behöver vi andra länder ytterligare närma oss varandra.

Åtterrapporeringen var härmed avslutad.

Svar på interpellation

§ 14 Svar på interpellation 2021/22:491 om Arbetsförmedlingen ökade närvaro i utsatta områden

Anf. 123 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S):

Fru ålderspresident! Ludvig Aspling har frågat mig om jag kan säga hur mycket pengar som regeringen hittills under denna och förra mandatperioden har satsat på projekt, insatser och andra åtgärder för att minska arbetslösheten i så kallade utsatta områden och om jag kan redogöra för vilka samtliga dessa är. Ludvig Aspling har vidare frågat om regeringen planerar att göra en resultatredovisning när man sammanväger huruvida arbetet sparar eller kostar skattebetalarna pengar.

En av regeringens viktigaste prioriteringar är att vända på varje sten för att bryta segregationen. Arbetslöshet är den vanligaste orsaken till att någon behöver ekonomiskt bistånd.

För att adressera detta avser regeringen att tillsätta en utredning med syftet att bryta långvarigt biståndsmottagande, särskilt bland utrikesfödda kvinnor, som är en överrepresenterad grupp bland dem som tar emot ekonomiskt bistånd.

En annan kommande utredning har i uppdrag att analysera och föreslå införandet av en ny aktivitetsplikt, det vill säga krav på deltagande i heltidssysselsättning för personer med försörjningsstöd. Aktivitetsplikten ska rikta sig till arbetslösa med försörjningsstöd med syftet att ge individer ytterligare stöd för att närma sig arbetsmarknaden genom aktiviteter som bidrar till att bryta isolering, främja integration och minska ohälsa.

Den socioekonomiska boendesegregationen i Sverige har ökat sedan 1990-talet. Denna utveckling måste brytas. För att minska segregationen behöver hela samhället stärkas och klyftorna minska. Alla som kan arbeta ska arbeta.

Under de senaste åren har vi sett en positiv utveckling vad gäller förvärvsfrekvensen. Att fler går till jobbet är en central del i regeringens långsiktiga strategi för att motverka segregationen.

Regeringens långsiktiga strategi för att bryta segregationen innehåller generella åtgärder inom flera områden – förutom arbetsmarknad även

boende, utbildning, demokrati och civilsamhälle samt brottslighet. Regeringens strategi bygger på forskning, vad tidigare regeringar har gjort, vad som har fungerat väl och mindre väl samt en insikt om att samhällsutmaningar löser vi tillsammans. Ludvig Aspling är välkommen att ta del av strategin om han inte redan gjort det.

För att minska den socioekonomiska segregationen är det angeläget att de arbetsmarknadspolitiska insatserna bidrar till ökad sysselsättning och lägre långtidsarbetslöshet i områden med socioekonomiska utmaningar.

Regeringen gav redan 2017 Arbetsförmedlingen i uppdrag att redovisa en handlingsplan för hur myndigheten ska öka andelen utrikesfödda kvinnor som arbetar eller studerar. Arbetsförmedlingens roll är central i regeringens politik för att få ett samhälle som håller ihop, där var och en efter förmåga kan bidra till sin egen och andras försörjning.

Regeringen har under den senaste tiden beslutat om flera uppdrag med fokus på att bryta segregationen. Det handlar bland annat om att Arbetsförmedlingen ska öka sin lokala närvaro i socioekonomiskt utsatta områden med hög långtidsarbetslöshet och förstärka sin samverkan med bland annat kommuner och idéburna aktörer.

Arbetsmarknadspolitiken utgår från generella åtgärder som riktas till inskrivna arbetssökande som enligt en arbetsmarknadspolitisk bedömning anses vara i behov av insatser för att förbättra deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Regeringen lämnar i budgetpropositionen varje år en redovisning av de resultat som uppnåtts i verksamheten i förhållande till de av riksdagen beslutade målen. Arbetsmarknadspolitiken följs upp och utvärderas löpande av bland andra Arbetsförmedlingen och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering.

Genom programmen jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar sker en prioritering av resurserna till arbetssökande som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Dessutom ska en anvisning till ett arbetsmarknadspolitiskt program vara arbetsmarknadspolitiskt motiverad. Det betyder att en anvisning endast får göras om den framstår som lämplig, både för den enskilde och ur ett övergripande arbetsmarknadspolitiskt perspektiv.

Arbetet mot segregation är högt prioriterat och är en del av regeringens arbete för ett hållbart Sverige. Arbetet syftar till att minska klyftorna i samhället och skapa ett tryggt Sverige som håller ihop, vilket är faktorer som är avgörande för människors levnadsvillkor och livschanser. Så bygger vi ett starkare Sverige – inte genom att ställa olika grupper mot varandra.

Anf. 124 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru ålderspresident! I förra månaden offentliggjorde arbetsmarknadsministern ytterligare en satsning på drygt en halv miljard kronor för att minska arbetslösheten i de så kallade utsatta områdena. Tesen är alltså att om Arbetsförmedlingen blir mer närvarande och samarbetet med kommunerna stärks kommer fler att få jobb och arbetslösheten att minska.

Hur pass effektivt detta kommer att bli måste i någon mån bero på hur många liknande projekt som regeringen har startat och sedan lagt ned tidigare. Huvudfrågan kan man säga är: Ger Arbetsförmedlingens projekt valuta för skattepengarna?

Vi kan börja med år 2014. Då betalade vi för subventionerade anställningar, instegsjobb och en insats för folkhögskoleutbildning inom etableringsuppdraget.

År 2015 fick vi fler instegsjobb, pilotverksamhet för kartläggning av nyanländas kompetenser och det så kallade snabbspåret.

År 2016 fick vi i stället inriktningsjobb, som är något annat. Det är anställningsstöd till arbetsgivare för dem som pluggar på sfi.

År 2017 fick vi något som kallas Mötesplatser och information och mer kartläggning av kompetens.

År 2018 fick vi arbetsträning för vissa nyanlända, ökat fokus inom etablering och förenklad kontakt för nyanlända genom Mötesplatser och information. Vi fick också mer kartläggning av kompetens och dessutom Jobbsprånget, ett praktikprogram för nyanlända.

Även om det är väldigt svårt för de här personerna att få jobb finns det alltså väldigt mycket kompetens som man hela tiden måste kartlägga. Det kräver en hel del resurser.

Vi går vidare till 2019 och 2020. Då skulle Arbetsförmedlingen prioritera dem med svag konkurrensförmåga. Varför gjorde man inte det tidigare? Om det här går att lösa genom att prioritera dem, varför dröjde det ända till 2019 innan man kom på att man kunde göra det? Det kan man ju undra om det nu är så att det går att få dem i arbete på det sättet.

Vi fick omfördelning av personalresurser för att kunna hantera ett ökat antal nyinskrivna och lokala jobbspår och snabbspår. De vanligaste insatserna där var nätverk, förberedande insatser och förberedande utbildningar.

Då startade också ett nationellt EU-projekt för jämställd etablering som erbjuder matchningsinsatser.

Vi fick Arbetsförmedlingens digitala kartlägningsverktyg jobbskills.se, som hjälper till med bland annat cv och att bedöma den nyanländas utbildningsgrad – mer kartläggning med andra ord.

Vi fick arbetsinriktad rehabilitering, fördjupat stöd och särskilda insatser – psykologer, sjukgymnaster, synspecialister med mera. Det är i och för sig säkert bra, men man kan ju fundera på vad de personerna har på Arbetsförmedlingen att göra.

Vi fick också yrkesinriktad folkhögskoleutbildning till etableringsprogrammet.

Till sist kommer vi till 2021. Då avslutades helt plötsligt det nationella EU-projektet för jämställd etablering. Varför då? Var problemet löst? Knappast. Om jag ska gissa var det så att det fanns EU-pengar att söka. Man visste att projektet var fullständigt meningslöst från början, men man sökte pengarna ändå därför att man ville visa att även Sverige får tillbaka lite EU-pengar. När sedan EU-pengarna försvann och man var tvungen att betala för det själv lade man ned det direkt, för alla visste ju att det var fullständigt meningslöst. Arbetsmarknadsministern får gärna rätta mig om jag har fel, men det är den tolkning jag gör.

Frågan är: Kommer regeringen att göra någon form av resultatredovisning och berätta hur mycket pengar man lägger på särskilda projekt för nyanlända och utsatta områden och vilken direkt effekt det haft på människors möjlighet till självförsörjning, alltså att betala för sitt eget uppehälle?

Fru ålderspresident! Tack, Ludvig Aspling, för engagemanget! Vi kan väl konstatera att Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna står rätt långt från varandra i de här frågorna.

Vi socialdemokrater tror på en arbetsmarknadspolitik som utgår från plikt och rätt. Plikten handlar om att man ska anstränga sig och göra sig anställbar, se till att ta till vara de möjligheter som erbjuds i form av att delta i utbildning eller arbetsmarknadspolitiska insatser. Man har också rätten att få stöd för att kunna ta de lediga jobben och utveckla sig genom att till exempel ta en praktikplats som leder till arbete.

Den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken utgår från beprövad erfarenhet, vad som har funkat tidigare, men vi måste självklart hela tiden utveckla arbetsmarknadspolitiken i takt med att arbetsmarknaden förändras. Det är också därför som regeringen fortlöpande kommer med nya reformer för att möta de behov som finns på arbetsmarknaden, nu senast ett intensivår inom etableringsprogrammet.

När det gäller projektet för jämställdhet och etablering kan jag konstatera att det finns en hel del viktiga slutsatser därifrån. Det var ett EU-projekt som tog slut, och nu ser Arbetsförmedlingen till att implementera en hel del av de framgångsrika metoder som man sett i detta projekt.

Skillnaden mellan oss socialdemokrater och Sverigedemokraterna är tydlig. Man kan konstatera när man läser Sverigedemokraternas budget att de skär ned på viktiga insatser som extratjänster, som varit väldigt viktiga för många utrikesfödda kvinnor, och drar ned på arbetsmarknadsutbildningar.

Det här är sådant som vi vet fungerar väldigt väl, fru ålderspresident, både utifrån de behov som arbetsgivarna har och för att ge stöd till människor att få den kompetens, utbildning eller erfarenhet som faktiskt leder till arbete och till egen försörjning.

Jag kan också konstatera, fru ålderspresident, att vi nu har ett läge på svensk arbetsmarknad där vi har återhämtat oss väldigt kraftfullt i svensk ekonomi. Vi är tillbaka på en lägre arbetslöshet än före pandemin. Vi har rekordmånga lediga jobb på svensk arbetsmarknad. Framtiden ser alltså mycket ljus ut.

Samtidigt har vi två stora utmaningar. Den ena rör kompetensförsörjningen. Jag och generaldirektören för Arbetsförmedlingen kunde tidigare i veckan presentera att vi också möter upp de behov som finns, inte minst i norra Sverige, för att få tag på den arbetskraft som behövs för att klara hela den klimatomställning som Sverige nu gör. Där ser vi att nya jobb skapas i hela vårt avlånga land.

Det andra är långtidsarbetslösheten. Vi ser att de som var arbetslösa redan innan pandemin har hamnat längre bak i kön till de lediga jobben, och det är också av det skälet som vi har tillfört resurser till Arbetsförmedlingen. Det är också av det skälet som vi ser till att Arbetsförmedlingen ska kunna finnas lokalt närvarande i de områden där vi vet att långtidsarbetslösheten är särskilt hög, så att man kan möta upp de människor som har de största behoven. Detta är såklart en viktig prioritering när vi nu ser att det går väldigt bra för svensk ekonomi.

Det är allt fler som nu ställer väckarklockan och går till sitt arbete på morgonen. Samtidigt ska vi se till att trycka ned långtidsarbetslösheten. Det gör vi, Ludvig Aspling, genom att se till att det finns en bred verktygs-låda och genom att satsa på Arbetsförmedlingen och andra aktörer som kan bidra till att människor kommer i jobb.

Anf. 126 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru ålderspresident! Jag kan ju börja med att konstatera att arbetsmarknadsministern inte har en susning om hur mycket pengar hon har bränt på de här projekten och insatserna under mandatperioden. Det säger något om hennes respekt för skattebetalarnas pengar.

Hon påpekar också att vi skär ned på vissa av projekten. Vi kommer till det om en stund.

En sak som jag funderat på lite grann är just den resultatredovisning som finns i bland annat Arbetsförmedlingens årsredovisningar. Där kan man se hur många av dem som deltagit i den här typen av program som har gått vidare till andra arbetsmarknadspolitiska åtgärder, till andra utbildningar eller till jobb.

Bland dem som har gått vidare till jobb kan man se hur många som går vidare till jobb med eller utan stöd. Låt mig förklara vad det betyder i praktiken. Ett jobb med stöd är en subventionerad anställning där staten går in och betalar hela eller en del av lönen. Arbete utan stöd är ett arbete på marknadsmässiga villkor, där staten inte är inblandad.

Här kan man notera två saker. Man kan se att Arbetsförmedlingen har slutat att redovisa hur många som fått ett arbete utan stöd när det gäller vissa insatser, till exempel arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik, förberedande insatser och projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning. I årsredovisningen från 2020, tabell 4.8, ser vi bland annat dem som fick arbetspraktik. Där fick 7 procent arbete utan stöd. Samma siffra för arbetsutbildningen var 2 procent. För de förberedande insatserna var siffran 5 procent. Det är ju inte jättebra, men det är i alla fall ärligt. Här har vi också skälet till att vi inte tycker att dessa program är värda att satsa enorma mängder pengar på. De ger inte resultat.

Denna tabell har dock försvunnit i årsredovisningen för 2021, och då kan man undra varför. Om man är lite konspiratoriskt lagd skulle man kunna tro att det beror på att oppositionen ofta brukar peka på dessa siffror som ett skäl till att lägga ned projekten eller i alla fall dra ned finansieringen av dem. I det läget kontrar alltså regeringen med att ta bort dem ur årsredovisningen och låtsas som om de inte finns.

Skulle det kunna vara på det sättet? Jag undrar det. Det kanske går att få ett rakt svar på det.

En annan fråga är varför man väljer att redovisa de två kategorierna arbete med stöd och arbete utan stöd. Det finns ju ett annat mått som är ganska intressant, och det är självförsörjningsgraden, alltså hur många personer som klarar att försörja sig själva. När vi talar om integration är väl detta egentligen ett mer intressant mått. Arbete utan stöd kan ju vara i så liten omfattning och ge så liten inkomst att man ändå behöver bidrag för att klara sitt uppehälle. Det är inte ovanligt att folk jobbar i ganska liten omfattning, speciellt personer som har små kompetenser.

Ett mer intressant mått hade alltså varit hur många som faktiskt klarar sin självförsörjning och börjar bidra till samhället efter att de har deltagit i de här projekten. Detta är dock regeringen helt ointresserad av. Då kan man fråga sig varför. Det är inte svårt att räkna på detta. Självförsörjningsgraden kan man i dag räkna ut efter en schablon där man utgår från att en person klarar sin självförsörjning om personen har en viss inkomst per månad. Det är alltså inte svårt att räkna på detta, och man skulle väldigt enkelt kunna redovisa det, men ändå väljer regeringen att inte göra det.

Man kan fundera på varför det är så. Jo, troligtvis är det för att väldigt få av dem som inte var självförsörjande före projektet blir självförsörjande efteråt. De är väldigt få, skulle jag gissa. Men det är upp till arbetsmarknadsministern att kanske redovisa detta nästa år.

Arbetsmarknadsministern påstår också någonting som är lite halvkomiskt här, nämligen att politiken utgår ifrån plikt och rätt. I Sverige kan man leva på bidrag hur länge som helst, inte lära sig ett ord svenska, inte lyfta ett finger för att göra sig anställbar och ändå lyfta bidrag år efter år, decennium efter decennium. Var kommer plikten in i detta? Ja, man får väl använda sin fantasi lite grann för att hitta den.

Ytterligare en sak som är intressant är att ministern i interpellationssvaret nämner just förvärvsfrekvensen som någonting positivt. Det inkluderar ju personer som inte ens jobbar! Arbets sökande finns ju med i den kategorin. Vad är det?

Anf. 127 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA

NORDMARK (S):

Fru ålderspresident! Jag kan konstatera att ledamoten spekulerar kring en hel del frågeställningar här. Jag ska försöka hinna bemöta några av dem.

Låt mig börja med plikt och rätt. Det är den socialdemokratiska regeringen som har infört både utbildningsplikt och språkplikt, bara så att vi har detta klart för oss.

Det finns i dag inget vedertaget mått på självförsörjningsgrad. Man kan vara etablerad på arbetsmarknaden utan att ha en tillräcklig försörjning, och man kan också ha en tillräcklig försörjning utan att arbeta, till exempel för att man studerar, är föräldraledig eller lever på kapital.

Vill man jämföra personers möjlighet att försörja sig själva menar jag att ekonomiskt bistånd är en god indikator. Om vi tittar på hur många som behöver ekonomiskt bistånd, alltså socialbidrag som vi brukade kalla det förr, kan vi se att antalet hushåll med ekonomiskt bistånd minskar, och det har minskat i fem år.

En av regeringens absolut viktigaste prioriteringar är att vända på varje sten för att bryta segregationen. Vi ska inte ha grupper som långvarigt står utanför arbetsmarknaden. Självklart är det så att fler behöver komma i arbete, och fler ska kunna försörja sig själva. Jag kan konstatera att det under den senaste tiden har blivit allt fler som ställer klockan och går till jobbet på morgonen. Det är över 5 miljoner sysselsatta i Sverige i dag.

Det vi behöver säkra utifrån politikens ansvar är att vi ska ha en arbetsmarknadspolitik, en aktiv sådan som finns tillgänglig i hela landet och kan ge stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden. Det handlar om att stödja människor som precis har blivit arbetslösa men också om att svara upp mot arbetsgivares behov av att anställa.

Då är det väldigt viktigt att det finns olika åtgärder och insatser i Arbetsförmedlingens verktygslåda. När Sverigedemokraterna i stället önskar att ta bort alltsammans för att de tycker att det är helt oviktigt leder det i förlängningen till att människor får ett sämre stöd och att vi faktiskt ökar segregationen och utanförskapet.

Det vore ju intressant att någon gång få höra en endaste lösning från Sverigedemokraternas sida när det gäller hur vi faktiskt trycker tillbaka långtidsarbetslösheten, i stället för att man bara är kritisk till de faktiskt väldigt viktiga insatser som sker här och nu. Men det är detta som är skillnaden mellan våra partier.

Vi socialdemokrater tror på människor. För oss handlar det om både rätt och plikt.

Anf. 128 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru ålderspresident! Skälet till att man inte bryr sig om att mäta självförsörjningsgraden är alltså att det inte finns ett vedertaget begrepp, säger arbetsmarknadsministern. Jaha, men vems ansvar är det att ta fram ett sådant begrepp? Skulle det kanske kunna vara Arbetsmarknadsdepartementet som skulle kunna hitta på ett sådant begrepp, om man nu bemödade sig att faktiskt bry sig om den här frågan? Jag vet inte. Skulle det kunna vara på det sättet?

Låt mig ta upp en annan fråga som jag tycker är lite intressant. Arbetsmarknadsministern talar om sysselsatta som går till jobbet varje dag. Men låt oss vara ärliga och ge ett rakt svar på den här frågan, arbetsmarknadsministern: Måste man gå till jobbet – alltså att ha ett riktigt arbete utan stöd – varje dag för att räknas som sysselsatt i Sverige? Är det detta som man mäter när man talar om andelen sysselsatta?

Sist men inte minst: Finns det åtgärder som man skulle kunna använda för att komma åt detta problem, och vilka åtgärder har vi? Jo, till exempel lyssnar vi på vad Arbetsförmedlingen säger om varför dessa människor inte får jobb. I årsredovisningen från 2020 nämns bland annat att nyanlända med detta problem har närmast obefintlig utbildning och obefintlig arbetslivserfarenhet och pratar dålig svenska. Så enkelt är det.

Ett väldigt enkelt sätt att få människor att lära sig svenska lite snabbare är att kräva att de lär sig svenska för att få ett uppehållstillstånd eller ett medborgarskap. Ett förslag som vi har drivit sedan urminnes tider är att en person som vill bli medborgare i Sverige måste kunna svenska.

Detta tycker Socialdemokraterna är orimligt, och ni har kallat förslaget rasistiskt och kallat oss brunnhöger med mera. Det skulle dock vara ett väldigt enkelt sätt att sporra människor att lära sig svenska, vilket sedan skulle göra det betydligt lättare att skaffa ett jobb. Ni pratar om att vända på varje sten, varför inte vända på den stenen? Den ligger ju precis framför oss. Vänd på den!

Samma sak gäller för permanenta uppehållstillstånd. Här skulle man också kräva ett språktest. Det vore väldigt enkelt, och det skulle ge stor effekt.

Anf. 129 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA
NORDMARK (S):

Fru ålderspresident! Jag kan bara konstatera att det är denna regering som har infört en språkplikt inom försörjningsstödet.

Socialdemokraterna står för både plikt och rätt, att man både ställer krav på människor och ger stöd så att människor har möjlighet att komma i arbete.

Sverigedemokraterna vill ju slakta arbetsmarknadspolitiken. Men vad säger forskningen? Jo, att det är genom utbildning och språkundervisning som fler kommer i arbete. Sverigedemokraternas politik är alltså en politik för ökad fattigdom och ökat utanförskap.

Fru ålderspresident! Sverige har goda förutsättningar. Vi ser att allt fler kommer i arbete. Vi har pressat tillbaka arbetslösheten och är nu nere på samma nivå som före pandemin. I dag finns det ungefär 170 000 lediga jobb att söka. Vi har fortsatt problem med långtidsarbetslösheten, men vi ska trycka tillbaka den.

Regeringen levererar många viktiga insatser. Vi har byggt ut Kunskapslyftet med ungefär 160 000 platser, och vi fortsätter att se till att det kommer insatser på plats så att människor får stöd att komma i arbete. Arbete är nämligen grunden för människors självständighet och frihet genom egen försörjning. Men arbete är också grunden för att vi ska kunna ha ett gott välfärdssamhälle i framtiden.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2021/22:251 Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism

2021/22:252 Extra ändringsbudget för 2022 – Stöd till jordbruket och fiskerinäringen samt kompensation för höga energipriser

Kammaren biföll regeringens förslag att motionstiden för prop. 2021/22:252 skulle förkortas till sex dagar.

2021/22:253 Extra ändringsbudget för 2022 – Retroaktivt sänkt skatt på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk

Regeringen hade föreslagit att motionstiden för proposition 2021/22:253 skulle förkortas till tio dagar, det vill säga till och med *söndagen den 12 juni*.

Talmannen föreslog att motionstiden skulle förkortas till elva dagar, det vill säga till och med *måndagen den 13 juni*.

Kammaren biföll talmannens förslag.

2021/22:255 Extra ändringsbudget för 2022 – Stöd till Ukraina

Kammaren biföll regeringens förslag att motionstiden för prop. 2021/22:255 skulle förkortas till fem dagar.

§ 16 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 1 juni

2021/22:532 Insatser för återvandring

av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 1 juni

2021/22:1659 Frihandelsavtal mellan Israel och Förenade Arabemiraten

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1660 Stölder av båtmotorer

av *Sten Bergheden* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1661 Sekulära krafter i Iran

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1662 Manipulerad reningsutrustning på lastbilar

av *Thomas Morell* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2021/22:1663 Sanktioner mot de styrande i Hongkong

av *Hampus Hagman* (KD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 1 juni

2021/22:1609 Tillsättningen av tjänster vid UD

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2021/22:1610 Migrationsverkets dagersättning

av *Maria Ferm* (MP)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1612 Kommuner som inte följer lagen

av *Rasmus Ling* (MP)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2021/22:1614 ISDP:s kopplingar till Azerbajdzjan

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2021/22:1613 Ombyggnaden av E16 mellan Borlänge och Djurås

av *Lennart Sacrédeus* (KD)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2021/22:1611 Koldioxidnormer för tyngre fordon

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2021/22:1619 Näringslivets deltagande i näringslivsrådet

av *Alexandra Anstrell* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2021/22:1620 Möjligheterna för svenskar bosatta i Storbritannien att söka pass

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2021/22:1636 Svårigheter att genomföra simundervisning

av *Angelika Bengtsson* (SD)

till statsrådet *Lina Axelsson Kihlblom* (S)

2021/22:1618 Sidas beslutsprocess

av *Joar Forssell* (L)

till statsrådet *Matilda Ernkrans* (S)

2021/22:1623 Tillfälligt undantag från det ekonomiska målet om full kostnadstäckning för Polismyndighetens passverksamhet

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2021/22:1615 Bekämpning av ekonomiskt våld mot kvinnor

av *Robert Hannah* (L)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2021/22:1621 Låga grundvattennivåer

av *Alexandra Anstrell* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2021/22:1622 Stöd till kommunerna gällande grundvattennivåer

av *Alexandra Anstrell* (M)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2021/22:1633 Tvångsomhändertagande av fler barn

av *Tobias Andersson* (SD)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2021/22:1635 Bättre förutsättningar att kartlägga problemindivider

av *Tobias Andersson* (SD)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2021/22:1638 Indragna sociala rättigheter

av *Tobias Andersson* (SD)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2021/22:1634 Polistaktiska utgångspunkter

av *Tobias Andersson* (SD)

till justitie- och inrikesminister *Morgan Johansson* (S)

2021/22:1625 Nekande av ledsagarservice

av *Roger Haddad* (L)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2021/22:1637 Kartläggning av parallellsamhällen

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Ida Karkiainen (S)

2021/22:1628 Utvärdering av straffbestämmelserna om blåljussabotage

av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1627 Tillägg i skjutkungörelsen

av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1630 Förvaringsdom för samhällsfarliga kriminella

av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1629 Strikt skadeståndsansvar för kriminella ungdomars föräldrar

av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1626 Undantagslagstiftning och utgångsförbud

av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1631 Samverkan mellan militär och polis

av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1639 Förutsättningarna för att upphäva medborgarskap

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1632 Genomförande av ändringarna i EU:s vapendirektiv och en översyn av vapenlagstiftningen

av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1640 Utvisning av utländska brottslingar

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2021/22:1624 Ändrad instruktion till Försvarsmakten om ökad elproduktion

av *Rickard Nordin* (C)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2021/22:1645 Hundsmugglingens utbredning

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till finansminister Mikael Damberg (S)

2021/22:1642 Priserna på elenergi

av *Lotta Olsson* (M)
till statsrådet Khashayar Farmanbar (S)

2021/22:1644 Oberoende granskning av insatserna vid kravallerna under påskhelgen

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:1643 Säker djursjukvård i hela Sverige under sommarhalvåret

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Anna-Caren Säterberg (S)

2021/22:1641 Vapenförvaringsregler

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

Prot. 2021/22:123
2 juni

-----

§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.54.

Sammanträdet leddes

av tjänstgörande ålderspresidenten Mikael Oscarsson från dess början till
ajourneringen kl. 13.32,

av andre vice talmannen därefter till och med § 12 och

av tjänstgörande ålderspresidenten Carina Ohlsson därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 3 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 4 Anmälan om faktapromemoria	3
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 6 Riksrevisionens rapport om AP-fondernas hållbarhetsarbete	3
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU43	3
Anf. 1 JOAKIM SANDELL (S)	3
Anf. 2 ILONA SZATMARI WALDAU (V)	4
Anf. 3 JANINE ALM ERICSON (MP)	5
(Beslut fattades under § 11.)	7
§ 7 Idéburen välfärd	7
Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU28	7
Anf. 4 EDWARD RIEDL (M)	7
Anf. 5 DAVID PEREZ (SD)	9
Anf. 6 LARS THOMSSON (C)	10
Anf. 7 ALI ESBATI (V)	12
Anf. 8 EDWARD RIEDL (M) replik	14
Anf. 9 ALI ESBATI (V) replik	15
Anf. 10 EDWARD RIEDL (M) replik	15
Anf. 11 ALI ESBATI (V) replik	16
Anf. 12 JAKOB FORSSMED (KD)	16
Anf. 13 JANINE ALM ERICSON (MP)	19
Anf. 14 GUNILLA CARLSSON (S)	21
Anf. 15 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S)	22
(Beslut fattades under § 11.)	24
§ 8 Interparlamentariska unionen	24
Utrikesutskottets betänkande 2021/22:UU14	24
Anf. 16 DAG LARSSON (S)	24
Anf. 17 MATTIAS KARLSSON i Norrhult (SD)	25
(Beslut fattades under § 11.)	26
Ajournering	26
Återupptaget sammanträde	26
§ 9 Frågestund	26
Anf. 18 ANDRE VICE TALMANNEN	26
<i>Sänkt reduktionsplikt</i>	27
Anf. 19 EDWARD RIEDL (M)	27
Anf. 20 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	27
Anf. 21 EDWARD RIEDL (M)	27
Anf. 22 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	27
<i>Misstroendeförklaring mot justitie- och inrikesministern</i>	28
Anf. 23 HENRIK VINGE (SD)	28
Anf. 24 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)	28
Anf. 25 HENRIK VINGE (SD)	28

Anf. 26 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	29
<i>Statliga jobb i Västernorrlands län</i>	29
Anf. 27 ANNE-LI SJÖLUND (C).....	29
Anf. 28 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S)	29
Anf. 29 ANNE-LI SJÖLUND (C).....	29
Anf. 30 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S)	30
<i>Svensk vapenexport till Turkiet</i>	30
Anf. 31 TONY HADDOU (V).....	30
Anf. 32 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	30
Anf. 33 TONY HADDOU (V).....	30
Anf. 34 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	31
<i>Antalet fängelseplatser</i>	31
Anf. 35 ANDREAS CARLSON (KD)	31
Anf. 36 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	31
Anf. 37 ANDREAS CARLSON (KD)	31
Anf. 38 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	32
<i>Höjd skatt på investeringssparkonton</i>	32
Anf. 39 GULAN AVCI (L)	32
Anf. 40 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	32
Anf. 41 GULAN AVCI (L)	32
Anf. 42 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	33
<i>Sänkning av det svenska biståndet</i>	33
Anf. 43 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	33
Anf. 44 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	33
Anf. 45 ANNIKA HIRVONEN (MP).....	33
Anf. 46 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	34
<i>Återinförd fastighetsskatt</i>	34
Anf. 47 EVA LINDH (S)	34
Anf. 48 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	34
Anf. 49 EVA LINDH (S)	34
Anf. 50 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	35
<i>Justitie- och inrikesministerns ansvar</i>	35
Anf. 51 BORIANA ÅBERG (M).....	35
Anf. 52 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	35
<i>Statligt stöd till moskéer</i>	35
Anf. 53 JONAS ANDERSSON i Lingham (SD)	35
Anf. 54 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S).....	36
<i>Moms på insatskapital i ekonomiska föreningar</i>	36
Anf. 55 MIKAEL LARSSON (C).....	36
Anf. 56 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S)	37
<i>Våldsutsatta kvinnor och bodelning</i>	37
Anf. 57 JON THORBJÖRNSSON (V).....	37

Anf. 58 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	37
<i>Offentliga upphandlingar och hållbarhet</i>	38
Anf. 59 LARRY SÖDER (KD).....	38
Anf. 60 Statsrådet IDA KARKIAINEN (S).....	38
<i>Avskaffad internoms för ideella organisationer</i>	38
Anf. 61 MALIN DANIELSSON (L).....	38
Anf. 62 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S).....	39
<i>Åtgärder mot mäns våld mot kvinnor</i>	39
Anf. 63 FREDRIK LUNDH SAMMELI (S).....	39
Anf. 64 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	39
<i>Justitie- och inrikesministerns tjänsteutövning</i>	40
Anf. 65 ERIK OTTOSON (M).....	40
Anf. 66 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	40
<i>Åtgärder för sänkta elpriser</i>	40
Anf. 67 CHARLOTTE QUENSEL (SD).....	40
Anf. 68 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S).....	41
<i>Säpos säkerhetsprövningar av flygplatspersonal</i>	41
Anf. 69 MAGNUS JACOBSSON (KD).....	41
Anf. 70 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	41
<i>Förbud mot omvändelseterapi</i>	42
Anf. 71 ARMAN TEIMOURI (L).....	42
Anf. 72 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	42
<i>Demokrativillkor för statsstöd till trossamfund</i>	42
Anf. 73 AZADEH ROJHAN GUSTAFSSON (S).....	42
Anf. 74 Kulturminister JEANETTE GUSTAFSDOTTER (S).....	42
<i>Personer med flera identiteter</i>	43
Anf. 75 DAVID LÅNG (SD).....	43
Anf. 76 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S).....	43
<i>Satsning på brottsförebyggande arbete</i>	43
Anf. 77 EVA-LENA JANSSON (S).....	43
Anf. 78 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	44
<i>Mäns våld mot kvinnor</i>	44
Anf. 79 CAROLINE NORDENGRIP (SD).....	44
Anf. 80 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	45
<i>Förändrat skatteavdrag för resor</i>	45
Anf. 81 SULTAN KAYHAN (S).....	45
Anf. 82 Finansminister MIKAEL DAMBERG (S).....	45
<i>Återvandring</i>	45
Anf. 83 LUDVIG ASPLING (SD).....	45
Anf. 84 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	46
<i>Idéburen välfärd</i>	46

Anf. 85	SOFIE ERIKSSON (S)	46
Anf. 86	Statsrådet IDA KARKIAINEN (S)	46
<i>Krisberedskap och statlig närvaro</i>		47
Anf. 87	PER-ARNE HÅKANSSON (S)	47
Anf. 88	Statsrådet IDA KARKIAINEN (S)	47
Ajournering		48
Återupptaget sammanträde		48
§ 10 Beslut om ärende som slutdebatterats den 1 juni		48
	JuU35 En stärkt rättsprocess och en ökad lagföring	48
§ 11 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde		49
	FiU43 Riksrevisionens rapport om AP-fondernas hållbarhetsarbete	49
	FiU28 Idéburen välfärd	50
	UU14 Interparlamentariska unionen	51
§ 12 Yrkande om misstroendeförklaring		51
Anf. 89	ANDRE VICE TALMANNEN	51
§ 13 Återrapportering från Europeiska rådets möte den 30–31 maj		53
Anf. 90	Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	53
Anf. 91	JAN ERICSON (M)	54
Anf. 92	Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	54
Anf. 93	JAN ERICSON (M)	55
Anf. 94	Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	55
Anf. 95	MATS NORDBERG (SD)	56
Anf. 96	Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	56
Anf. 97	MATS NORDBERG (SD)	57
Anf. 98	Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	57
Anf. 99	ANNIKA QARLSSON (C)	57
Anf. 100	Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	58
Anf. 101	ANNIKA QARLSSON (C)	58
Anf. 102	Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	58
Anf. 103	ILONA SZATMARI WALDAU (V)	59
Anf. 104	Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	59
Anf. 105	ILONA SZATMARI WALDAU (V)	60
Anf. 106	Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	60
Anf. 107	SOFIA DAMM (KD)	60
Anf. 108	Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	61
Anf. 109	SOFIA DAMM (KD)	61
Anf. 110	Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	61
Anf. 111	MARIA NILSSON (L)	62
Anf. 112	Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	62
Anf. 113	MARIA NILSSON (L)	63

Anf. 114 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	63
Anf. 115 MARIA FERM (MP).....	63
Anf. 116 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	64
Anf. 117 MARIA FERM (MP).....	64
Anf. 118 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	64
Anf. 119 PYRY NIEMI (S).....	65
Anf. 120 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	65
Anf. 121 PYRY NIEMI (S).....	65
Anf. 122 Statsminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	66
§ 14 Svar på interpellation 2021/22:491 om	
Arbetsförmedlingens ökade närvaro i utsatta områden.....	66
Anf. 123 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S)	66
Anf. 124 LUDVIG ASPLING (SD).....	67
Anf. 125 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S)	69
Anf. 126 LUDVIG ASPLING (SD).....	70
Anf. 127 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S)	71
Anf. 128 LUDVIG ASPLING (SD).....	72
Anf. 129 Arbetsmarknads- och jämställdhetsminister EVA NORDMARK (S)	72
§ 15 Bordläggning och beslut om förkortad motionstid.....	73
§ 16 Anmälan om interpellation.....	74
§ 17 Anmälan om frågor för skriftliga svar	74
§ 18 Anmälan om skriftliga svar på frågor	74
§ 19 Kammaren åtskildes kl. 16.54.	77